

Dicitur igitur formatu

sum a te o pater de statu pfectu. nunc de statu pfecto instru dero: et pmo in quibz consistat status coru de pfecto: de hoc pte cupio edoceri. *Pat. spiritual' r' s' dicit*

filio dicit. Ca. 1.
Circu debes fili. q status pfectoru put sup tactu e consistit in tribz: videlicet i cordis mundicia siue puritate: in dei caritate: et in creatoris oim cōteplacōne.

Primo igitur status pfectoꝝ depēdet i cordis puritate: quia qnto quis cor magis purgatu habz: tanto pfectioꝝ i scā vita r' p'itur. Unde bñ et apte pmissa sūt illa ut superius patuit. q via dāt ad mundiciam seu puritatē cordis: scilicet penitēcia pccōꝝ: detestatio vicioꝝ. opacio v'itutū. et bonozū opozū: ac p'essio tēptacionū. Hec enī sunt: per que ad mundiciam cordis puenitur.

Et qm̄us malignus sp̄itus corda electoꝝ diuisis tēptacionibz pulset. nō tñ pualet illa maculare: qā virtus angelica ex dina disposi cōe eos adiuiat ne in lapsum criminis cadāt: et cū hostis uolentus oppugnat illos nec tamē expugnat. nō solū corda eozū nō maculat: sed eam mercedē future r' tribucionis illis accumulāt. De hoc petrus damiani sic dicit. Nō enī versucie tam callidi tā exercitati hostis poss' fragilitas huāna r' sistere: nisi eos a tēptacionibz electoꝝ uirt' angelica p'ulsaret. Unde uniu' qz nrm̄ a die baptismatis usqz ad obitu' delegatus ē angelus: qui et uiriliter decertatē a tēptacōe custodiat. et auxiliū p'be in boīs opozū nō desistat. Felices ergo qui iuste uiuūt: qā dū maligni s' sp̄itibz ifedera biliter obluctantur: angelice fortitudis auxilio mununtur. Adde etiam qz et ipi sp̄us niqui pfectus nri sūt obsequio deputati. Nā dū tēptamur et non succumbimus. dū impētimur et nō pualemur. dum oppugnat certe uolentus hostis et non expugnat: future nobis retri butiois pondus accumulāt. Et dū laborem certamūs urogat: victorie nobis materiam sub mīstrat. Hec petrus damiani. Un notandū qd illi sine macula ad vitā igredi dicitur: qui ad p'fectionē irrep'hesibilis currūt. carētes pccāis mortalibz. qm̄us

6

LANDES-
RUB STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

nondū sunt pfecti. **Q**uod beatus augustinus probat sic dicens. Si peccatores deus spernet. omnis utique sperneret: quoniam sine peccato nemo est. Ingressi autem sine macula non absurde ille dicitur. non quia iam perfectus est: sed qui ad ipsam perfectionem irreprehensibiliter currit. carēs armibus dampnabilibus. **Hec augustinus? De mundicia**

cordis Cap. 11. filius.
Vero quid sit mundicia cordis. **Pater respōde filio**

Mundicia cordis est puritas animi: omnem abhorrens immundiciam. **Uel mundicia cordis est utriusque hominis integritas: diuini amoris intuitu obseruata. Necessesse autem est ante omnia ut intellectus et affectus purgetur in nobis. Intellectus ut sciamus quod agere debeamus: affectus ut ea quae intelligimus agere ualeamus. De hoc beatus bernardus dicit. Duo sunt que in nobis purganda sunt: intellectus ut nouerit. affectus ut uelit. Et notandum quod cum cor sit principium et radix et fons a quo fluit totum corpus et uita sensus et motus naturaliter et in cogitatione et in delectatione et in consensum. mundicia uel immundicia. puritas uel impuritas spiritaliter et in lingua et opus sensibilibus et corporaliter: proinde origo cogitationis et scaturigo delectationis et proago lingue et operis est a corde. Unde si fons**

cordis est mundus tunc et purus tunc et fluuius exiens ab eo: et si est impurus et immundus tunc et illa similiter. quae procedunt ab ipso. **Unde dicitur mathei. De corde enim exeunt cogitationes etc. et haec sunt quae mundant uel continent totum hominem. Et propter hoc ut ad suam perfectionem et perfectum decorem perficiat mundatus in cogitatione delectatione lingua et opere: recte psalmista primo petit ipsum fontem cordis mundari dicens. Fiat cor meum immaculatum. Et specialiter tunc potest etiam distingui quod alia est mundicia cordis: alia lingue alia operis. **Mundicia operis est innocentia actionis quae est mundicia magna: mundicia lingue reuerentia sermone quae est mundicia maior: mundicia cordis restrictio cogitationis et delectationis quae est maxima quasi uirtus diuina: et immediate in deum tendens ad uidentium et diligendum: de qua proprie intelligitur illud mathei. Quia mundus corde: quoniam ipsi deum uidebunt. **Suma enim perfectio uidetur esse cordis mundicia et incorruptio: quoniam ad ueram beatitudinem quae consistit in uisione dei. est immediata dispositio. De hac triplici mundicia dicitur in psalmo. Innocens manibus. ecce mundicia operis: et mundo corde id est cogitatione. ecce mundicia cordis: qui non accipit in vano animam suam nec******

iuravit i dolo proximo suo. ecce
 mundicia lingue. Mundicia igitur
 operis magna est: quia mag-
 num et perfectum est cohibendo se a
 malo opere innocentiam custodi-
 re. Psalmista. Custodi innocentiam.
 et uide equitatem. Mundicia lin-
 gue maior est: quia maius et per-
 fectius est linguam refrenare quam
 opus cohibere. Illud faciunt
 multi: istud sciunt et potest facere
 pauca. Unde dicit Iacobus. Si quis
 non offenderit in lingua perfectus
 est uir. Mundicia uero cordis maxi-
 ma est: quia maximum et perfectissimum
 est cogitationes et delectationes
 restringere. Cum enim opus et
~~delectationes~~ cohibetur. cum lingua
 refrenatur et regitur: sole cogita-
 tiones et delectationes adhuc
 in corde saturantur et sperguntur de illa
 antiqua fomitis putredine: in
 tantum quod sicut nec primi motus affec-
 tionis et concupiscentiae ita nec
 primi motus cogitationum sunt
 in nostra potestate: quod sanctus et per-
 fectus uiris etiam adhuc in
 carne inheret. Ab hac autem cogi-
 tationum uarietate et mutabi-
 litate in presenti uita nemo ad
 perfectum potest liberari: sed suffi-
 cit posse per gratiam ipsas restrin-
 gere ab illiata uolutione et
 reuolutione in mente: quod est iam
 mundicia et puritas cordis in
 hac uita possibilis: quia ab ipsa
 mutabilitate cogitationum per
 solam dei uisionem penitus libera-
 mur. Causa nonnulla huius est:
 quia cum anima sit dei capax. quidquid

infra deum est animam replere non
 potest. Unde unius rei cogitatio-
 ne ueniente in animam semper lo-
 cum habet adhuc aliam donec illud
 uideat quo satiata nichil aliud
 capere possit: et per hoc tunc est
 immutabilis cogitatione et affec-
 tione quibus naturaliter muta-
 tur. De hoc per psalmistam dicit.
 Satiabor cum apparuerit gloria
 tua. Unde etiam beatus gregorius super
 ezechielem de hoc sic dicit. Per
 hoc quod aspiciemus in futuro natu-
 ram diuine eternitatis: liberati a nostra
 mutabilitate figuramur in eternita-
 te. Immutabimur enim in ipso
 quem uidebimus: et carebimus
 morte. uidendo uitam. Mutabi-
 litatem nostram transcendemus ui-
 dendo immutabilem: et corruptionem
 nullam uidebimus uidendo incorrup-
 tionem. Unde valde salubre est anime ut
 iungilet et custodiat ac conseruet
 cordis mundiciam: quia mens pu-
 ra est diuine maiestati familia-
 ris et amica. De hoc dicit egypti-
 pus. Omnis qui esse uoluerit maies-
 tati eternitatisque diuine familiaris
 in mentis se exercet puritate:
 semper nimirum ab eterno ami-
 ca extitit diuinitatis excelso: ipsa
 mundicia et puritas mentis nos-
 tre. Hec ille. Non solum autem
 mens munda est amica et fami-
 liaris deo: sed etiam ipsum deum
 maiestatis meretur in se recipere
 et eo frui ac in ipso quiescere: quia
 templum summi dei est. Ad probat
 beatus ambrosius sic dicens. Mun-
 dicia mentis sola deum meretur in

se recipere: eo fruiatūpo quiescere et gaudere. Et hugo. Mens polles mundicia & virtute: ipa sola ē templū maiestatis excelles. Et sicut xps mundis aiāly se libenter applicat et iūgit: sic a mēte sordida se elongat et fugit. De hoc dicit bñs gregorius. Cū sūma nāq; felicitatis dūpedine xps munde aiē applicatur: s; a feda mēte in īfinitū in dāpnationē corporis et aiē elōgatur. Nam quisq; cordis mundiciam adipisa nō appetit: a se mūdicie auctorem repellet: et si mētem in cogitatione pollucero eius qui mundicie auctor ē. ēē hereditas nequaq; possim. Et gregorius. Et cassiodorus. Duale igitur gaudiū qualis nam cosolacio peccatrix aiē ēē poterit? Vera aut et perfecta delectatio munde mēti diuinitus īnotesat. Vñ qui celestem dulcedinē gustāre desiderat: cordis mundiciam in se conseruare studeat. Quia scdm dictū bñi iheronimi. Nisi mens mundata fuerit a scelere: nūq; degustare datur suauitas dulcedinis sempiternae. Dicit etiam bñs bernardus. Impossibile ē q; nisi mundata fuerit domus aiē: aliq; infundatur liquor celestis voris et gracie. Ut ergo mūdum cor quisq; habere ualeat: necesse ē ut non solū ab opērib; prauis. uerū etiam a cogitationib; malis ac uiciosis se abstineat: q; ante dei oculos totiens labimur. quociens a recta

ua per cogitationes illicitas deuiamus. Et bñs gregorius tangit in xv libro moralium sic dices. Notandū q; ad deū tot gressib; mēs accedit. quot bonis motib; proficit: et rursum tot gressib; longe fit. quot malis cogitationib; decrescit. Vñ plerūq; contingit. ut necdum procedat ī opere motus mentis: et tamē iam pfecta culpa sit ex ipō reatu cogitationis. Quia ergo nouimus q; districte oīa nō solum facta s; etiam cogitata pēfantur: quid faciemus de mēssu mali operis. si sic subtiliter deus iudicat gressus cordis? Et ce occulta mētis nrē itinera nullus hoīm uidet: et tamen ante dei oculos tot gressus ponim; quot affectus mouemus: totaēs ante illum labimur quociens a recto itinere infirmē cogitationis pede claudicamus. Nisi enī in conspectu eius iste assiduis nrāz mēti lapsus mē maresceret. p; ppliam nō dicit: auferte malum cogitationum vrāz: ab oculis meis. Nec mirū dices. vim cooperte nrē malicie quasi ferre se nō posse testatur. q; cooperta illi ēē nō potest: quia uidelicet īportune eius cōspectui ingerit: quid qd a nobis illicitū occulte cogitatur. Deus enī mala hoīm nec cogitata ignorat nec perpetrata obliuiscitur: nisi ab ei; oculis penitendo deleantur. Lux enī eterna q; deus ē. q; to

incommutabiliter fulget. tanto penetrabiliter videt? et neque occulta nescit quae cuncta penetrat; neque penetrata obliuiscitur quae incommutabiliter durat. Proinde quociens indignum aliquid in corde concipimus: totiens in luce peccamus. Nunc ergo dum possumus a conspectu eterni iudicis et mala cogitata et peius penetrata deleamus: reuocemus ad memoriam cordis. quidquid puerse egimus per nequam presumptionis: proponat contra se futurum iudicium: et quae in se sentit districte ferienda per sententiam iudicis: haec in se perferat per penitentiam confessionis. **Nec gregorius.** Debet ergo unusquisque fidelis et maxime religiosus ad puritatem cordis tendere: ut mereatur illoz consortio ascribi de quibus dicitur. **Omni mundo corde: quoniam ipsi deum uidebunt.** Ad hoc faciendum hortatur leo papa sic dicens. **Uniuersitas fidelium ad perfectam innocentiam et plenam debet tendere puritatem: ut consortio eorum mereatur ascribi de quibus dicitur. **Omni mundo corde: quoniam ipsi deum uidebunt.** **Omni uirtute intendendum est: ut quidquid secretum conscientiae maculat. quodquid aciem mentis obscurat. diligentissimis emundationibus deleatur. Quauis enim scriptum est. quis gloriabitur castum se habere cor. aut mundum se esse a peccato: non tamen desperanda****

est apprehensio puritatis: quae cum semper petit semper accipitur. nec remanet iudicio condepnandum quod fuerit confessione purgatum. **Hoc est quod omnes ecclesie filii orantes dicunt. **Dimitte nobis debita nostra: quia nemo tam iustus tam sanctus. qui in istius uita quae tota temptatio est. auuisquam peccati remissione non egeat. **Circumstant undique pericula innumera bilium delictorum et per licitos usus ad immoderatos transitur excessus: dum per curam salutis. irrepit delectatio voluptatis: et non sufficit concupiscentiae quod potest satis esse nature. **Nec leo papa. **Uniuersa uiri ut puritatem ac mundiciam cordis acquirere et retinere possent: per haec diuicias dignitates et delicias huius mundi uniuersas libere animo contempserunt. **De hoc moyses abbas in collationibus primis sic dicit. **Quidquid nos ad puritatem cordis potest dirigere: tota uirtute ferendum est. **Quidquid autem ab hac retrahit: ut per uicium ac noxium deuitandum. **Pro hac enim uniuersa agimus atque toleramus: pro hac parentes. propria dignitates. diuicie. deliciae huius mundi et uoluptas uniuersa contempnatur: ut scilicet puritas cordis perpetua recreetur. **Nec moyses ac abbas. **Quis per mundiciam cordis peruenit ad bonam conscientiam filius...**********************

Ex predictis audio magnam bonum est mundum

dian cordis: si quid boni conferat
 ut que fructu afferat hōi de cupio
 hoc cupio iformari. *Pater. Ca. 111.*

Debes scire qd mundū
 cor siue puritas cor-
 dis generat bonam
 conscienciam. qua nichil ē in hac
 vita iocūdius: teste b̄to augusti-
 no qui dicit. *Id est maior io-
 cunditas q̄ consciencie puritas:*
 qz gaudiū et exultatio deuotoꝝ
 uiroꝝ ex bona consciencia pro-
 cedit. *Un̄ dicit seneca. Viri bo-
 ni gaudiū ē: ex bona conscien-
 cia.* *Pura autē consciencia pro-
 ut dicit hugo. ē q̄ nō habet de
 p̄terito iustā accusationē: ac de
 p̄nti iustā delectationē: et de
 futuro falsam voluntatē.* *Hec
 hugo. Un̄ quietā et bonā conscien-
 ciam faciūt duo: videlicet de
 p̄teritis malis condigna satisf-
 factio: et de futuris cauta dedina-
 cio.* *De hoc richardus de s̄o vic-
 tore. Quieta conscienciā facit
 p̄teritoꝝ maloꝝ condigna satisf-
 factio: et instanciā maloꝝ pro-
 uida cautaqz dedinatio. Quiet-
 us ē: quē consciencia sua nec
 de p̄terita nec de p̄senti culpa
 remordet.* *Hec richardus. Idē
 sentit b̄s bernardus sic dicit.*
 Duo faciūt bonā conscienciam:
 de malis penitere. et de malis
 abstinere. *Debet autē vnusqz
 discute' qualis sit: ne cōtingat
 eum ī periculum eternū tam
 anime qm̄ corporis mādere.*
*Unde b̄s augustinus dicit. Ois
 quippe consciencia q̄ uerā sui*

51. cū diligētī examīe consciāam suā

diuisionē amiserit et iudiciū:
 ī periculū vergit tam mētis
 q̄ corporis in eternū. *Hec au-
 gustinus. Et notandū qd qm̄
 diu carnis īpetus et carnalis
 voluptas viget in hoīe: con-
 sciencia tota p̄turbatur.* *Quia
 cū sciamus omnipotentē deū
 respicere et intelligere ocul-
 ta cordis nr̄i: qm̄ aliquo rea-
 tu culpe grauamur. conscien-
 cia nr̄a nos accusat: et ideo
 ad deū leuare cordis nr̄i faci-
 em timeamus.* *Postq̄ uero
 p̄ penitencie lamēta fuerit
 abluta. et delectationes illiate
 reperunt in nobis laquesce.
 et de die in diem magis ma-
 gisqz deficere: tunc incipit
 nr̄a consciencia ad pacem et
 tranquillitatem seipam pau-
 latim cōponere: et fiduciam
 de gaudio superne retribu-
 tionis habere.* *De hoc richar-
 dus de s̄o victore sic dicit. Cū
 diu viget in hoīe uehemens
 impetus carnis. et torrens
 voluptatis carnalis eē solet
 causa timoris et indignationis:
 solet sane conscienciam totā
 turbare et amaritudinis fluc-
 tus exagitare.* *Postq̄ uero ce-
 perint infimarū delectationū
 fluctus languisce atqz euanes-
 cere: incipit et consciencia pa-
 riter ad pacem et tranquil-
 litatem seipam paulatim cō-
 ponere: futuri iudicij metū
 magis magisqz deponere.
 et illas p̄teritas anxietatis*

estimationes amittere. **Hec richardus.** **Beatus gregorius** in xvi. libro moralium de hoc sic ait. **Sicut** per corporis faciem homini. ita per interiorum imaginem deo notati atque conspicabiles sumus: cum vero reatu culpe deprimimur: ad deum leuare cordis nostri faciem ueremur. **Dum** enim nulla bonorum operum confidentia fulatur. interius mens summa trepidat: quia ipsa se conscientia accusat. **Dum** vero iam penitentiae lameta culpa diluitur et sic petrata planguntur ut plangenda minime petretur: magna mentis fiducia nascatur. et ad conspicuenda superne retributionis gaudia cordis nostri facies leuatur. **Hec gregorius.** **Et** quum discussio et remorsus conscientiae in presenti mente multum perturbet: eternam retributionem propter hoc in futuro acquirat. **Unde** dicit crisostomus. **Remorsus** quippe conscientiae multis nimis mentem discussionibus ferit et patit: primum tandem superne beatitudinis acquirat. **Hic crisostomus.** **Saendum** etiam quod quanto quis maiorem gratiam a deo percipit: tanto maiorem remorsum conscientiae habet quocumque peccat. **De hoc** dicit richardus de sancto victore. **Quanto** maiorem gratiam a domino accipimus: tanto acriore remorsus conscientiae stimulo uertigemur quocumque peccamus. **Quid** enim in nobis ipsa con-

scientia aliquid imperfectionis inuenire poterit: eius nos respectus confundit et cruciat. **Huius** itaque conscientiae stimulus nunquam finitur: donec omnis imperfectio de medio tollatur. et ad integritatis plenitudinem homo reformetur. **Hec richardus.** **Considerandum** etiam quod omnis qui de actibus suis deo placere festinat: testem se in celo et suae conscientiae habere desiderat. **Quid** enim nobis nocere potest. si humana ignorantia aut malicia diuidiat: cum conscientia excusat? **Unde** si bonum de nobis dicitur quod non habemus. tristari debemus: si uero malum de nobis dicitur quod in nobis non inuenitur. non solum non tristari ex hoc. sed potius gaudere debemus. **De hoc** beatus augustinus sic dicit. **Quid** obest illi si de illa tabula cum humana uult delere ignorantiam: si eundem de libro uiuentium nunquam propria deleat conscientiam? **nam** et si bonum quod de nobis dicitur in mente non inuenitur. magnam in nobis debet tristitiam generare: et contra. si malum quod de nobis dicitur. in nobis non inuenitur. in magna debemus letitiam proficere. **Hec augustinus.** **Dicit** enim de hoc beatus gregorius in libro moralium. **Omnis** enim qui ex eo quod agit humanas laudes appetit. testem in terra querit: qui autem de actibus suis omnipotenti deo placere festinat. testem se habere

in celo desiderat. Et sepe cōtin-
git. ut ip̄a quoq; ī nobis bo-
na opera ab incautis hoībus
reph̄ndatur. hoīm metuere
nō debet. **Hec gregori.** Et no-
tādū q̄ sunt nōnulli qui mē-
bra corporis sui uestibz nitidi
et p̄ciosis operire solent. con-
saciencia vero suā bonis mo-
ribz ac v̄tutibz ornare nō cu-
rāt. Sed quid p̄dest exterius
fulgere uestibz. et intus ī con-
saciencia sordere flagitijs. De
hoc leo papa sic dicit. Vestimē-
ta enī nitida mēbra operire
possūt. cōsaciencia ornare non
possūt. Interioris ergo homi-
nis prius ornemur effectus. ut
exterioris quoq; amictus sit
ornatus. Spirituales macu-
las abluamus. ut carnalia ī
nobis fulgiant. **vest. vestimēta.**
Nihil enī p̄dest fulgere ves-
tibz. et sordere flagitijs. Ubi enī
cōsaciencia tenebrosa ē. totū
corpus obscurū ē. **Hec leo pap.**
Vñ put dicit b̄s augustinus.
q̄nto amplius corporis huius
ē exterioris hominis appe-
tūtur ornāmēta. tāto sūt ma-
iora interioris hoīs detrimē-
ta. Quāto aut minus appe-
tūtur. tāto magis moribus
pulchis homo interior ador-
natur. **Hec augustin.** Qui etiā
desiderat in dño gaudere et
nunq̄ tristis ē. studeat iuste
et uirtuose viuere et cōsaci-
ciam bonā habere. q̄ cōsaci-
encia mala semp ē in pena.

¶ **Uñ dicit ysidorus.** Si nunq̄ vis
ēē tristis. bene uiue. Cōsaciencia
enī rei semp ē in pena. q̄a nul-
la pena grauior. cōsaciencia ma-
latarens enī animus. nunq̄ secu-
rus ē. **Hec ysidorus.** Cū igitur
ex predictis itelligamus mari-
me cōsistere in bona cōsaciencia
salutē hoīs. necesse valde ē. ut
omnem operā ad hoc demus.
quatenus illibatam illā in
nobis conseruem. Quia nūq̄
dulcius in rebus creatis. nichil
dicius ī terra huius thesauro po-
tē test. **De aut cōmēdatione b̄s**
bernardus sic dicit. Magne
diuitie. bona cōsaciencia. Et re-
uera quid dulcius ī rebus cre-
atis aut quid dicius ī terra.
aut quid securus ul' q̄caus
huius thesauro. Cōsaciencia
enī bona titulus est religiois.
ager benedictionis. ortus deli-
ciarū. archa dei. gaudiū ange-
loz. thesaurus regni. habita-
culum sp̄s s̄i. liber signatus
& clausus. et in die iudicij ape-
riendus. Nihil securus. nichil
iocundius cōsaciencia bona.
Premat corpus. trahat mun-
dus. terreat **dyabolus.** et se-
cura erit cōsaciencia. Secura
q̄ corpus morietur. secura
q̄ ~~ut~~ aīa coram deo pre-
sentabitur. secura q̄ uterq;
ante terrificū tribunal iusti-
udicis constituentur. Future
etiam b̄titudinis nō ē vtilis
remediū nec certus testimo-
niū. bona cōsaciencia. Corpus sub

D

P

igatur in penā. verberibz lam-
etur. gladio trucidetur suplicio
afficiatur: et secura erit bona
consciā. In speculo aīe status
interioris hoīs cognoscatur. Alia
veg nō nouit se q̄ sine speculo
ē. Speculū enī mundū cadaz
et purū totius religionis ē
cōsciencia. Nec īmerito specu-
lo ipam conscienciaam cōpara-
uerū: qm̄ ī ea tāq̄ in speculo
raagis oculus tam qd̄ m̄deā
q̄ qd̄ decens ē claro aspectu ap-
prehēdere potest. S; nō veni-
tur ad cordis consciāam nisi
p̄ cordis custodiam. Cor enim
suo arbitrio dimissū: aut ad
vitam se vitatur aut ad mor-
tem. Unde quidq̄ cor cogitat
qd̄ ad utilitatē suā ul' primo-
rū quoquomō nō ptineat
respiciendū ē: ut possit acq̄ri
bona consciā. Humana eā
cōsciā. dei ē vineari: quā exco-
lere debz peccatorz confessio
et eoz satisfactio: exhibitio
eciam bonoz operū et custo-
dia eoz. **Q**uiaqz enī n̄m
liber ē ppria consciencia: et ad
hunc liberū disautendū et
emēdandū alij omēs repti
sūt. **Q**uia cū egredietur de cor-
pore nullū aliū p̄ter cōsciā
liberū secum portare potest:
atqz in illo cognoscat quo de-
beat ire et qd̄ debeat recape-
re. Ex hīs enī q̄ scripta erūt
in libris n̄ris iudicabimur:
et ideo scribi debet scdm̄ exē-
plar libri iuter ut si qd̄ alit

habuerit corrigatur: ne in
illa ultima collatione si quip-
piam iūcti fuerit aliter ha-
bētes abiciatur. **Hec bernard^{us}**
in tractatu de templo spūali.
**Et p̄ bonā consciāam puenit ad
pacem cordis et gaudiū spirituale**

Quē eā scire filius
quid pt homo asse-
qui salutis habendo
bonā cōsciāam. **Pr. Ca. iij.**

Sicere debes q̄ per
bonā cōsciāam per-
uenitur ad pacem
cordis: et ad sabbatū siue gau-
diū spirituale. **C**irca qd̄ notā-
dū: qd̄ frequēter pax et gau-
diū se comitat: q̄a ex pace
cordis cōcipitur gaudium ī
spū scō de cōsciāe trāquillitate:
sicut cōtrario nō ē pax ip̄s
unde nec gaudiū. **Q**uos enī
consciā remordet: gaudiū ul'
pacē spirituale nō habēt. **U**nde
bonus per paulū dicitur. **De^{us}**
spei repleat vos omni gau-
dio et pace. **De** imp̄is vero
p̄ p̄phā dicitur. **Nō ē pax**
imp̄is. dicit dñs. **Q**uō enī
pax potest ēē illi qui guer-
ram et litem ī domo sue cō-
sciāe habz: rau oīa tam bona
q̄ mala nocent. q̄ iacet in spi-
ritu vicioz. quē vermis con-
sciāe remordet. q̄ onus dyabo-
li portat. q̄ iacet in imundi-
cia. **O**portet ergo ut faciat
iusticiam. hoc est ut habeat
vitā uirtuosam p̄ quā pue-
nitur ad bonā consciāam

Q
R

S

q̄ cupit pacē & trāquillitatē
 cordis possidere. De hoc dicit
 b̄tus augustinus. **F**ac iusticiā:
 et habebis pacem. Si enī
 nō amauctis iusticiā: pa-
 cem nō habebis. Bona enī
 res ē pax. **V**is ergo venire
 ad pacē? **F**ac iusticiā. **H**ec au-
 gustinus. **C**ui autē uolūt pa-
 cificā i semetipīs cō? neces-
 se est ut motus iordinatos
 et carnales cōcupiscēcias sibi
 ipīs subiciāt ac in se domēt:
 mentē uero suā et ratio-
 nē subiciāt deo p̄ obedi-
 enciam mandatorū eius.
Hoc cōmemorat b̄tus au-
 gustinus sic dicens. Pa-
 cifici i seipīs sūt. qui omīs
 animi sui motus p̄ponētes et
 subiacētes ratiōi carnalesq; cō-
 cupiscēcias habētes edomitas.
 sūt filij regni dei. i quo ita or-
 dinata sūt oīa. ut qd ē i hōie
 p̄cipuū et excellēs iparet. re-
 terisq; reluctātib; q̄ sūt nobis
 bestisq; cōia. atq; idip̄m qd
 excellit i hōie id ē mēs & ra-
 tio. subiciāt potiori qd ē deus.
Nec ei ip̄erire i feriorib; p̄t
 nisi superiorib; subiciāt. & hec
 ē pax q̄ dat i t̄ra hōib; bōe
 uolūtatis. **N**on t̄n aliq; p̄
 uenire p̄t i hac uita ut lex
 repugnās legi mētis nō sit
 oīno i mēbris. s; hec nūc pa-
 cifici agūt domādo cōcupiscē-
 ciam carnis. ut ad pacē plenissimā
 q̄q; ueniat. **E**t notandū?
 q̄ q̄nto p̄fectior ē uita i hōi

ne: tāto maior pax cordis et
 quies interior copiosior ab eo
 dē acq̄rit ac possidet. **S**igna
 at̄ p̄fecte q̄etis interioris hōis:
 iohannes abbas mōtis synai
 declarat sic. dices. **C**ruces ē
 iressabilis dei latrā et assis-
 tētia. **I**hesu mēoria tu flatu
 uuiat: et tūc agnosces q̄etis
 utilitatē. **S**igna at̄ q̄etis ite-
 rioris hec sūt. **I**n intellectū nō
 elatus: mēs nō arrogans.
 sacrificata i tentio. raptus ad
 dominū. orō iressabilis. cus-
 todia i p̄redabilis. fornicati-
 onis mortificatio. habēdi ad
 aliqd passibili affectionē igno-
 rātia. mors mūdi. auditu
 gula & appetitū om̄i gulosoꝝ
 puatio. discretiois fōs. lac-
 marū libamen. multiloquiū
 p̄dicatio: & oīs d̄tēcōis et litis
 i tentitū. **N**ultū uō timor i
 q̄ete tibi necessarius ē: q̄a
 nichil ita p̄sequi accidit p̄t.
Hec iohes abbas. **D**iligēda
 ergo ē pax et q̄es cordis: & ha-
 bita cū diligētia ē custodiēda.
Cū uō fuit p̄ aliquā negli-
 gētia p̄dita. iterū p̄ purita-
 tē cordis ac bonā d̄ficiam ē
 reuocāda: ne q̄s p̄t m̄q̄etē
 cordis a sp̄u sc̄o efficiat a-
 lienū. **D**e cōmedacōe at̄ h̄
 pax. b̄tus augustinus sic di-
 cit. **P**ax ē serenitas mētis.
 trāquillitas ai. simplicitas cor-
 dis. amoris uiculu: & fortū
 caritatis. **H**ec ē q̄ bella cō-
 p̄scit. & p̄mit uas. **S**upbos

calcat. huiles amat. discor-
des sedat. inimicos concordat.
cunctis e placita. non qrit alie-
nu. nichil deputat suu. docet
amare q odisse non nouit.
nescit extolli. nescit iflari.
Hac ergo q acapit teneat.
q pdit repetat. qm qm eade
non fuit inuentq. abdicat a pre.
exheditat a filio. a spu sco a
lien^o effiat. Nec potit ad he-
ditate puenire q noluit testa-
mentu patris obseruare. nec
pt cordia habe cu xpo q dis-
cors ee uoluit cu xpiano. **Hec**
augustinus. **Post** pace uo q
ete cordis sequitur sabbatu spu-
ale et gaudiu i spu sco: qz cu
mes p bona sciam a serui-
tute pta qenerit. i gaudio sa-
spis iocundat. **De** hoc dicit hu-
go de sco victore. **Sabbatum**
hominis qd ei extius uisibilit
seruadu papit. sacramentu e
iterioris sabbati. ubi mes sca
a seruitute pta p bona sciaz
quesces i gaudio sa sps io-
cundat. **Hoc** sabbm qd qd m
pnta uita seruauerit ut nul-
lus sciat malis. pueniet in
uita futu ad illud etnu dei sabbm.
ubi nulla sentiat mala. **Hec**
hugo. **Et** sciedu. q illi spua-
le sabbm non obseruat. qui se-
trens actibz nimis ipluat. nec
uacat lectioni et oroni tpe suo.
ideo tales spuale sabbm et re-
qem i suis cordibz habe non ua-
lent. qz p huiusmodi occupaco-
es trenas et supfluas curas im-

pediunt. **De** talibz bts augustinus
sic dicit. **Notandu** q spuale sab-
batu non obseruat n illi q se ita
tate opibz trens accomodat.
ut tn lectioni et oroni et si non
semp. certe ul' frequer isistat.
Sdm aplm. attedite lectioni et
doctine. **Et** iteru. **Sine** itmissi-
one orate. **Cui** ei tales sut:
cotidie spualit sabbm colunt.
Cui uo inqen sut et iugit m t-
rens actibz ipluat. de quibz scy-
tu e. ipedimeta mudi fecerut e-
os miseros: sabbm id e reqem
habe non pnt. **Hec** augustinus.
Cosiderandu eia q null' ma-
lus sabbm seu reqem habe pt.
qz apt' remorsu scie que susti-
net. sp i pturbacoibz uiuat. q
at sciam bona habet. i tranquil-
litate et i gaudio e. et ideo sab-
batu id est reqem cordis frequer
possidet. **De** hoc bts augus-
tinus sic ait. **Sabbm** idiat no-
bis deus qle mty e m corde. e
sabbm nrm. **Multi** ei uacant
mebus: et tumultuar conscia.
Quis ho malus. sabbm habere
non pt. **Nusq** em illi quiescat
scientia: necesse e ut i ptur-
bacoibz uiuat. **Cui** at est bo-
na scientia. tranquillu e. **Ipsa**
tranquillitas. sabbm e cordis. **At**
tedit ei pmissore deu: et si la-
borat m pnti. extendit spe fu-
turi. et serenat oe nubilu t-
tacie: sicut dicit apls. **Spe**
gaudetes. **Ipm** at gaudiu i tn-
quillitate spei nre: sabbatum
nrm est. **Hec** augustinus.

**Quid e qd valeat ad seruan
da quiete cordis. Fili. Ca. v.**

Qupio etia de hoc ifor
mari qd e qd valeat
ad conseruanda qui
etem interiore & pace cordis
cure debes. **Pater.**

Spad seruada pa
ce cordis et qetis in
terioris multu valet vita so
lutaria et freques masio i cella:
qz p vita solitaria tollit occa
siones diuisaru passionu. p quas
ipeditur par & quies cordis. Cel
la naqz e spuale habitaculu: que
de supbis huiles. de gulosis sob
os. de uacuidis mites. de odio
sis reddit i fraterna caritate fer
uetes. Ipa inqua cella nouit
hoines ad pfectionis culmen per
duce: atqz ad sumate scitatis fas
tigium sublimare. De hac vita
solitaria et q salubre sit habita
re i cellis: petrus damiani sic
diat. Cosuetudo ei facit mona
cho cellula dulce: uagatio mundi
facit horribile. Vagantibz cellu
la carcer e: pmanetibz suaue cu
biculu. Assuetu ieiunys corp
sobrietis roborat: affluetium
epularu fluxus eneruat. Vigi
lia moderata acie huane men
tis exacuit: gematio repetita so
poris obtundit. Seculariu ne
gocior relatio aiām passioibz
desiderij facit obnoxia: sacri e
loquij assidua meditatio reddit
exticta. Paupertas monachi secu
ritas e metis: securitas vo est
mater puritatis. **Etotra. reru**

in mudo

habundantia aculeos parit solli
titudis: sollicitudo radix e anxi
etatis. **O** cella negociatoru
celestiu apotheca: in q uidelicet
illa mercu summa recondit: q
bus tre uiuetu possessio xpat.
Felix mercu: ubi treuus celestia
cristoyis mutat etna. **Feli**
ces inqim mundine: ubi uenalis
vita eterna pponit: ad qua e
menda eia si mimum quid solu suf
fiat qd habet: ubi breuis af
flictio carnis emit celeste iui
uiu: et exigue lacine visu pa
ruit sempitnu. **Possessio** trea
distrahit: et ad etne hereditatis
primoniū puenit. **O** cella spū
ale prozsus habitaculu: q de
supbis huiles. de gulosis sobu
os. de crudelibz pios. de uacu
dis mites: de odiosis reddis i
fraterna caritate feruetes. **Cu**
ociose ligue frenu: tu luxuri
osis renibz nigde castitatis ex
libes angulu: tu facis ut le
ues quiqz ad guitate redeat:
ut iocosi scurrilitatibz parat:
ut uaniloqui se sub districti
silicij cesura astrigat. **Cu** iei
uiozu ac uigilaru nutrix: tu
parietie custos: tu facis ut
uagos quosqz xpi cathena co
erreat: ut idisciplinati mo
bus. a sua se puitate xpesat.
Cu nosti hoines ad pfectionis
culmen euehe: atqz ad su
mate scitatis fastigiu sublima
re. **Cu** hoines a semetipsis
extneos reddis: et uasa in
cioru flore uirtutibz facis.

Qui igitur singularem vitam usque
ad finem vite per diuino amo-
re tenuerit: de habitaculo
carnis egressus ad edificati-
onem perueniet domum non ma-
nifestam eternam in celis. Hec pe-
trus Damiani. Cui igitur sequen-
tibus a tribus populis fuerit:
et in locis solitariis habitare di-
dicerit. metusque suas a divina
ratione desideriorum temporalium excus-
serit: hi tales etiam in hac vi-
ta magna mentis quiete ac libe-
tate proficiunt. De hoc beatus grego-
rius in tertio libro moralium ex-
ponens illud dictum quod dimisit o-
nagerum liberum: sic ait. Onager
est qui in solitudine amoretur: non
incongrue vitam eorum significat:
quod remoti a tribus populis ducer-
sant. Cui apte etiam liber di-
citur: quia magna est seruitus secu-
larium negotiorum quibus mens
vehementer atteritur: quibus in eis
sponte subdet. Cuius seruitu-
tis admodum carens est: in mundo iam
nichil cupiscit. Quasi enim quo-
dam iugo seruitutis premuntur: pro-
prie appetunt: premuntur aduersa dum
formidant. Ac si quis semel a do-
minatione desideriorum temporalium col-
la mentis excusserit: quadam-
iam etiam in vita libertate profici-
unt: dum nullo desiderio felici-
tatis afficitur: nullo aduersitatis
tristitia coartatur. Hoc quod serui-
tutis iugum dominus vidit cervicibus
secularium impressum: cum di-
ceret. Venite ad me oes qui labo-
ratis et onerati estis: et ego
reficiam vos. Et illud. Tollite

iugum meum super vos. **A**sperum
quippe iugum et dure seruitutis
podus est subesse temporalibus: abire
terrena. retinere labentia. velle
stare in non statibus: appetere quidem
insecuritatem: sed cum insecuritatem nolle
insecuritatem. Liber ergo dimittit: quia
calcans frenus desideriorum ab ap-
petitione rerum temporalium securitate
mentis exonerat. Hec gregorius.
Cura quod notandum: quod si forte a-
liquis non potest esse solitarius corpore
eo quod in congregatione vel civitate
terrenam cogitauerit. vel quod plus
est aliis forsitan occupat in ne-
gociis et curis rerum secularium
sive temporalium ex mandato superio-
rum. quibus obedientiam tenentur ex
precepto regule exhibere: talis er-
go cui non suppetit solitudo cor-
poris: debet intendere solitudinem
cordis. Et quibus positus sit in
hominibus aut occupationibus temporalibus:
tamen debet curas rerum secularium
et inutilium cogitationum quantum va-
let a se excludere: ut possit eo
liberius deo vacare: quia nec so-
litudinem corporis utilis est: si defuit
quies et solitudo cordis. Et
beatus gregorius in tertio libro morali-
um tangit exponens illud verbum.
cui dedi in solitudine domum: sic
dicens. Hoc loco solitudinem debet
intelligere corpus: an solitudinem
cordis. Cui enim corpore remotus
vivit: sed tumultibus diversarum hu-
mane vitæ desideriorum cogi-
tationum se inserit: non est in solitu-
dine. Si vero premarit aliquis corpora-
litatem populis turbis: et tamen nullos
curarum secularium tumultus in

corde pacat: nō est i. urbe. Itaq;
 bene diſantibz p̄mū ſolitudi mē
 tis t̄bit: ut exurgētē int̄ſec̄
 ſtrepitū t̄renoz deſiderioz p̄re
 māt. vel buliētēs ad ifima curā
 cordis p̄ ſup̄nū gr̄am reſtingat
 amoris: oēs q; motus ip̄ortue
 ſe offerētū leuū cogitacionū
 q̄i quaſdā cōuolātēs muſcas
 ab oculis mētis abigāt manu
 giuntis: et q̄ddā ſibi cū d̄no
 int̄ ſe ſecretū querāt: ubi cū
 illo extiore ceſſante ſtrepitū p̄
 ūterna deſideria ſilent̄ loquāt.
 Hec gregori. **U**nde q̄libet re
 ligioſus q̄ deſiderat familiaris
 eē deo. & p̄ gr̄am ſc̄i ſp̄s in aīa
 ſua & ſolari. debet fugē tumultū
 hōim q̄ntū licet et ſolitudiēz
 maxie mentis dilige: q̄a deus
 magis requirit ab hōie ſp̄s q̄
 corpus ſolitudinē. Ad hoc faci
 endū: l̄ris bernard̄ unāquāq;
 deuotā aīam hortat ſic dicēs.
Q ſc̄a aīa ſola eſto. ut ſolū
 atorū oīm ſerues teipſā. que ex
 oībz tibi elegiſti: fuge publicū &
 ip̄os domeſticos: ſecede ab a
 mīcis & itimīs: nichil tibi & t̄bis.
 Ipſū oluluuſcē pplm̄ tuū & domū
 p̄ris tuū: et dampnet rex decore
 tuū. An neſcis v̄candū te habē
 ſponſū: q̄ nequaq; ſuā tibi in
 dulgē p̄ntia poteſt p̄ſentibus
 cetis? Secede ergo ſi mēte et
 nō corpe: ſi itencōe. ſi deuota
 one. ſi ſp̄u: deus eī requirit cor
 dis non corpus ſolitudinē. So
 lus es. ſi non cōia cogites. ſi
 nō affectes p̄ntia. ſi deſpicias q̄d

multa ſuſcipiūt. ſi ſuſticias q̄d
 oēs deſiderat. ſi uirgia deuote.
 ſi dāpna nō ſentias: ſi nō r̄roz
 deris iurariū. Alioq; nec ſi
 ſolus corpe. es ſolus. Hec ber
 nardus. **De ſeptē donis ſp̄s
 ſancti in gene. fili.**

Deſidero etiā aliqua
 ſare de ſeptē donis
 ſp̄s ſc̄i: & de fructu ac utilitate
 quā aſſequūt poſſidētēs & ha
 bētēs illa dona: utrū etiā va
 leāt p̄dicta dona ad puritatē
 cordis. p̄mouēdā ſeu etiā ſer
 uandā: et de hijs cupio p̄ te o
 pater informari. **Dat. Ca. v. ¶**

De ſeptē donis ſp̄s
 ſc̄i de quibz q̄ris fili
 et deſideras iſtem.
 primo ſare debes: q̄ licet oēs
 gr̄ae & habitz dati diuinitz
 poſſit dia dona dei. ſpecialit̄
 t̄n & appropate ſeptē ſūt do
 na ſp̄s ſc̄i: que p̄ ordinē iſai
 as enūat: a ſūmo iap̄ēs uſq;
 ad ultimū deſcēdendo. Nos
 v̄o qui a terra ad celeſtia tē
 dim: eoſdē gradus aſcēdēdo
 nūam: incipēdo ab infimo
 ſaluz a dono t̄roz: aſcēdē
 do uſq; ad donū ſapie. **T**rac
 onē hui' aſcēſiois reddit b̄ris
 gregori: ſic dicēs. **N**emo iſi
 ma deſerēs rep̄tē ſit ſūmus:
 q̄ ad obtinēdū p̄fectiois meri
 tū dū cotidie mens i altū du
 cit: ad hec p̄culdubio velut aſ
 cēſiois cuiſdā gradibz p̄ueit.
Un aſcēſioēs in corde nr̄o diſ
 ponē debem' i hac valle lacri

mari: ut ad donū sapie prin-
 gamus. **Hec** gregorius. Est igitur no-
 bis in hac scala ascendendū ab
 infimo dono timoris usque ad sumū
 donū scilicet sapie per gradus dis-
 ponentes ascensioēs in corde: ut
 eam de virtute in virtute: donū
 videat deus deorum in syon. Pri-
 mus igitur gradus ascendendi ē:
 scilicet timoris amorosi in omnibus a-
 gnibus continuatio. Secundus ē:
 pietatis viscerose ad deū et
 proximum sancti liquifacio. Tercius ē:
 sciencie omnium beneficiorum dei gratia
 progutatio. Quartus ē: fortis
 omnium operationum bonarum exe-
 cutio. Quintus ē: consilium a deo
 omnium eligendorum et tuta electio.
 Sextus ē: intellectus omnium veri-
 tatum necessariarum lapida contemplatio.
 Septimus est: sapiencialis celestium deliciarum per-
 gustatio. **Dicitur** autem hec septem do-
 na. multiplici ratione. Primo
 quia per hec expelluntur septem vi-
 cia. Timor enim domini expellit su-
 perbia: pietas invidia: sancta ira que
 est quasi quedam insania: fortitudo
 accidia: consilium auaritia: intel-
 lectus gula: sapiencia luxuriam.
Et notandum quod septem sunt spiritus
 boni: et septem mali. Nam per do-
 num timoris spiritus sanctus ab homine
 superbia expellit: et deum humili-
 ter introducit. Per donum pietatis
 invidia turpitudinis auerit: et
 proximum ad se dulci iuuat.
 Per donum sciencie iram totaliter
 sedat: et totum hominem in se pau-
 det pacificat et quietat. Per

donum fortitudinis accidia velociter
 opprimit: et vigorem mentis vehe-
 menter ad operandum impellit. Per
 donum consilij auaritia potenter ex-
 tinguit: et thesauros celestes sa-
 pienter acquirit. Per donum intellectus
 gula violenter reprimat: et celesti-
 bus delicijs mentem spiritualiter
 reficit. Per donum sapie luxuri-
 am viriliter despicit: et totum homi-
 nem castitatis et libertati totaliter
 restituit. Expulsis igitur omnibus
 vicijs: spiritus sanctus per dona sua ex
 domo mentis nostre iocundum et san-
 ctum sibi habitaculum parat. Nam
 donum sapie. mentis nostre domum
 virtutibus edificat. Donum intelli-
 gentie. domum mentis delectatione
 illuminat. Donum consilij. domum me-
 ntis prudentia gubernat. Donum
 fortitudinis. mentis domum stabi-
 lit et defensat. Donum sciencie.
 mentis domum virtutibus diuinis
 multiplicat ditat. Donum pieta-
 tis. mentis domum diuino cultu
 adornat. Donum timoris. mentis
 domum mundicia deseruat: et om-
 nem peccatum tollit ab ea expellit et
 extirpat. Unde bene spiritus sanctus com-
 paratur igni: quia sicut ignis diuisos
 effectus habet et primo purgat:
 ita spiritus sanctus per donum timoris pu-
 gat mentes hominum a sordibus
 viciorum. Timor enim domini. expel-
 lit peccatum. Item liquifacit per donum
 pietatis: sicut ignis metalla
 terrea et pigua. Item aggregat per
 donum sciencie. Sicut enim ignis
 diuisa metalla in vna massa
 aggregat: sic et spiritus sanctus qui docet

bene iustari inter malos: coniungit
 etiam malos bonos. **I**tem consolidat
 per donum fortitudinis. **U**n apli re
 cepto igne spiritus sancti ita fuerunt
 robusti. quod qui prius cedebant ea
 a timore: iam ibant gaudentes a con
 spectu filii. **I**tem eleuat per do
 num filii. scilicet usque ad celum: se
 cundum illud. **V**ade et vede omnia:
 et habebis thesaurum in celis.
Item illuminat per donum intellectus:
 secundum illud. **D**ocebit vos omnem
 veritatem. **I**tem accedit per donum
 sapientie quo gustant celestia: et
 quanto plus gustant tanto feruere
 eius desiderant: secundum illud. **V**an
 edunt me: adhuc esuriunt. **D**icitur
 etiam dona spiritus sancti septem
 esse: propter expedendas viues naturales.
Nam irascibilis indiget expe
 diri: tam in prosperis quam in aduer
 sis. **I**n prosperis quidem per timorem:
 in aduersis autem per fortitudinem. **C**on
 cupisibilis indiget expediri quod
 tam ad affectum respectu proximi
 quod fit per pietatem: et quantum ad
 affectum respectu dei. quod fit per
 gustum sapientie. **R**atio quod indiget
 expediri in veritatis specula
 tione quod fit per donum intellectus:
 et in veritatis electione quod fit per
 donum filii: atque in electi execu
 tione quod fit per donum scientie. **P**er hoc
 est donum: conuersam in medio
 nationis prave et pise. **E**t
 notandum. quod spiritus sanctus dicitur pro
 de a patre et filio ut donum ad cre
 aturam: per quem electi omnes vocan
 tur. iustificantur: et glorificantur.
De hoc dicit beatus bernardus.

recte

Spiritus sanctus qui a patre filioque
 procedit tanquam firmissimum et indis
 solubile vinculum trinitatis et tam
 quam in quo omnia dona donantur: est
 donum de quo testatur scriptura: quod
 procedit. spirant. inhabitat. replet
 atque glorificat. **P**rocedere dicitur a
 patre et filio ut donum ad creatu
 ram. **U**n procedendo predestinat:
 inspirando vocat quos predestina
 uit: inhabitando visitat quos
 vocauit: replendo accumulatur
 meritis quos iustificauit: glo
 rificando ditat primis quos ac
 cumulauit meritis. **H**ec beatus bernardus.
Est etiam spiritus sanctus multiplex in
 virtute. **Q**uia est eius artifex. omnes
 habes virtutes: omnia prospicias. **U**n
 radios suorum donorum omnibus libe
 raliter exhibet: diuisimode tam
 secundum capacitatem singulorum. **U**n
 beatus bernardus in sermone de petre
 coste sic dicit. **V**e multiplex est
 spiritus in virtute. quod tam multiplica
 ter filiis hominum inspirat: ut non
 sit qui se abscondat a calore eius.
 id est radiis beneficiorum eius. **S**iquidem
 accedit hominibus ad usum. ad mira
 culum. ad salutem: ad auxilium ad
 solacium. ad feruorem. **A**d usum quod
 de vite presentis accedit bonus et
 malus: dignis pariter et indignis
 omnia bona habundantissime tribu
 ens: ita ut videat luc discreti
 onis limen non tenere. **I**ngratus
 est ergo vel cecus. qui in huius beneficia
 non spiritus sancti non agnoscat. **A**d mi
 raculum dat in signis et prodigiis:
 in variis virtutibus quas per quorum
 libet manus operatur. **I**tem isidorus

dit ad salutē: cū ī toto corde nro
reueram ad dnm deū nr̄m. Por
ro ad auxiliū dat: cū in om̄i col
luctacōe adiuuat īfirmū
nr̄m. Dat etiā ad solationē:
ut cū testionū phibet sp̄itui
nro q̄ filij dei sumus: hec in
spiratio ad solationē ē nos
tra. Dat etiā ad feruorē: cū
ī cordibz p̄fectoz uehemētius
sp̄itas validū ignē caritatis
accēdit: ut nō solū in spe glo
rie filioz dei. s̄ ī t̄bulacōibz
gloriet: cū t̄bulacōibz repu
tates. ol̄pbrū gaudiū: desp̄
tū exaltationē. Pauca sūt: q̄
hoc sp̄ū repleant. Hec ber
nardus. Hīs itaqz de septem
donis sp̄s sc̄i in gnali p̄missi:
nūc de singulis donis ī speci
ali m̄deam. **De dono timoris.**

Sciendū **Capitulum viij.**
igit ē: q̄ p̄mus et
īfirmū gradū ascendē
di ad gustū sapiē. ē timor d̄ni.
De quo anselmus sic dicit. Hoz
donoz p̄mū ē timor d̄ni: velu
ti alioz quoddā fundamētū.
Hūc nāqz sp̄s sc̄i in c̄po mē
tis supponit: aliaqz dona ī suo
ordine veluti ī edificacōe sup̄po
nit. Prius ē metūe facit hōi
nē ne p̄ p̄cis suis a deo sepa
ret: et post ī penis īferni cū
dyabolo torq̄at. De q̄ tortura
hugo sic ait. Terreat te timor
iudicij terribilis. metus gehēne.
laquei mortis. dolores īferni.
ignis mens. vermis mordens.
sulphur ferēs. flama tartarea.

et tandē oīa mala: ut tandem
clames. ī eternū non peccabo.
Hec hugo. ī d̄ hūc timorē salu
brē uiuat nos sp̄s sc̄s per os
dauid: dices. Venite filij audi
te me: timorē d̄ni docebo vos.
Et notandū. q̄ t̄plex ē timor:
sc̄ilicet seruilis. uicialis. et filialis.
Hoz seruilis facit duo. Primū
ē. q̄ p̄parat uia et̄nitatis: sc̄dm
ē. q̄ trahit a p̄cis metu pene.
Un̄ p̄ sapiētē dicit. Timor d̄ni
expellit p̄c̄m. Dicit etiā de hoc
beat⁹ bernard⁹. Replet⁹ timore
d̄ni: non habet locū ubi admit
tit p̄c̄a tenebras. Un̄ qui pugnat
stra uicia et̄ uult desideria carnis
vincē: necesse ē ut timorē d̄ni ha
beat. De hoc dicit richard⁹ de sco
victore. Et̄s in illo plio uq̄m vic
tor extitit. ubi sp̄s aduēsi carnē
et̄ caro aduēsi sp̄m deuisat: q̄
sine timore pugnauit. H̄ richard⁹.
Secūdus timor dicit uicialis. q̄a ē
īcipientiū et̄ uicū sapiē: et dicit
ēē donū sp̄us sc̄i s̄ t̄n sub ip̄sō
esse: q̄a p̄ illū timorē cohibet se
homo a p̄cis p̄ncipalit̄ p̄t̄ deū.
sc̄dario p̄t̄ pena eternā. De ti
more isto beat⁹ bernard⁹ sic cā
tica sic dicit. Nō īmerito hic
timor dicit uicū sapiē: q̄a se
pesti īcipientiū p̄cis opponit. H̄
enī timor. quidā ingress⁹ ē ad
sapiām. Plane dom⁹ dei et̄ porta
celi ē: et tanq̄ ingress⁹ glorie.
In ueritate enī didici. nūc egue
efficax ēē ad graciā p̄merēdā
retinēdā et̄ recuperēdā. q̄ si
oī tēpore corā deo iueniaris nō

alta sapere. s. deū timē. Nō est e-
nī locus quo admittas supbia: re-
pletus timore dñi. **Hec bernardus.**
Et notādū. q. pfecta caritas di-
at foras mitte timorē iūale in q̄
tū habet natūā timoris seruilis:
scdm hoc saluz q. habet oculū ad
penā. Timor ei iūalis habet
duos oculos: unū ad gloriā q. e-
ei essentialis: alterū ad penā
q. est ei accidentalis. s. timorē serui-
li eēncialis. **Preterea** timor iū-
alis abstinēt a p̄cō veniali p̄-
ter penā purgatorij: i quo casu
p̄t dvenire cū p̄cō qui etiā ti-
met penā purgatorij in q̄ntū
ē dilatoria glorie siue sepatua
ad tēpus. **Tertius** timor dicit
filialis: et ē unū de septē donis
spūs s̄c̄: subēē pfecto doni. **Hec**
ipm enī aīa reddit bñ mobilē
ab īspūcōibz spūs s̄c̄ ad q̄qz
opa v̄tuosa: q. p̄ talē timorē
se spūi s̄c̄ oīno subicit: & ī nō
lo repugnat: p̄ ut possibile
ē in via. **Et sciendū** q. timor fi-
lialis p̄p̄e timet offendē deū: q.
etiā si p̄p̄t p̄cōm nō sepatet a
deo: tñ a p̄cō abstinēt: ne ip-
sū offendet. **Et ī hoc** differt
filialis timor ab iūali: q. timor
iūalis p̄p̄t cōsaēā p̄cōi timet
separi a deo: timor vō filialis ti-
met tm̄ offendē. **Alia ē etiam**
diffēcia: q. timor iūalis ē īp-
fectoz: s. filialis ē p̄fectozum.
Et notandū q. caritas cū in-
trat cor hōis incipit timor exire:
cū vō illa tota ītraueit & cor

possederit tūc nullus timor erit:
q. pfecta caritas foras mittit
timorē. **De hoc** b̄s augusti
ī libro de v̄bis apli sic dicit. **Cū**
igit caritas ītrat cor hōis in-
cipit timor exire: et q̄nto plus il-
la intūerit tanto minor erit.
Cū illa tota intūerit nullus ti-
mor erit: q. pfecta caritas fo-
ras mittit timorē. **Intrat** ergo
caritas. pellit timorē: nō aut
ītrat & ipsa īcomutata. habet
secū timorē suū quē introdu-
cit ip̄a: s. illū castū p̄manē-
tē in sc̄m s̄c̄i. **Seruilis** timor
ē quo times cū dyabolo ardē:
timor castus ē quo times deo
displacē. **Hec augusti.** **Vnde**
scdm dictū apli mūdēmus
nos ab oī īquinamēto car-
nis & sp̄s: p̄ficiētes s̄c̄ificati-
onē in timore dei. **Et sic**
patet de timore dei. **De do-**

no pietatis. Filius.
Habita informacōe
de dono timoris: nūc
de dono s̄c̄o qd sequit̄ cupi-
o edoceri. **Pater. Ca. vii.**
Sare debes q. donū
timoris īmediate
sequit̄ donū pieta-
tis: et ē scdm ī ascendendo donū.
Qd ostēdit anselm̄ sic dicit.
Hūc ei dono timoris spūs s̄c̄
sup̄ipōnit pietatē: cū mē-
ti sic timētī sup̄ius aspiciat
p̄passionē: p̄ieqz recolē facit
q. misera erit si a deo sepa-
rata ī inferno cū dyabolo tor-
ta fuerit. **Ideo** rāionabilit̄

Ca^o viij^o

de dono timoris ascendit ad do-
 nu pietatis. De hoc dono di-
 cit aplius paulus. Exerce at
 temetipsum ad pietate. Nam cor-
 poralis exercitatio ad modicu
 utilis e. Pietas at ad oia util
 e: pmissione habes vite que
 nuc est et future. Ostendit
 aplius i hys vobis duplex ex-
 eritau qd uenit hori: corpale
 salicz & spuale. Sz spuale
 corpali prefendu est qz e utili-
 us: corpale eni modicu utili-
 tate habet ut ipse dicit. Qntu
 ei spualia corpilibz. etna tpa-
 libz. iuisibilia visibilibz pualer:
 tanto spualis exercitatio cor-
 pali. Et notadu q exercitium
 pietatis consistit i tripli actu:
 salicz i reuenciam veneracois di-
 uine: in custodia sacatis intn-
 sece: et i affluencia miseracois
 fratne. Primo exerceri debz
 pietas i reuenciam venerati-
 onis diuine. Vn de yosia i
 eccliafco dicit. In diebz pec-
 catorz corroborauit pietate
 id e cultu diuinu: qui ante
 xpm no uigebat n in israel.
 Sz at pietas sit cultus dei:
 de hoc bts augustinus in libro
 de ciuitate dei dicit. Pietas
 pprie cult^o dei e q dicit latine
 cultus: et hic cultus debetur
 soli deo tanq excellencioz et
 pfectioz. Sz notandu qd sit
 iste cultus. Ad qd rndet au-
 gustinus in libro de uisibz dñi di-
 ces. Colim^o deu: & deus co-
 lit nos. Colim^o deu adorado.

et ut colonu num iuocando:
 colit nos deus arando tanq
 agricola. qz agricultura ei in
 nobis e: eo q no cessat uerbo
 suo extirpare mala semina
 de cordibz nrns: et aperire cor
 num tanq aratro sermois: pla-
 tare semia pceptoz & expec-
 tare pietatis fructu. Hec au-
 gustinus. Secudo exerceri debet
 pietas in custodia sacatis intn-
 sece. Suma at pietatis siue re-
 ligiois xpiane: consistit i purita-
 te & tranquillitate interiore. Pie-
 ei non pt homo affia: nisi a-
 met sacate. Vn p iacobu di-
 cit. Religio munda & imadara
 apud deum et pzem her est.
 Visitare pupillos & uiduas in
 tribulacoē eoz: et immaculatu
 se custodire ab hoc sclo. De
 hac pietate bts bnardus sup il-
 lud dictu apli. Exerce temetip-
 su ad pietate: sic ait. Pietas
 ei her. iugis e dei meoria. co-
 tinua itenciois actio ad itelli-
 gencia ei. id effessa affectio i a-
 more eius: ut nulla uq ser-
 uū dei iueniat. no dicit dies
 sz hora: nisi uel i exercitij labo-
 re et pficiēdi studio. uel i ex-
 perieēte dulcedie & fruendi
 gaudio. Hec bnardus. Tran-
 quillitas eia ee non pt nisi
 in sacate scie ut sit bona &
 pia: ut salicz ho pferat uita
 uirtutis uite mundane: & ui-
 ta gracie uite corpali. Qui
 uero secus facit: non habet
 affectu pui in se. Hec ergo

P

est pietas vera. ut homo animam suam custodiat in sanctitate: quod si non facit. perdit vitam. perdit gratiam et virtutem: secundum illud psalmiste. Dominus interrogat iustum et impium: qui autem diligit iniquitatem odit animam suam. Propter hoc dicit etiam scriptura trigesimo. Misere anime tue placere deo: et aggrega cor tuum in sanctitate. Hoc dicit non solum de exteriori dispendio sed etiam interiori: quia simulata pietas non est pietas sed duplex impietas. Unde dicit apostolus. Nouissimis temporibus stabunt tempora periculosa: et erunt homines seipsum amantes. cupidi. elati. voluptatum amatores magis quam dei: habentes quidem speciem pietatis. virtutem autem eius abnegantes. Tertio exerceri debet pietas in affluentia misericordie fratre: sicut fecerunt noe. abraham. moyses. samuel et dauid. Noe enim propter pietatem hominum. centum annis fecit archam. Abraham propter pietatem pro impiissimis sodomitis rogauit: et extorsit a deo quod si essent decem viri iusti in ciuitate. non destrueret ciuitas propter eos. Moyses autem pro populo extorriorio dei et sui. orauit dicens. Aut dimitte eis hanc noxam: aut dele me de libro vite. Samuel vero quem populus reprobauit ne pesseret. cum irato domino esset populum. populus dicit ei. ora pro nobis: dixit. Absit hoc a me: ut non orem pro vobis. Dauid autem in summo periculo generis et sui pepit saul: cum nec esset deum nec esset legem

fuisse. si eum occidisset. Isti ergo sunt viri misericordie: quorum pietatem non defecerunt. Ad hanc pietatem iuuat nos petrus in secunda sua canonica. sic dicens. Ministrare in fide vera virtutem: in virtute autem scientiam. In scientia autem abstinentiam: in abstinentia autem patientiam. In patientia autem pietatem: in pietate autem fratrem caritatem. Qui enim pius vult esse ad proximum oportet ut habeat herem: ut patienter et caritative ad hostem se habeat ut dauid. Aliter pietas non est in homine: cum non habeat extrema sua scilicet patientiam et caritatem. De hac pietate beatus bernardus in quadam epistola sic dicit. O demeritissima pietas. que non desinit sua largiri beneficia non solum hijs ubi nullum meritum inuenit: sed etiam hijs ubi totum videtur strarium. Hec bernardus. Unde secundum apostolum. sobrie et iuste et pie viuam in hoc seculo. Sobrie quantum ad nos: iuste quantum ad proximos: pie quantum ad deum. in ipsum fideliter credendo. et ipsum super omnia diligendo: expectantes beatam spem et aduentum glorie magni dei. et saluatoris nostri ihesu christi. Sic igitur patet de dono pietatis.

De dono scientie filij. **Ca. ix.**
Postquam instructus sum de dono pietatis: nunc de tertio dono quod sequitur cupio informari. **Dater.**
Debes scire. quod tertium donum spiritus sancti. est

donū sciēcie: & sequit̄ imediate do
nū pietatis. **U**n̄ dicit anselmus.
Post donū pietatis sp̄s sc̄s do
nū sciē sup̄imponit pietati: cū
mēs sic timet sibi & opant̄. ut
quo valeat modo saluari salu
tat̄: eius sp̄s sc̄s hui⁹ rei cogniti
onē largit̄. **E**t notādū sc̄dm
b̄n̄ b̄nardū. q̄ dicit sup̄ cāntica
q̄ ē sciā quedā sclāris q̄ ineb̄
at nō caritate s̄ curiositate: i
plet s̄ nō nutrit. inflāmat s̄ nō
edificat. ingurgitat s̄ nō sfor
tat̄: et talis sciēcia nō ē donū
sp̄s sc̄i. **E**st et alia de q̄ b̄s
augustī in libro de trinitate sic
dicit. **E**st sciā q̄ nō est rez va
narū nec rerū curiosariū: s̄ de
hijis de quibz fides salubrima
que ad verā b̄titudinē ducit
gignit̄ nutrit̄ et defensat̄ et
roborat̄: et hec dicit donum
sp̄s sc̄i: et hoc donū ḡtūm ē
lumen sup̄nāle: cui⁹ actus ē.
bene iudicare sc̄dm regulas
legis etne. **U**n̄ donū sciē p̄mo
respiciat speculacionē: salic̄ in
q̄ntū homo fat̄ qd̄ fide tenē debe
at. **S**ecūdo se extendit ad opa
tionē eoz q̄ ad credibilia asēp̄
ter dirigūt. **U**n̄ illi donū sciē
habēt. qui ex ifusioē gracie
certū iudiciū habēt circa cre
dēda et agenda: q̄ i nullo de
uiant a r̄tudinē iusticie. **E**t h̄
ē sciā sc̄oz: de q̄ dicit sapiēcie
decano. **I**ustū deduxit dñs p̄
mas rectas: et dedit illi sciām
sc̄oz. **E**x h̄is patet: qd̄ donū
sciē est habit⁹ ifusus q̄ habet̄

certū iudiciū circa credēda et a
genda. **E**t notādū qd̄ salubris
sciā dependet i noticia sacre sc̄p
ture: ubi tot delicias aīe iueni⁹:
quot ad p̄fectū n̄m̄ itelligēcie
diuēitates accipim⁹. **D**e hoc b̄s
gregori⁹ i moralibz sic dicit. **I**n
amore sacre sc̄pture tot nimir
delicias iuenim⁹ q̄ ad p̄fectū
n̄m̄ itelligēcie diuēitates acci
pim⁹: ut modo nuda nos pas
cat hystoria. modo sub textu
littere velata nos reficiat medulli
tus allegoria: modo ad altiora
suspedat creplacio anagoge in
p̄ntis vite tenebris iā de lūne
etnitate intermūas. **I**n h̄is v̄
bis b̄s gregori⁹ inuit̄ t̄plicem
mēsā ēē sacre sc̄pture: quibz
aīe studiosē mediate dono sciē
diuēsimode & dulci reficiunt̄.
Prima ē mensa hystorie: sc̄da
ē mēsā allegorie: tertia ē mē
sa anagoge. **I**n mēsā hystorie
cibant̄ simplices ferculis gros
sioribz: in mēsā allegorie abā
tur doctores ferculis subtilio
ribz: in mēsā anagoge p̄fecti
ores cibant̄ ferculis dulcioribz.
In mēsā hystorie cibant̄ simpli
ces ferculis grossioribz fidē ro
boratibz: dū simplices legūt i
sacra sc̄ptura. q̄ aq̄ in vinum
mutatur. lazarus resuscitat̄:
leprosus mūdatur. cecus illūinat̄:
et cetera hui⁹ modi. **E**t tūc turba
simplicū pascat̄: q̄n̄ fides ex
ēplis roborat̄. **I**n mēsā sc̄da
allegorie reficiunt̄ subtiliores.
ut doctores & files subtilioribz

Dulcoribus ferculis: dñi eis panis
 verus de celo pmittit: habes in
 se oē delectamētū suauitatis. **Ex**
 cuius māducatōe resurrectio no
 bis pmittit: vita etna sperat.
 ianua regni celestis aperitur.
 mēsa etne refectōis ppatur.
 corpus xpi hic vē manducat.
 ī quo nobis diuinitas ppinat.
Vñ dicit hugo. Carnē assumptā
 ihesus nobis ī edulū pposuit.
 ut p cibū carnis ad gustū in
 trem deitatis. **Ex** hīs autē
 sfortat aīa: et surgit in spem
 vniā. **De** q̄ spe gregori. **Spe**
 ī etnitate aīam erigit: et id
 circo nulla exterius aduersa
 q̄ tolerat sentit: qd̄ nō ē mo
 dica refectio mētis. **In** mēsa
 tūa saliez anagoge. spirituales
 et pfectiores pasūt ferculis
 ditissis et sapidissimis. **Cuius**
 maō p̄t esse talis. **Anagoga**
 ēiut dicit hugo sup̄ pmū āgelice
 perarchie: ē ascensio siue eleua
 tio mētis ī cōtemplatōe sup̄noz.
Ideo ascendēdo trāscendit nar
 rationē mēse hystorice: s̄ cōtem
 plādo trāscendit vlt̄ velamina
 mēse allegorice. **Plena** at̄ ele
 uatio et p̄ua cōtemplatio: ī mēte
 mirā et dulcē generat delecta
 tionē et refectōne. **De** hoc di
 cit b̄s gregori sup̄ ezechiele.
Cōtemplatio amabilis valde
 dulcedo ē. q̄ sup̄ seipsā aīam ca
 pit. celestia aperit: trena at̄ de
 bē eē cōceptū ostendit: et q̄dā
 aīa specular̄ vnde refecta p̄fi
 ciat: et postmodū ad visionis

gloriā ptingat. **Hec** gregori.
Et cōsiderādū q̄ sūt nōnulli q̄
 amat sciam et sapiam nō ut ha
 beat eā ī vita v̄l ī moribz:
 s̄ ut p eā vanā gloriā acquirat.
De hoc dicit b̄s augusti. **A**
 mat aliq̄ v̄ba sapie. ut habeat
 ea ī doctna et nō ī vita: nō
 ut p mores eā augeat s̄ ianē
 gloriā acquirat: et sic v̄bis illius
 inflati. ab ea et sūt magis a
 lieni. **Hec** augusti. **De** sciētia
 etiā bona et mala sic dicit b̄s
 bernard. **Sūt** ei quidā q̄ volūt
 scire ut sciāt. et turpis curio
 sitas ē: quidā ut sciāt. et turpis
 vanitas ē. **Quidā** ut sciētiā
 vendāt: et turpis questus ē. **Qui**
 dā ut edificet et caritas ē: qdā
 ut edificet et prudētia ē. **Hec**
 bernard. **Et** notādū q̄ plures
 habētes sciam salutis minore
 saluat: et nōnulli habētes sci
 entia maiore pereūt et dāp
 nant. **Vñ** felices sūt. quibz scia
 quecūqz siue sit extior siue spi
 ritualis. ē scala ascensōis ad vi
 tā etnam: et nō ruina deiec
 tionis. **De** hoc dicit richard
 de s̄o victore. **Vere** salutis
 sciam alij habet maiore. alij
 minore: et atigit sepe saluati
 eos q̄ habet minore. et perie
 eos qui habet maiore. **Mag**
 nitudo nāqz scie quibusdā est
 fomes sup̄bie: et coipo causa
 ruine. **Vnde** felices sūt quibz
 extior scia fit scala ascensōis:
 nō ruina deiectionis. **Felices** q̄
 bus scia illa q̄ inflat nō ē ad

inflatione: s; ad inflammatione
ei q edificat. Hec richardus.
Sic igit patet de dono sciencie.
De dono fortitudinis. filii. Ca^m.

Postij edoctus su. x.
de dono sciencie: nunc
de quarto dono qd
sequitur desidero informari.

Sic debet. **Pater. C**
q qrtu donu sps sci
est donu fortitudinis:
et sequit imediate donu sciencie.
Et anselm^{us} sic dicit ordit.
Sps scs donu fortitudinis sup
imponit dono sciencie. Cuius inacio
e. Ea du mes pauca timet
sibiq dono pietatis spacies
et quid ia age debeat sciens:
oportet ut dono sps sci sit for
tis ad opandu que didicit: et
quibz se saluari posse confidit
Quia sicut hugo dicit. pfm
no facit agnicio vitatis i me
te: nisi subsequatur habitus vtu
tis i opaco. Ideo fortitudinis do
nu sequit donu sciencie. Et no
tandu q aia disponit ad sus
cipiendu donu fortitudinis p ta.
Primo p iexpugnabile fidei
scutu: quo scuto munitur bel
latores xpi ut possit vince
mundu et dyabolu et oia vi
cia: et p asseques puenire ad
regnu dei. Hii sunt q scdm dic
tu apli ad hebreos vndecimo.
p fide vicerunt regna: opati
sunt iusticia. adepti sunt re
pmissioes: dualuerunt de ifir
mitate. fortes facti sut i bello.
Itē dicit ad ephesios sexto. In

oibus scuti fidei sumetes: ut pos
sitis oia tela nequissimi ignea ex
trigue. Et hoc sic maxie p veri
tate fidei: cuius fortitudo supat
oem fortitudinem. Unde etiam
apulus petrus hortat nos ad re
sistendu dyabolo p fidei virtutem
sic dicit. Sobrii estote et vigila
te: qa aduersarius vr dyabolus
tanq leo rugies cūit qres que
deuoret: cui resistite fortes in
fide. Quia ei mediate fortitu
do illabit aie. Vn dicit scdo
palipomenon xii caplo. Vcl
dnu replatur vniūsam tra: et
pbet fortitudinem hys q pfecto
corde credut in eu. Scdo dispo
nit aia ad suscipiendu donum
fortitudinis: p ineffabile spei sola
ciu. De hoc dicit ysaię xl ca.
Qui sperat in dno mutabit
fortitudinem: assumet penas
ut aquile: curret et no labda
bit: ambulabit et no deficiet.
Hec at spes debet habere sile
tiu. dicente ysaię. In silencio
et i spe erit fortitudo vestra.
Magnā namq fortitudinem
dat deus sperantibz i se. Vnde
dicit ysaię xl. Qui dat lap
so virtute. et hys q no sut forti
tudine et robur multiplicat.
id e hys q nichil se reputant
s; deū. Et ideo ho nullomō
speret i se: s; i deo tantu. Ter
tio disponit aia ad suscipiendu
donu fortitudinis: p iextin
guibile caritatis incendium.
Vn dicit bts augustin^{us}. For
tudo e amor: q fortis e ut

mors dilectio: oia ppe deū facile
 pferēs. Nā iusti viri fortitē ra
 dicati in amore dei adūsa queq;
 patientē & libentē sustinet: dicit
 tes cū aplo paulo. Quis nos se
 parabit a caritate xpi: Tribu
 latio an angustia an fames?
 an nuditas an piculu an gla
 dius: Certū sū qā neq; mors
 neq; vita & cetā: poterit nos
 separe a caritate dei q̄ est in
 xpo ihesu dño nro. Scedū ea
 ā q̄ donū fortitudis dat fidelibus
 ppe tna. Primo dat ad pfi
 cēdū opacōes viriles. Nā do
 nū fortitudis dē oia vicia de
 certat: et ornāmēta virtutū
 i hōibz cōseruat. De hac bts am
 brosiū sic dicit. Nō mediocri
 vītus ai est fortitudo: q̄ sola de
 fendit ornāmēta vītutū oim.
 et iusticiā custodit: et q̄ iexpug
 nabili plio adūsh oia vicia de
 certat: iuncta ad labores. fortis
 ad picula. rigidior adūsus vo
 luptates: auariciā fugat. que
 vītutē effemat et mentē ob
 tenebrat. Hec abrosius. Sēdo
 dat donū fortitudis ad pster
 nedas aereas pītates: scilicet
 ad fortitē pugnadū. Vñ dicit
 pma epla iohis pmo. Sc̄bo
 vobis iuuenes qm̄ fortes es
 tis et vbu dei i vobis manz:
 et vastis malignū. Signū ē
 fortitudis: qn̄ homo pstermit
 adūsatū suū. Debet ergo
 quilibet virilitē resistē malig
 no spū. ne pualet. Ad hoc
 hortat iacobz q̄nto caplo sic

dices. Resistite dyabolo: et
 fugiet a vobis. Tertio dat
 donū fortitudis ad toleran
 das mūdi t̄bulacōes. Ipsa
 nāq; fortitudo generat paciē
 tiā: p quā hōmes vicit adū
 sa non repugnādo s̄ suffēn
 do. De hoc cassianū sic dicit.
 Paciencia vicit adūsa nō col
 luctādo s̄ suffēndo: nō mur
 murādo s̄ grās agēdo. Ipsa
 ē q̄ facēs totiq; voluptatis abstē
 git: ipsa ē que lipidissimas ai
 mas deo iddit. Hec cassianus.
 Unde iusti viri p donū forti
 tudis nec pspis extolluntur
 nec adūsis frangūt: qā spē
 in dño habentes i suis tribu
 lacōibz ab ipō non deliquit:
 et sicut i electis t̄bulatio opa
 tur paciām. et spem future
 glorie. sic i reprobis t̄bulatio
 parit despationē. Ita zme
 morat beatus bñardū sic dicit.
 Iustus nec laude extollit nē
 vitupacōe frangit: nō diuiti
 is timet. nō s̄fundit paup
 tate: et lecta cōtēpnit & t̄stia.
 Sicut ei s̄is et electis tribu
 latio opat paciētiā. paciētiā
 p̄bationē p̄batio at spem.
 spes at non s̄fundit: sic cō
 tinatio dāpnādis & reprobis
 tribulatio opat pusillanitiā
 tē pusillanitas turbationē.
 turbatio despationē: despa
 tio at interimit. Hec bñardū.

H Et sic patet de dono
 fortitudis. De dono
 abita silij Ca. xi. filij.

iformatione de dono fortitudinis.
nunc de quinto dono quod sequitur

cupio edoceri. **Pater.**

Debes scire quod quintum
donum spiritus sancti est do-
num consilii: et sequitur immediate do-
num fortitudinis. Unde dicit asel-
mus. Post donum fortitudinis
spiritus sanctus donum consilii superedificat.
quod cum iam mens est fortis ad o-
perandum que pie timedo sat
esse facienda: sui exprimeret di-
cat ex spiritu sancto quid de his
omnibus consilium debeat. Ex quo con-
cludit: quod donum fortitudinis se-
quitur immediate donum consilii.
Est autem donum consilii habitus a
deo infusus: quo secundum consilium
saliter spiritus sancti mouemur ad ope-
rationes bonas. Est etiam consilium
put dicit damascenus appeti-
tus inquisitus: ratione directus
de his que sunt facienda et non
facienda. Sciendum autem quod triplex
est consilium. Est enim consilium quo e-
rudimur ad discernendum: quo sub-
leuamur ad eligendum: quo ex-
pedimur ad persequendum. Primum
est consilium quo erudimur ad dis-
cernendum: quod licet et decet ad
dictam rationem recte. Unde di-
cit puerborum vii. Ego sapi-
entiam habito in consilio. In quo e-
ruditur homo ad discernendum
quod est utile decet et licitum.
Primo enim oportet videre an li-
cet: secundo an decet: tertio an
expediat. Multa enim licet: sed
non omnia expediunt: secundum apostolum
Secundo est consilium quo subleuamur

ad eligendum quod licet decet et expe-
dit ad anime salutem. De hoc dicit
ecclesiasticus xl. Aurum et argentum
constituet pedem: et super utrumque con-
siliu beneplacitum. Aurum est scientia
sacre scripture: argentum vero philo-
sophia. Pedes ergo stabilitur
super documenta istius et illius: sed su-
per omnia consilium beneplacitum: quod est u-
tulus qui in moribus certior omni arte:
et ideo est super aurum et argentum.
Tertio est consilium quo expedimur ad
persequendum quod licet decet et expe-
dit ad operationem uirtuosa. De
hoc dicit iudith x. Deus patrum
nostrorum tibi gratiam det: et omne
consilium tuum sua uirtute coruobor-
ret. Et psalmista dicit. Tribu-
at tibi secundum cor tuum: et omne con-
siliu tuum confirmet. Vbi propheta
iprecatur fidelibus dona sancti spiritus:
ut consilia sana et ad anime salu-
tem spectantia valeant adimplere.
Et notandum quod oportet ut homo
sciat eligere bonum consiliarium.
De electione uero boni consilii.
dicit ecclesiasticus vii. Multiplica
fida sit tibi: et consiliarius sit ti-
bi unus de mille: qui est christus.
Unde dicit ysaias ix. Vocabit
nomen eius admirabilis. Consilia-
rius. Iste sumus consiliarius ha-
bet consiliarios principaliter apos-
tolos: inter quos paulus dicit.
Beatorum autem erit si sic per-
miserint secundum meum consilium. scilicet
custodiendo castitatem: quod hoc
est secundum deum. Unde sequitur. Puto
autem quod ego spiritum dei habeam.
Et sic patet quod nichil consiliuit:

nisi qd vidit in xpo. Vñ idē a
 postol⁹ ad corinthios dicit. Satis
 grātia dñi nr̄i ihesu xpi. qm̄
 ppt⁹ nos egenus fact⁹ ē cū es
 set diues: ut ei⁹ iōpne diuite⁹
 vos effetis: et i hoc cōsilii dō.
 ut videlicet ei⁹ paupertate imi
 tamū. scz in castitate i hūilita
 te ⁊ paupertate. Due sūt etiā
 gelica cōsilia. q̄ etiā cōfirmata
 sūt p aplos ⁊ scōs. Debem⁹
 ergo obedire cōsilijs ac p̄cep
 tis nr̄i redēptoris. ut vitam
 aie nr̄e iuenire valeamus.
 Vñ dicit p̄brioz iij. Custodi
 lege mea atq; cōsiliū meū:
 et erit vita aie tue. Hortat
 etiā nos dñs p sapiētē ut
 ei⁹ cōsiliū suscipiam⁹ ac etiā
 seruem⁹: sic dicit eccl̄ia iij.
 Fili audi ⁊ accipe cōsiliū meū:
 et ne abicias illud. Ac si dicat.
 Fili iquit audi cōsiliū meū qñ
 tū ad intellectū: accipe qñtū
 ad affectū: et ne abicias qñ
 tū ad effectū. ut dicas cum
 psalmista. Mane astabo ti
 bi ad cōsilia tua sollicitate in
 quireda: et videbo veracit
 intelligedo. et ex hys qd tibi
 placeat vel displiceat fide
 ter exequedo. In hys at mē
 tibz q̄ p̄ceptis et cōsilijs dñi
 as sic p̄mptē obediūt: facta
 tñitas solet libent̄ i habitāe.
 et dilatat illas visitare. Vñ
 ipē dñs dicit ioh̄is ix. Qui
 diligit me sermōnē meū ser
 uabit: et pater meus diligit
 eū: et adueniet et māsionē
 eū.

apud eū faciem⁹. Veniet ad nos
 pater visitādo mēoriā: ⁊ exi
 tādō ad opandū. Veniet ad nos
 v̄bū p̄ris visitādo itelligen
 tiā ad clare itēplandū. Veniet
 ad nos sp̄s sc̄s volūtate itē
 mando ad dilatat amandum.
 Māsionē at facit apud
 nos. Cui⁹ rationē assignat g
 gori⁹ i omelia dicit. In quo
 rūdā corda venit dñs ⁊ mā
 sionē nō facit: q̄a sic deū re
 capiūt ut tñ tpe tēptacōis
 ab eo recedat. In quorūdā
 vō corda venit et māsionē
 facit: q̄ sic eos amor diuini
 penetrat: ut etiā tpe tēptac
 onis ab amore ei⁹ nō recedat.
 Ille ei⁹ v̄e deū amat: cui⁹
 mentē delectacō p̄ua ex cō
 sensu nō superat. Qui at in
 caritate manet: et deus i eo.
 De hac māsione dicit p̄brioz
 octauo. Deliciae mee eē cū fili
 is hōim. Delectat ei⁹ dñs habi
 tare in cordibz sua cōsilia ac p̄
 cepta obseruātibz. Scz cōsiderā
 dū q̄ sūt nōnulli q̄ p̄p̄riū cōsili
 ū sequūt qui sibi sapiētēs eē
 vident: sequētēs sūū errorem.
 nec volentes accēscē cōsilijs a
 lioz. Hij tales sūt vanitate
 tumētēs sibi placētēs: ⁊ i ocul
 sus magni. Quis b̄ns b̄nard⁹
 in quodā sermōne rephēdit
 sic dicit. Lepra p̄p̄riū cōsiliū eo
 p̄niciosior ē quo magis occul
 ta: et q̄nto plus habūdat tā
 to sibi quisq; sapiētior eē vi
 det. Hec illoz ē. q̄ zelū dei

habentes sed non secundum scientiam. sequentes errorem suum et obstinati in eo: ita ut nullis velint consiliis accipere. **H**ij sunt veritatis derisores: inimici pacis. caritatis expertes. vanitatem tumentes. sibi placentes et magni in oculis suis: ignorantes dei iustitiam et suam volentes constituisse voluntatem. **E**t quae maior est superbia. quam in homine iudicium suum proferat contra congregacionis iudicium: tanquam ipse solus habeat spiritum dei: et se faciunt religiosiores alijs: qui non sunt ut ceteri homines. **H**ec erat arioli et ydolatre facti sententia. **H**ec Bernardus. **U**n necesse est ut postponeres proprium consilium et propria voluntate. secundum obedientiam consilijs ac preceptis dei: ne incurramus periculum anime et eternum interitum. **D**e hoc dominus in prophetis primo capitulo. quia amonando sic dicit. Vocavi et non venistis: extendi manum meam et non fuit qui aspereret: desperastis oculus meum: et increpationes meas neglexistis. **E**go quod in interitum vestro ridebo: et subsannabo cum vobis quod timebatis advenire: quoniam venit super vos tribulacio et angustia. **T**unc invocabunt me et non exaudiam: mane surget et non invenient me: eo quod peior est dominus non suscepit nec accipere consilio meo. **C**ui autem me audierint absque terrore quiescet: et habundancia profuerit malorum timore sublato. **E**t sic patet de dono consilij.

De dono intellectus. **O**stium de filiis. **C**a. xij. **D**ono consilij edoctus sum: nunc de sexto dono quod sequitur cupio informari. **P**ater. **C**irca debes quod sextum donum spiritus sancti est donum intellectus: et sequitur immediate donum consilij. ut dicit Augustinus. **P**ost quantum gradum scilicet consilij per quod anima lauat ab appetitu sordium inferiorum ascendit in sextum gradum scilicet donum intellectus: ubi iam ipsum oculum purgat. **H**ec Augustinus. **Q**uare autem donum intellectus precedat quibus dona sequantur: anselmus de hoc ratione assignat dicens. **C**umque dona precedentia pertinent ad vitam actuam: hec autem duo scilicet intellectus et sapientia pertinent ad vitam contemplativam: quod duo spiritus sanctus predictis quibus supponit. ut edificium donorum suorum perfecte compleat. **U**nde spiritus sanctus postquam mente facit patientem per donum timoris. sibi quibus patientem per donum pietatis. et ea que sunt facienda per donum scientie. et illa fortiter exequitur per donum fortitudinis: et de ipsis sui exemplo facit alijs commulente per donum consilij. **P**ost spiritus sanctus attendit mentem ad intelligendum cur hec et illa fieri debeant: et ultio quod a solo deo remuneratione gratia istorum. **H**ec anselmus. **E**t notandum. cum homo sit ordinatus ad beatitudinem sicut ad fidem supernaturalem: ideo oportet ponere intellectum sive lumen aliquod ut est habitus supernaturalis principiorum

supnaturalium qui sunt articuli fidei.
 et ex consequenti quarundam operatio-
 num que ordinantur ad fidem que per
 dilationem operatur. ut dicit apostolus.
Et hoc lumen supernaturale et super-
additum intellectui et datur homini.
 vocatur donum intellectus. et notatur
 quandam excellentiam cognitionis
 penetrans usque ad intimas rebus
 intelligendas essentias et vita-
 res. quod non fit uti complete ex vir-
 tute naturalis intellectus sicut ex
 virtute luminis supnaturalis super-
 additi intellectui. De hoc in libro
 de spiritu et anima sic dicitur. Intellectus
 est ea vis anime. qua de diuinis
 quantum homini possibile est agnoscit
 ad celestia archana penetranda.
 que penetrari non possunt nisi
 per spiritum eius qui etiam profunda per-
 scrutatur dei. Unde apostolus dicit.
Nobis autem reuelauit deus per
spiritum suum: qui omnia scrutatur etiam
profunda dei. Cum igitur veritates
 necessarie ad salutem sint nobis
 abscondite et velate. tam in re-
 rum naturis quam etiam in diuinis
 sacramentis et figuris. in tantum
 ut intellectus humanus sine adiuto-
 rio supnaturalis luminis non possit
 ad eas apprehendas plene
 attingere. planum est. quod necessarie
 fuit ut spiritus sanctus intellectum huma-
 num superadderet aliud lumen super-
 naturale. quo velamina dictarum
 veritatum penetraret. et vitas
 absconditas apprehenderet. et sic
 eas nobis manifestaret. Unde
 utique spiritus sanctus facit. dum nobis do-
 num intellectus inspirat. Hoc ei

donum intellectus primo facit nos
 penetrare velamina siue tene-
 bras mentis nostre. donec ad
 notitiam propriam perueniamus. et
 sanctam trinitatem ad cuius ymagi-
 nem creati sumus agnoscamus.
Primo igitur donum intellectus fa-
cit nos ad interiora nostra ingre-
di. dum mentem inspirat ut pri-
mo seipsam agnoscat discat. et
in hoc diligenter se exercet.
 donec se vere videat quod sit in-
 cipiat. De hoc archardus de
 sancto victore ait. quod hoc exercitio
 cordis oculum mundat. ingenium
 acuit. intelligentiam dilatat.
Nescit enim quantum sub pedibus eius
omnis mundana gloria incedat. quod
ad dicitur sue dignitatem non pen-
sat. Nescit omnino quod de spiritu a-
 gelico. quod de spiritu diuino sen-
 tire debeat. qui spiritum suum non
 cogitat plus. **Et sequitur. Si**
nondum ydoneus es intrare
ad te ipsum: quomodo ad illa
visanda ydoneus eris quod super
tempus. Hec archardus.
In hoc exercitio homo per donum
intellectus incipit aliquantulum
de quod factus est ad ymaginem
sanctae trinitatis: quia ad ymagi-
nam et similitudinem suam creauit
deus hominem. De hoc in libro
 de spiritu et anima sic dicitur. Sicut
 deus pater. deus filius. deus spiritus
 sanctus est unus deus non tres dii. sed
 tres persone. ita anima intellectus.
 anima voluntas. anima memoria.
 non sunt tres anime. sed una in uno
 compe et tres viues. Et sicut

ex p̄re genat filij. ex p̄re & filio
 p̄cedit sp̄s sc̄s: ita ex intellectu ge
 nerat voluntas: s̄ ex intellectu & vo
 luntate p̄cedit memoria. Ex eo
 at q̄ aia ē ymago dei est ca
 par dei: ut dicit augustinus.
 Quap̄t quisq; diligēcius at
 tedat p̄me sue adicōis excel
 lencia: ut veneranda sc̄e t̄ni
 tatis i serpo ymagine agnos
 cat: honorēq; diuine similitudis
 ad quē creat̄ ē. nobilitate mo
 ri et exercitatioe v̄tutū ac
 dignitate meritorū habē d̄te
 dat: ut q̄n apparebit. filis ei
 appaream⁹ qui nos adidit et
 reformauit. Sciēdū etiā. q̄
 intellectu ē regula et cōsp̄er
 tio actionū moralium. Unde p̄
 psalmistā dicit. Intellectū tibi
 dabo et istruā te i via hac q̄
 gradieris. firmabo sup te oca
 los meos: saluz sinistrā grace
 et d̄ctū glorie: q̄d sit q̄n de⁹
 acceptat opa hoīs in p̄nti
 approbādo et in fut̄o remu
 nerādo. S̄ oportet ad hoc.
 q̄ sim⁹ apti ad istū intellectū
 ut regulem nō sc̄dm sensibili
 a fantasmata. s̄ sc̄dm iudicia
 itelligibilia: sicut p̄ eundem
 psalmistā dicit. Nolite fieri
 sicut equus & mulus: quibus
 nō est intell̄s. Alioq̄n accidz nob
 sicut p̄mo hoī: qui cū in hono
 re eēt nō intellexit. xpat⁹ ē
 iumentis isipicētibz et filis fr̄s
 ē illis: id ē q̄ nō est secutus
 itell̄m ut sequet̄ mādata
 dei: fact⁹ ē miser & captiu⁹.

Unde notādū q̄ ē intellectus
 practiq; prudēcialis: q̄ sc̄dm dic
 tamē legis diuine docet t̄ria:
 sc̄z q̄d sit euitandū. q̄d exequēdū.
 q̄d expectādū. Primo donū
 intellectu docet q̄d sit euitandū:
 q̄ oē malū. Unde dicit p̄uer
 bioz sc̄do. Si inclinaueris cor
 tuū prudēcie. si q̄sieris eā q̄si
 pecuniā. et sicut thesauros ef
 fodens illā: tūc intelliges ti
 more d̄ni: et sc̄am dei iueni
 es: id ē qui vult habē hūc in
 tell̄m. debet se inclinare per
 hūilitatē. querē p̄ desideriu.
 effodē p̄ exerciciū: et sic in
 struct⁹ in moribz itelliget. q̄
 in t̄iore d̄ni vitet oē malum.
 Vñ psalmista. Iniciū sapiēcie
 timor d̄ni: intell̄s bon⁹ oibus
 faciētibz eū. Sc̄do donū intel
 lect⁹ docet q̄d sit exequēdū: q̄
 oē opus bonū sc̄dm actu cor
 dis. oris. & opis. De actu cor
 dis dicit iosue p̄mo. Non de
 clines a lege ad dexterā vel
 ad sinistrā. ut itelligas d̄cta
 que agis: tūc diriges viā tuā
 et itelliges eā. Itē oris: etiā
 t̄ia q̄nto. Itelligas & cū sapi
 ēcia p̄feres respōsu verū. Si
 ē tibi intellectu. respōde primo:
 sin autē. man⁹ tua sit sup os
 tuū: ne capiaris i verbo idis
 aplinato et confundaris. Item
 opis: de hoc dicit h̄s abrosius.
 Nichil hō debet agē: nisi si q̄
 reret. possz reddē racionem.
 Tertio donū intell̄s docet q̄d
 sit expectādū: sc̄z bonū et̄nū.

De hoc p sapiēte dicit. **G**ēma
 gratissima expectatio p̄solat̄:
 quocūq; se viderit prudēt̄ intelli
 git. **N**ō enī p̄t homo tenē bo
 nā mā: nisi sciat t̄minū q̄ de
 bet ire. **D**ebet enī asiderare
 finē in suo ope gratissim. **B**ra
 tū est ei solū bonū tpale: gra
 tius bonū spūale ut scia vel
 virtutes: gratissim at̄ bonum
 etnū. **U**nde dicit baruch iij.
Disce ubi ē sapia. ubi sit vit̄.
 ubi sit intellect̄: ut scias siml̄
 ubi sit lōgicūitas vite & virt̄:
 ubi sit lumē oculoz & pax. **H**ec
 ei sūt i bono etno. **P**uerbior̄
 t̄tio. **L**ōgicūdo diez in dextera
 ei: et in sinistra ei⁹ diuiae et
 gloria. **E**t psalmista dicit. **I**
 pud te ē fons vite: et i lumē
 tuo indebim⁹ lumē. **I**bi ei de
 bet eē oculus itellcūalis q̄ rec
 tificat: quē nō habebat illi de
 quibz i detnomio dicit. **G**ens
 absq; asilio ē & sine prudentia.
Vana sapient et itelligeret
 ac nouissima p̄uidēt̄ p̄ meoz
 ā salic̄ p̄titor̄. **D**iscretionē q̄
 p̄tū: ac p̄uidēciā futuror̄.
Sic igit patz de dono itellc̄s.

H De dono sapientie.
 Abita fili. Ca. xij.

Nāq; iformacōe de
 dono intellectu: nūc de septio
 et ulcō dono qd sequit̄ cupio
 edoceri. **P**ater
 cure debes. q̄ septim
 & ultim donū sp̄s sc̄
 ē donū sapiēcie: qd̄ imediate
 seq̄t̄ donū itellc̄s. **A**d hoc do

nū videlicz sapie. a timore iā
 p̄cedo. q̄ p̄ quosdā gradus p̄
 uenit. **U**nde dicit b̄s august⁹:
 q̄ a t̄iore usq; ad sapiam que
 septia est in donis et ulcā:
 p̄ grad⁹ tendit & puenit. **E**t
 reddit rationē dices. **H**ec sa
 piēcia ultima & sumā ē: quia
 hac habita. aūm⁹ pacat⁹ t̄ra
 quillq; p̄fruit̄ & delectat̄ i ea.
 ergo est ultima: in qua ē cō
 sumācio. **S**ilem rationē assig
 nat̄ a selm⁹ dices. **S**p̄s sanct⁹
 mēti i spirat̄ ad postremū sa
 piām. quā alijs donis supac
 cumulat̄: ut qd̄ recte itelligit
 salic̄ i dono intellect̄ sit sibi
 sapidū atq; dulcissim i dono
 sapie: soloz r̄tūdis amore
 sequat̄ qd̄ itelligit eē sc̄p̄dū.
Nō enī p̄f̄m̄ fant̄ agnicio in
 tant̄ n̄ sequat̄ ecia exp̄men
 talis: qz exp̄ientia ē m̄grā
 itelligēcie ut ait hugo. **E**t
 addit a selm⁹ dices. **I**n isto e
 dificio sic p̄posito sp̄s r̄sident̄:
 totā familiā dom⁹ iterioris
 id ē oēs aie sens̄ regit & ad su
 ū obsequium disponit: salic̄ as
 cēdendo ad deū & descēdēdo
 ad p̄rim. **H**ec a selm⁹. **P**rimo
 igit̄ videndū ē. qd̄ sit sapia:
 et que dicit̄ donū sapiēcie.

De quo nōndū ē q̄ obmissa
 sapia carnis q̄ iūmica ē deo.
 et sapia hui⁹ mūdi q̄ stulticia
 ē apud deū. q̄ nec dicit̄ sapi
 ēcie nisi abusive: q̄ nō sūt
 sapide sc̄e s̄ i sp̄ide & stulte.
Nulla itaq; istarū ē donum

Sapientie. Est etiam alia sapientia
 vera et creata. De qua dicit sapi-
 entie vij. q. ipa est candor lucis
 etne. et speculum sine macula di-
 maestatis. et ymago bonitatis
 illius qui est xpc dñs filius dei:
 que paulus appellat dei virtute
 et dei sapiam. De qua etiam bñs
 augustinus dicit. Sapientia icata
 que est filius dei non cessat occulta
 inspiratio et reuelatio ad intel-
 lectuale creaturam se transferre:
 ut ad se auertat. Sed nec ista
 sapientia est donum spiritus sancti: sed potius
 largissima omnium donorum datur est.
 Est et alia sapientia creata que du-
 plex est. Una quedam est per studium
 humanum acquisita et est virtus intel-
 lectualis. De qua loquitur philosophus in me-
 thaphisica sua: que potest dici aliquot
 sapientia: cum in ea quidam sapor in-
 ueniat: habet enim philosophia admi-
 rabiles deliciae ut dicit de celo
 ethicoz: licet sapor iste non sit o-
 leo gratie idem. Potest etiam sa-
 pientia hec per rationis inquisitionem
 aliquot rationum iudicium etiam aliqua
 diuina habere licet incompleta: sicut
 ostendit hugo in prologo super libro
 angelice ierarchie: ubi sic dicit.
 Philosophis datum fuit propter non
 quibus consumatio seruabat et in-
 choatio pabat: ut inuenirent
 vitam illam quam oportuit susci-
 pere filios vite ad obsequium summe
 vitatis: cui labor ipis appositus
 est. nobis autem fructus seruabat.
 Nouissime autem theologia quedam
 per rationem diuinorum et scrutationem
 inuisibilium que consumatur sapi-

etiam addiderunt: et ibi conuere
 ceperunt in mendacia figmentorum:
 et ideo defecerunt et euauerunt.
 Nec hugo. Unde nec ista sapientia
 est donum spiritus sancti. quous ab eo datur.
 Est etiam quedam alia sapientia que
 de sursum est: que a patre luminum cre-
 ata est. Unde dicit iacobi tercio.
 Quod donum perfectum de sursum est: des-
 cendes a patre luminum. Et hec est vera
 sapientia. et donum spiritus sancti: que ipa est
 veri splendoris et boni saporis.
 Splendor namque eius dirigit intellec-
 tum ad veri agnitionem: et sapor
 erigit affectum ad saporosam boni
 dilectionem. Igitur que sursum sunt sa-
 pientie non que super terram: aut apud.
 Obiectum ergo doni sapientie prin-
 cipale est deus: prout est excitati-
 uum voluntatis ad eius saporosam
 dilectionem. Actus autem sapientie est con-
 templari deum non quocumque modo:
 sed ex dilectione cum quadam experi-
 mentali suauitate in affectu. Ex
 his igitur apparz. quod donum sapientie
 est habitus supernaturalis anime a spiritu
 sancto infusus: ad deum agnoscendum
 et saporose diligendum. Et no-
 tandum secundum quod dicit bñs bernardus
 in libro de amore dei. quod sicut cor-
 pus habet suos quatuor sensus quibus
 anime dirigitur vita mediate: sic
 anima habet suos sensus spirituales
 quibus deo dirigitur mediate con-
 uitate. Hec sensus eius corporis ve-
 terasam et huic seculo conforma-
 mur: per sensum vero mentis reno-
 uamur in agnitionem dei in no-
 uitate vite secundum voluntatem dei
 et beneplacitum. Unde dicit apostolus.

Nolite reformari huic scđo: sed renouet in nouitate sensu vri: ut pberis q sit volūtas dei bona et bñplacēs & pfa. Sicut at oēs sensus corpales ut visū & ceteri sine sensu gustu ifirmantur et ebetat in oibz opibus suis: sic oēs sensu spūales infirmant et laquefūt i opationibz suis sine gustu spūali q gustabilia spūalia sapida facit. **Q**uō bñs bernard⁹ ostendit sup cāta: ubi sic dicit. Hunc sapore pdidim⁹ ab ipō pene exordio generis nrī. Ex quo cordis palatū sensu carnis pualere infecit virus serpētis antiqui: cepit aīe nō bonū sape. ac sapor noxius subintrare scilicet cupiscēcie: et sensu hōis pmpri facti sūt ad malū: et ideo mltā bona fiūt q non sapiūt faciētibz: qā sapor mali nō ē totalit⁹ ex terminat⁹. **S**z nūc assidue sapiēcia vicit maliciā: i mētibz ad q̄s intuerit sapore mali q̄ illa iuxit sapore meliori ex terminādo. **I**ntrās enī sapiā. sensu carnis ifirmat et ifatuat: intellēm purificat: cordis palatū sanat & reparat. **S**anato palato iā sapit bonū: sapit & ipā sapiā q̄ in bonis nullū ē meli⁹. **H**ec bñard⁹. **S**ensu at gustus i aīo repato p sapiam: oēs sensu spūales qualescūt & vegetant. **H**ic ei gustu saporose sapiēcie sensu visus in tiore clarificat. ad deū sapide atēplandū. **H**ic gustu sensu auditiū itiore exti-

tur ad verbū dei dulcit audire dū. **H**ic gustus sensu olfactus intiore incitat ad dīcēm suauiter odorādū. **D**e hoc bñs bernard⁹ i libro de amore sic dicit. **G**ustu at qui fit in sapiā qdā sequit saporis dulcedo: quā in itiori suo aīa senties. modo quodā singulari q̄ suscipit gustabilia cūctā discernit & iudicat: seq̄ oēs q̄ sensu vegetat et ofortat id ē itiores. **H**ec bñard⁹. **A**d hāc sapiēciā querēdā & assequēdā hortat nos a plus ad coloreses tūo dices. **S**i surrexistis cū xpō q̄ sursū sūt querite ubi xp̄s ē in dextā dei sedes: q̄ sursū sūt sapite: nō q̄ sup tūā. **I**n quibz v̄bis monet nos ap̄ls adp̄sa donū v̄e sapiēcie: et hoc duplicat⁹: p̄mo verā sapiēciā suadendo cū dicit. q̄ sursū sūt sapite: sedō vana dissuadendo cū addit. non q̄ sup tūā. **S**icut ei duplex ē aspect⁹ aīe. scilicet ad t̄palia et et̄na: sic duplex ē affect⁹ & duplex sapiā: scilicet et̄na q̄ de sursū ē. et t̄palis que deorsū ē. **D**e hac dicit iacobi tūo. **E**t si zelū amarū habetis et atēciones sint m̄ vos: nolite gloriari et mēdaces eē adūsus veritatē. **N**ō ei est ista sapiā de sursū descēdes: s̄ t̄rena aīalis et dyabolica. **Q**ue at de sursū ē sapiā. p̄mū quidē pudica ē: & cetera. **P**rimo ergo videat⁹ q̄ sit vana sapiā: ut p hoc meli⁹ donum vere sapiē agnoscam⁹. **V**ana

enī sapiā est. trena aīalis & dyabolica. Terrena sapiā consistit ī habūdācia trenaīū opulētiaz. De hac dicit p̄ma ad corinthios p̄mo caplo. **Q**uā sapiētiam sapiētū. et prudētā prudētū reprobabo. **U**bi sapiēs? **U**bi sibi ba? **U**bi dīsitōr hui? **S**edi? **N**ō ne stultā fecit deus sapiām hī mundi? **Q**dam inq̄t: q̄ nō est vera. **S**apiētēs eī sūt ut faciāt mala. diuitias auare agreggādo: bonū at̄ facē nesciēt. **A**īalis at̄ sapiā consistit ī exp̄iēcia sensibiliū delātionū. De hac paulus dicit ad rōnos viij. ca. **N**ō scdm carnē ābulam? sed scdm sp̄m. **Q**ui enī scdm carnē sūt: que carnis sūt sapiūt. **N**ā prudētia carnis mors ē. **P**rudētia at̄ sp̄s. vita et pax. **Q**uā sapiā carnis. iūmīa ē dō. **Q**ui at̄ in carne sūt: deo placere nō p̄nt. **D**abolica vō sapiētia. consistit ī ābitōe mūdialū extellētariū. **U**n dicit p̄ma ad corinthios t̄o caplo. **S**i q̄s videt̄ inter vos sapiēs eē in hoc sc̄lo: stultus fiat ut sit sapiēs. **S**apiā eī hui? mūdi. stulticia ē apud deū. **S**cp̄tū ē enī. **C**ōprehēdā sapiētēs in astucia eoz. **C**ōuersantibz at̄ in hys t̄bz. d̄querit̄ apl̄s ad philippēsēs q̄rto. dices. **N**ulci ābulant quos sepe dicebā vobis. nūc at̄ & flens dico. iūmīcos crucis xpi. hec p̄t̄ dyabolica: quoz deus venter ē. hec p̄t̄ aīalē: et gloria ī cōfusione eoz q̄ trena sapiūt. hec p̄t̄ terrenā. **H**as p̄didit xpc. qui

earū d̄ria eligēs saluz paup̄tate acerbitate & vilitate. q̄a paup̄rime. acerbissime & abiectissime p̄ nobis voluit crucifigi. **I**saiē. liij. **E**t reputauit̄ eū q̄si leprosum. et percussū a deo & hūiliatū. **N**āc ergo sapiām trenaī aīalē & dyabolica morēs sc̄z ī cruce docuit despice tanq̄ vana: et appetē verā sapiētā q̄ de sursum ē siue celestē: de q̄ p̄ salomōne dicit. **T**ransiui ad cōtēplādā sapiām erroresq̄ et stulticiā: et vidi q̄ tm̄ p̄cedet sapiā stulticiā: q̄ntū differt lux a tenebris. **H**ec eī sapiā tanq̄ datū optimū et donū p̄fectū descendēs a p̄re lūnū ut lux ad nrām potēciā agnitūā illustrandā. et hoc p̄ v̄bū inspiratū: ad nrām potēciā affectūā letificandā. et hoc p̄ v̄bū incarnatū: ad nrām potēciā operatūā corroborandā. et hoc p̄ v̄bū increatū. **P**rimo eī est sapiā ut lux illūminatiua respectu nrē agnitūe. **U**n dicitur sapiē viij. **N**einē diligit deus: nisi eū qui cū sapiā inhabitat. **E**st enī speciosior sole: et sup̄ oīne dispositionē stellarū luci xp̄ata iuenit̄ prior. **I**pā enī sapiā. ad istar̄ solis dat̄ aīe lūmē respectu agnoscēdorū: istar̄ lune respectu agēdorū: istar̄ stellarū resp̄cū cōtēplandozum. **U**n merito dicit: aīa iusti sedes ē sapiēcie. **S**cdō sapiā ē ut lux letificatiua respectu nrē affectūe. **U**n de hoc dicit̄ eiaīstia xl. **V**inū et mulieres letificat

cor: et sup utraqz dilao sapiencie.
 Quā amās sapiēs dicit sapiē
 viij. **H**ac amavi et exāshui a u
 uētute mea: et q̄siui spōsa cā
 michi assumē: et amator facty
 sū forme illi. **I**te dicit viij. caplo.
Sup salutē et specie dilexi illā:
 et p̄posui p̄ lucē habē illā: qm̄
 iextigribile ē lumē illi. **V**ene
 rūt at̄ m̄ oīa bona pit̄ cū illa.
Tercio sapiā ē ut lux corro
 boratua. resp̄cū n̄re opatiue.
Un̄ dicit eccl̄astica septio. Sapi
 enā sapiētē afortauit. **U**lt̄ di
 cē q̄ nulla v̄ta creata tm̄ corro
 borat: q̄ntū sapiā. **E**t sic appa
 rēt ista t̄a p̄ que fit aīa dom̄
 dei pulchra. amena et robusta
De q̄ domo saliciz aīe. dicit p̄u
 bioz ix. **S**apia edificauit sibi
 domū: exadit colūpnas septē.
Que vō sint iste colūpne sep
 tē. sacra scriptura inuit iacobi
 tercio: vbi sic dicit. **Q**ue aut̄
 de sursum ē sapiā p̄mū quidē pu
 dica ē: dein pacifica. modesta.
 suadibilis. bonis a senties. ple
 na misericōdia et fructibz bonis:
 nō iudicās. sine simulatione.
Atende ad has colūpnas si pos
 sis eas habē: ut edifices domū
 sapiencie i corde tuo. **O**īa enī
 alia dona sp̄s sc̄i. sūt ordiata
 ad hāc domū sapiē edificāda.
Igit̄ iste septē colūpne sūt pu
 dicitia i carne. innocētia i mē
 te. moderācia i sermone. sua
 dibilitas i affectu. libalitas i
 effectu. maturitas i iudicio. si
 pluitas i intēione. **P**rimo q̄
 de pudica ē p̄ pudicitia i car

ne: que est p̄ma colūpna.
Un̄ p̄ sapiētē dicit. **I**n mali
 uolam aīam nō introibit sapi
 enā: nec habitabit i corpe sub
 dito p̄cis. **H**ec ergo p̄ncipalis
 colūpna dom̄ sapiencie videlicet
 vita pudica: ecōtrario nō im
 pudica ē i ruina. **D**e hoc di
 cit eccl̄astica xix. **V**inū a mu
 lieres apostatūre faciūt sapiē
 tes: et arguūt sensatos. **D**e
 inde sequit̄ pacifica. **E**cce sc̄a
 colūpna: q̄ innocētia i mente
 p̄ t̄nquillitate. **P**ax ei et t̄n
 quillitas ordis exhiberi solet
 p̄ obediēcia ad supiorē: p̄ eq̄li
 tate ad parē: p̄ iusta p̄siden
 tia ad supiorē. **U**n̄ dicit eccl̄as
 tica tr̄o. **F**ilie sapiē eccl̄a ius
 torū: et natio illoz obedia
 et dilao i deū p̄zem. **A**udite
 filij a sic facite: ut salui sitis.
Dein sequit̄ modesta. **H**ec
 ē t̄cia colūpna: q̄ ē modera
 tua i sermone. **U**n̄ dicit eccl̄
 astica xxx. **H**omo sapiēs ta
 cebit usqz ad tēp̄: i prudēs at̄
 a lascaus nō seruabit tēpus.
Eportz enī ut hō multum ca
 ueat sermoni suo: qui ē gla
 dius ledēs loquētē a p̄ximū
 p̄ v̄ba scandali. **U**n̄ dicit apl̄s
 paul̄. **D**is sermo malus ex
 ore v̄ro nō p̄cedat: s̄ si q̄s ē
 bon̄ ad edificatiōnē fidei. ut
 det gr̄ciā audietibz. **P**ost h̄
 sequit̄ q̄rta colūpna cū dicit.
 suadibilis bonis a senties: que
 ē suadibilitas i aff̄cū siue benig
 nitas: ecōtrario ē malignitas.
Un̄ dicit sapiē p̄. **B**enignus

Ca xiiij

ē enī spūs sapiē: & nō libabit
 maledictū a labijs suis. **Un**
 to at q̄s ē sapiētor: tāto ē sua
 dibilioz ad bonū alios puocā
 do. **Sz** stultz aculat v̄bū re
 prehēsiōis. **Pro** dicit p̄bno
 rū ix. **N**oli arguē derisorē:
 ne oderit te. **M**eli⁹ ē enī a sa
 piēte corripī: q̄ a stultis adu
 larozbz decipi. **De**m sequit.
Plena misericōdia et fructibz bo
 nis. **U**bi describit q̄nta colūp
 na: q̄ est libalitas ī effectū.
De hoc dicit p̄bnoꝝ ultio. **D**s
 suū apuit sapiēcie: et lex
 clementie in ligua ei⁹. **E**t p̄e
 misit ibidē. **M**anū suā aperu
 it iopi. **E**cce misericōdia quā docz
 sapia. **D**ocet etiā opa vtiōsa
 et fructuosa opari: q̄a qui do
 nū sapiē habet. a bono ope va
 care nō p̄t. **Post** hec sequit.
 nō diuidias: ubi tāgit̄ sexta
 colūpna. q̄ est maturitas cum
 iudicio: ne scilicet iudicet teme
 rarie. **Un** p̄ psalmistā dicit.
Os iusti meditabit̄ sapiām.
 et ligua ei⁹ loquet̄ iudiciū:
 lex dei ei⁹ in corde ip̄i⁹ et nō
 sup̄lātabit̄ gressus ei⁹: qui
 scilicet iusto zelo mouet̄ ad
 oīa: oē bonum approbādo: et
 oē malū reprobādo. **De**m
 sequit̄ septima colūpna ubi
 dicit. sine similitudine: in qua
 ē cōsumatio totiq̄ edificij istius
 dom⁹. **Un** salomon libro r̄io
 regū. x. fecit thronū de ebo
 re grādē et vestiuit eū au
 ro filio nimis: qui habebat
 sex gradus. p̄ quos sex colūp

ne p̄redetes designāt: et sic
 mitas throni rotunda erat in
 p̄te posteriori: qd̄ erat ī figā
 hui⁹ colūpne oīa cōsumatis.
 scilicet sipliatas it̄ationis. **H**is
 igit̄ colūpnis septē cōsumatis **ps̄m** x
 in aīa. incipit hō q̄ sursum
 sape nō que sup̄ trā: ubi in
 delictz xpc ē in dextā dei sedet:
 in quo sūt oēs thesauri sapiē
 et sciē absconditi: que agnos
 cē & amare ē vita et̄na: ip̄so
 attestāte q̄ dicit. **H**ec ē vita
 et̄na: ut agnoscat̄ te solū ve
 rū deū et que misisti ihesum
 xpm. **S**i ergo desiderat̄ xpm
 agnosce ac in statu ip̄m per
 cōtemplationē cōne: necesse ē. ut
 vitata culpa deformate na
 turā. exerceamus nos ad grā
 reformate et hoc p̄ orōne:
 ad iusticiā purificatē et hoc p̄
 diuisione: ad sciām illūinantē
 et hoc p̄ meditationē: ad sapiē
 ciā p̄ficiētē et hoc cōtemplatio
 nē. **S**icut igit̄ ad sapiām nō
 puenit nisi p̄ grāciā. iusticiā
 et sciām: sic ad cōtemplationem
 nō puenit nisi p̄ meditatio
 nē p̄spiciuā. diuisione sciām
 et orōne deuotā. **S**icut enī
 grā ē fundamētū rectitudi⁹
 voluntatis et illustratiōis p̄spi
 cue orōnis: sic primo orādū
 ē nobis. deinde scē agendū.
 tertio vitatis spectaculis it̄
 dedū. et int̄cedendo q̄dati ascē
 dendū: quousq̄ veniat ad mō
 tē extelsū. ubi videat̄ deus
 deoz in spon. **Un** ad donū
 sapiē iueniendū & obtinendū

multū valet diligēs inq̄siao r̄oro.
Nā sapiā et ē querēda r̄ postu-
 lada: querēdo iuenit s̄ postu-
 lado possidet. Inuenit p̄ igni-
 tione: s̄ possidet p̄ dilcōne. **I**-
 gnitione videt: p̄ dilectione
 āplexat r̄ gustatur. **V**idē pt̄nz
 ad intellm: s̄ āplexari r̄ gusta-
 re pt̄nz ad volūtatē r̄ affectū.
De hoc dicit r̄chard⁹ de facto
 victore. **S**icut deus p̄ meōriā
 audit et p̄ intellertū videt. i-
 ta p̄ affectū āplexat et gusta-
 tur vel astingit. et sic tenet:
 et hoc utiq; p̄fectus ē q̄ vidē
 solū. **P**rimo igit queram⁹ sa-
 piām iuestigādo p̄ ignitione:
 donec tandē meām eā a deo
 recipe p̄ āplexū et degusta-
 tione. **H**uc p̄osū thesaurum
 sapiē docz querē salomō: p̄uer-
 bioz sc̄do caplo. dices. **S**i q̄sies
 sapiām q̄ pecuniā et sicut the-
 sauros effoderis eā: tūc intel-
 liges timorē dñi. **Q**ue ūba.
 b̄s iheronim⁹ exponēs dicit.
Qui thesauros effoderit. t̄ra
 eiat: foueā in altū fodit: se-
 dulus insisit donec iueniat
 qd̄ querit. **S**ic qui thesauros
 sapiē iuenire desiderat omē
 pond⁹ t̄venū a se reiciat: in se
 foueā hūilitatis faciat: nec q̄
 escat donec iueniat. **H**ec ihe-
 ronim⁹. **Q**uo vō ignoscit
 iuenta sapiā hec: docz b̄s b̄-
 nard⁹ ai dicit. **I**nueisti plane
 sapiām. si poris vite p̄cā de-
 fleas: si hui⁹ seculi desideria
 p̄uipendas: si etnā b̄titudinē
 toto desiderio cupis. **I**nue-

nisti sapiām si horū singula tibi
 sapiūt p̄ut sūt: ut hec quidem
 amara et dno fugiēda. illa q̄
 velut caduca r̄ t̄nsitoria d̄p̄-
 nenda: ista vō ut p̄fecta tot⁹
 desiderijs appetēda: quā ūmū
 quodā sapore diuides et dis-
 reinas. **H**ec b̄nard⁹. **S**im⁹ igit
 hui⁹ salubris sapiē amatores:
 q̄ vocat r̄ dicit. **C**ūstite ad me
 oēs qui cupisatis me: r̄ a ge-
 neraōibz meis adīplemī. **E**t
 notādū q̄ sapiā dei ut possit
 eē f̄rma r̄ stabili i cordibz fi-
 deliū. p̄ diūsas v̄gites roborā-
 tur et r̄firmat. **D**e hoc hugo
 i libro t̄o de archa noe sic di-
 cit. **S**apiā dei in cordibz sc̄arū
 tanq; i paradiso iuisibili p̄ t̄orē
 seminat. p̄ grām rigat. p̄ do-
 lore morit. p̄ fidē radicat. p̄
 spem viret. p̄ deuotionē ger-
 minat. p̄ xp̄uptionē orit. p̄ de-
 sideriū crescit. p̄ caritatē robo-
 rat. p̄ c̄r̄spectionē frondet.
 p̄ disciplinā floret. p̄ v̄tutem
 fructificat. p̄ paciām matu-
 resat. p̄ mortē capit. p̄ c̄r̄-
 plationē abat. **S**apiā igit p̄
 t̄orē seminat: q̄ ūcū ē sapi-
 ēae. timor dñi. **I**tē sapiā per
 graciā rigat. **S**icut enī t̄or
 silis ē seminari: ita graciā silis
 ē hūori qui rigat semē iactū
 i terrā et germinare facit.
Postq; ei homo a delcātionē
 carnali p̄ t̄orem abstract⁹
 fuit. necesse ē ut statū aliqd̄
 sp̄ualis gaudiij p̄gustare i-
 piat: ne si aliens dno a de-
 lectatōe remāserit: q̄ semē

ardū absq; hūore ad germen
sapie diualesce nō possit. Sa-
pientia ergo p̄ tiorē seminat
et p̄ gratiā rigat: q̄ timor
p̄mū carnalis delatōis ab
aīa affectū presadit: ac dein
grā eunte quasi iā a sordibz
emūdata spūali delatōe p̄
fundit. Itē sapia p̄ dolorem
morit. Sicut enī semina germi-
nare nō p̄nt n̄ prius in terra
xp̄tūrescat & quodāmo moriāt:
ita nos germē bonū ferre nō
possum⁹. n̄ prius p̄ salubre do-
lore mūdo moriam⁹. Et bene
post p̄ceptionē gracie dolor
nasat: q̄ tūc vere ī quibz ma-
lis sum⁹ agnoscam⁹: q̄n p̄ in-
fusionē gracie illūinat. Dul-
cedine spūaliū bonoz degus-
tam⁹. Quicūq; at spūaliū
bonoz dulcedinē nō noue-
rūt: carnalis cupie passio-
nes eā tūc amat cū affli-
gūt. Itē sapia p̄ fidē radicat.
Fideles eī radices figūt nō ī
hoc mūdo: q̄ p̄ fidē & dilatōē
sūt radicati in deo. Itē sapi-
entia p̄ spem uret. Spes enī
ē q̄ memoria iuisibiliū gau-
dior: q̄ in corde hōis recondi-
ta calefacit illud int̄se, et
nō sinit illud arescē frigore ī-
fidelitatis in h̄yeme p̄sentis
uite: et q̄ diu hec spes inuit
ī nrā mēte nūq̄ arefat aut
bor sapie: s; q̄admodū lignū
illesum seruat vigore suū
dū equalē habet etēpanciā
hūoris & caloris: sic aīus
seruat vigore quē calor sp̄s

nutrit q̄ desup radiat: et studū
boni opis q̄ subis ē rigat. Itē sa-
pientia p̄ deuocionē germinat:
q̄ deuotio diuidit in tā: in zelū
xp̄ passionē & beniuolētia. Zelus
ē dum p̄ amorē iusticie defen-
sorē ultro se offert aīus calūp-
niā uitatis pati nō sustinens.
Cōpassio ē: q̄n miseris alioz
dolent⁹. Beniuolētia ē. q̄ndo
p̄mpta uolūtate b̄nficia roga-
ti aīus: et sicut grana ger-
minare tūc dicim⁹ q̄n natia
q̄dā occultū germen p̄dit.
q̄d int̄ latuit: sic et bona uo-
lūtās celare se nō uales. q̄dā
ut ita dicā uolētia ad exhi-
bitōē boni opis fons exit.
Itē sapia p̄ xp̄uocionē oritur.
Sapia tūc orit q̄n uitas ma-
nifestat. Veritas at māifes-
tat: q̄n ignorātia pellit. Ig-
norātia at pellit: q̄n mens
illūinat. Mente at illūinata:
thesaur⁹ sapie iuenit. Item
sapia p̄ desiderū arefat. Sicut
eī xp̄uctio incendio xp̄at. ita de-
siderū silē ē fumo qui de ice-
dio nasat. qui ī directū asced:
et q̄tomagis sursū tollit tāto
magis attenuat. tanq̄ eleuata
ī sublime ab oculis itūctum
p̄sus subducit: ita hō p̄ sc̄m de-
siderū celestibz appropiāns
et oēm trena cupie nebulam
euaporās. tot⁹ spūalis efficit:
et se hūanis subducit aspectibz
dū ad trena cupisceda āplius
exire recusat. Itē sapia p̄ cari-
tatē roborat. Caritas eī silis
ē uino. Vinū nāq; eos quos

fidati

tebruaerit reddit hylares. au-
 daces. fortes. obliuiofos: et q^o
 dāmodo insensibiles. Sic cari-
 tas mūdando s̄ciam mentē
 exhilarat: deīn audacē reddīt
 qñ fiduciā prestat: deīn vires
 auget. Quia sicut dicit septā:
 qui s̄fidit ī dño fortis ē ut leo.
Obliuionē quoq; reddit: qā
 dū totā aī intēcionē ad desi-
 deriū etnoz trahit: oīm que
 trāseūt mēoriā ab aīo funditū
 euellit. **I**nsensibile reddit: qā
 dū mentē dulcedie medullitū
 replet: qñqd extius amari fer-
 tur stēpnit qñ nō sentiat. **I**te
 sapia p̄ cūsp̄ctionē frōdesat.
 et ramos expādit. **Q**uidā ei
 sūt in quibz sapia in altū cres-
 cit: quidā vō in quibz ī latū se
 expandit. **I**n stēplatiuis ī al-
 tū surgit: qui p̄ acūmē mētis
 p̄uiat usq; ad celestia stēplāda.
In actiuis vō in latū se expā-
 dit: qā hī intēcionē mētis sue
 multiplicat foris sp̄rgit ad
 dispēsanda trena. **D**ebet aut
 hō cē puidet cūsp̄ctū. ut
 an̄ piculū aīm fūmet: ut nō
 solū qd̄ eueiat s̄ euenire pos-
 sit attēdat. **A**ridētī fortune
 nō nimis credat: in adūsis fi-
 duciā nō amittat: et quicqd̄
 finē habiturū ē siue bonū si-
 ue malū eque despiciat. **O**em
 euentū s̄silio suo p̄ueniat:
 amicos ante necessitatē cō-
 pare studeat: oēs diligat. nō
 oibz eque credat. **M**aioribz
 obediētiā debitā. eq̄libz dilec-
 tionē. subiectis patnā sollici-

tudinē ipendat. **E**t sic p̄ diuisa v-
 tutū studia arbor sapie ramos
 diffundet: et frondibz cūsp̄ec-
 tionis vndiq; vestita sursum ad
 alta cacūmē leuabit. **I**te sapi-
 entia p̄ disciplinā floret. **S**i-
 cut ei in flore fructū sperat:
 ita ī bono ope fute retribuci-
 onis p̄mū expectat. **I**te sa-
 piecia p̄ v̄tutē fructificat.
Fructū boni op̄is: ē v̄tus ocul-
 ta recte itētionis. **V**nde qui
 sine hac v̄tute bonū op̄is ī
 oculis hōim foris exhibet: ve-
 lut arbor ē que sine fructu
 floret. **I**te sapia p̄ paciētiā
 maturēscit. **Q**ui enī v̄tutē
 ichoat: qñ quēdā in se fructū
 bonitatis format. **S**z qui v̄tutē
 quā iapit an̄ finē deserit: deluti
 maturus et nō aptus esui ante
 tēpus cadit. **E**t paciā neces-
 saria ē: ut ī bono ope qd̄ in-
 choam⁹ stant usq; in finē p̄-
 seuerem⁹. **I**te sapia p̄ mortē
 carpit. **E**nī ei fructū maturus
 ē tūc discrepit ut ad p̄ssat-
 lias mēsam veniat: et nos
 cū ad p̄fionē p̄ducti fuerim⁹
 ab hac vita p̄ mortē p̄adim⁹:
 ut ad diuinū regis etni trāse-
 ram⁹. **I**te sapia p̄ stēplatio-
 nē cibāt. **I**ste ē cibz. de quo
 psalmista ait. **A**diplebis me
 leticia cū vultu tuo: delcāti-
 ones ī dextā tua usq; ī finē.
Considerandū ē. q̄ duplex potest
 cē sapia. **A**lia nāq; ē sclāri-
 ū ac p̄isoz hōim qui trena
 sapiūt: alia vō ē iustoz qui
 celestia diligūt. **D**e hac du-

plia sapia bñs gregorius i rº
 libro moralium expones illa
 vba. deridet ei iusti simplici-
 tas: sic dicit. **Huius mundi sapi-**
etia e cor machinacõibz tege.
 sensu vobis velare: q̄ falsa sũt
 vera onde: q̄ vera sũt fallaci-
 a demonstrare. **Hec** nimiz pru-
 dentia usu viuendi dicit: **hec**
 a pueris p̄cio dicit: **hac** qui
 sciũt ceteros supbiẽdo despici-
 unt. **Hec** sibi obsequentiõz p̄cipit
 honorũ culmina q̄re: **adepta tẽ**
porali gloria vaitati gaude:
 irrogata ab alijs mala mlti-
 plicius reddẽ cũ vires suppe-
 tunt: nullis resistẽtibz redẽ cũ
 v̄tutis possibilitas adest: q̄
 qd̄ exple p̄ maliciã nõ valet
 hoc ipacifica bonitate simla-
 re. **At** et iustoz sapia e nichil
 p̄ ostensionẽ finge. sensu ver-
 bis apire: vera ut sũt dilige.
 falsa deuitare: bona gñs ex-
 libe. mala libetius tolerare
 q̄ facẽ: nullã iuriã querẽ p̄
 vitate. **stueliã** lucrũ putare.
Sz **hec** iustoz simplicitas de-
 ridet: qz ab huius mundi sapi-
 etibz puritatis v̄tus fatuitã
 credit. **Omne** ei qd̄ innocenter
 agit ab eis p̄cul dubio stultũ
 putat: et qd̄ i ope veritas
 approbat. sapie carnali fatu-
 um sonat. **Et** nãqz stulti-
 us videt mũdo q̄ mentẽ v̄-
 bis ostendẽ. nullis iurijs cõ-
 tuelias reddẽ. p̄ maledicẽti-
 bus orare. paup̄tatẽ querẽ.
 rapiẽti nõ resistẽ: p̄turiẽti
 maxilla alteram prebere.
 possessa relinquere.

Unde bene huius mundi dilectoribz
 ille egregius dei sapiens dicit.
Abhominacões egyptioz imo-
 la dño dõ nro. **Quis** quippe e-
 giptij edẽ dedignat. **Sz** qd̄ ab
 hoĩnant egyptij. hoc israhelice
 deo offerunt: qz simplicitatẽ scie-
 quã iusti quibz velut ifirma
 abiectãqz despiciunt. **hac** iusti
 in v̄tutis sacrificiũ v̄tutẽ: **ip̄tatẽ** ac
 m̄suetudinẽ deo imolat. quã
 abhominates reprobi fatuitatẽ
 putat. **Hec** gregorius. **Sic** igit̄
 habem⁹ de dono sapientie
Sz **considerãdũ** sequẽt q̄ sp̄s
 sc̄s cum inhabitat cor hoĩnis per
 gratiã suã. m̄tem mirabilẽ re-
 fiat ac p̄ septẽ dona sua eã su-
 auit pascat: et i ea qd̄dã viuũ
 u sp̄uale ac delabile facit. **Sz**
 et ip̄a dona seu v̄tutes se iui-
 cẽ pascat ac sibi suffragant: ne
 detimentũ aliqd̄ vel ruina paci-
 ant. **De** hoc beatus gregorius in
 libro moralium expones illa v̄-
 ba. et ibat filij eius et faciebant
 viuua p̄ domos: sic ait. **Filij** p̄
 domos viuuiũ faciunt: dũ v̄tu-
 tes singule iuxta modũ p̄p̄riũ
 m̄tem pascat. **Un** et bene ibi-
 dẽ subdit. **Unusquisqz** in die suo.
Dies ei vnusquisqz filij e: illũ
 nacio vnusquisqz v̄tutis. **Et** e-
 ni **hec** ip̄a dona breuit̄ septi-
 formis gr̄e replicẽ: aliu diem
 habet sapia. aliu intellẽs. aliũ
 u siluũ. aliu fortitudo. aliu
 sc̄a: aliu pietas. aliu timor.
Sapia ergo i die suo viuuiũ fa-
 cit: qz mentẽ de etnoz spe et
 cõtudinẽ reficit. **Intellectũ** i die

Scia vō i die suo diuiniū facit: q̄ in
vetro mētis ignorācie ieiuniū supat. **D. i**

suo diuiniū facit: q̄a in eo q̄ au-
dita penetrat. reficiēdo cor. illu-
trat tenebras ei. **C**ōsilū i die
suo diuiniū exhibet: q̄ dū esse
p̄cipit em̄ prohibet. vacōe aum̄
replet. **F**ortitudo i die suo diu-
iniū facit: q̄ dū adūsa nō me-
tuit. trepidati mētē abos. **F**ide-
tie apponit. **D**ietas i die suo cō-
iuniū facit: q̄ cordis viscera
misdie opibz replet. **T**imor i
die suo diuiniū parat: q̄ p̄mit-
mentē ne de p̄ntibz supbiat. et
de futuris illā sp̄i cibo confortat.
Sz illud in hoc filioz cōiunio
cibo p̄scurādū vīdeo: q̄ semet
ip̄os iuicē pascat. **V**alde ei si-
gula q̄libet destituit: si nō vna
alie vtus vtuti suffraget. **M**i-
nor q̄ppe ē sapia si m̄telleū care-
at: et valde iūtilis itelles si
ex sapia nō subsistat: q̄ cū ali-
ora sine ^{sap̄ie} p̄nde penetrat. sua
illū leuitas q̄uius vūturū le-
uat. **V**ile ē cōsilū cui robur for-
titudis deest: q̄a q̄d tractando
iuenit. carēs viribz usq̄ ad p̄-
f̄ionē opis nō p̄ducit. **E**t val-
de fortitudo destituit nisi p̄c̄t
cōsilū fulciat: q̄ quo plus se
posse asp̄iat. eo vtus sine mo-
deramē vacōis i p̄ceptis de-
terius vuit. **N**ulla ē scia si i-
tilitātē pietatis nō habet: q̄a
dū bona agnita exequi negli-
git. sese ad iudiciū auctius str̄-
git. **E**t valde iūtilis ē pietas
si scie disarcōe careat: q̄a nlla
hāt scia illūinat. quō misecat
ignorat. **T**imor q̄ ip̄e n̄ has
eciā habuerit ad nullū opus

p̄culdubio bone actiois surgit:
q̄ dū ad cūcta trepidat. ipsa
sua formidine a bonis oibus
torpēs vacat. **N**ā ergo alina-
to misterio vtus a vtute refi-
cit. r̄e dicit q̄ apud se diuiniat.
viciissim: cūq̄ vna aliā sustētā
do subleuat: q̄ p̄ dies suos nu-
merosa soboles pascendo diu-
iniū parat. **H**ec gregoriū. **E**x
hijis ergo vobis b̄i gregoriū col-
lige possum. q̄ vnu donū si-
ue vtus subsiste sine alia nō
p̄t: q̄a nisi fulciat vna p̄ alte-
rā: nōnūq̄ etiā ip̄a vtus in
viciū declinat ac tuit. **E**d p̄
bat idē b̄is gregoriū i libro se-
ezechiele sic dicit. **I**n mente
etenū n̄ā p̄m̄ gradū ascēsiōis
ē timor d̄ni: secundū pietas. t̄m̄
scia. q̄m̄ fortitudo. q̄m̄ cōsilium.
sextū intellectus: septimū sapia.
Est ei timor d̄ni in mētē. **S**ed
qualis iste timor ē. si cū eo pie-
tas nō est. **Q**ui ei miseri p̄ri-
mo ignorat. q̄ xp̄ati ei t̄bulati-
oni nefat. et dissimulat: hui-
tior ante dei oculos nullū ē q̄
nō subleuat ad pietatē. **S**z se-
pe pietas p̄ iordiatā misericōdia
errare solet: si forte peperit
que p̄c̄nda nō sūt. **P**ec̄c̄ta ei q̄
ferri gehēne ignibz p̄nt: disci-
pline sūt vberē corrigenda.
Sz iordiatā pietas cū t̄p̄aliter
patit. ad etnū supplicū p̄t̄it.
Vt ergo ven et ordiatā sit pie-
tas ad gradū ē aliu subleuāda.
id ē ad sciam: ut sciat vel q̄d
ex m̄ia puniat v̄l q̄d dimittat.
Sz q̄d si sciat q̄d agē debeat

quisq; virtute vobis agendi non habeat. **S**cia ergo nra crescat ad fortitudinem: ut cum videt quod agendum sit: hoc age per fortitudinem possit: ne timore trepidet. et pauore collapsa non valeat bona defendere que sentit. Sed sepe fortitudo si improvida fuerit et minus de vicia respiciat: ipsa sui praesumptione in casu truit. **A**scendat ergo ad consilium: ut praevideat praemunitur omne quod agere fortiter potest. Sed esse consilium non potest: si intellectus deest. **E**ra quae non intelligit malum quod agere conatur: quomodo potest bonum solidare quod adiuvat. **I**taque a consilio ascendam ad intellectum. Sed quod si intellectus magno quidem acie vigilet: et moderari se nesciat per maturitatem. **A**b intellectu ergo ascendam ad sapientiam: ut hoc quod acute intellectus invenit: sapientia mature disponat. **Q**uia igitur per timorem surgimus ad pietatem: per pietatem ad scientiam duam: per scientiam ad fortitudinem roboramur: per fortitudinem ad consilium tendimus: per consilium ad intellectum proficimus: per intellectum ad maturitatem sapientiae venimus: per hos septem gradus ad portam ascendimus: per quam nobis ad vitam spiritualis aperit. **E**ra per timorem dei humiles: per pietatis studium misericordes: per scientiam discreti: per metus fortitudinem liberi: per consilium cauti: per intellectum prouidi: per sapientiam maturi efficiuntur. **H**ec gregorius. **C**um igitur tante efficacie sint dona spiritus sancti: manifeste apparet

quod haec dona non solum mudant cor et purgant mentem hominis: sed etiam conseruat corpus et animam in omni puritate. **S**ic igitur habemus declaratum et expositum de septem donis spiritus sancti. **De octo beatitudinibus in generali. Ca. xij.**

Doctus igitur filius edoctus sum de septem donis spiritus sancti: nunc de beatitudinibus quas dominus enuntiat in euangelio: et utrum etiam ipse beatitudines valeat ad purgationem cordis: de hoc cupio a te o pater edoceri. **Pater.**

Sane debes fili: quod septem sunt beatitudines secundum distinctionem graduum: quibus octo sunt secundum essentiam. **Q**uas saluator enuntiat in sermone in monte: scilicet paupertas spiritus: mitas: luctus: esuries iustitiae: misericordia: mundicia cordis: et pax. **N**am beatitudinis accipit secundum integritatem perfectionis. **R**equiritur autem ad integritatem perfectionis tantum: sed regressus a malo: processus in bono: et perfectus status in optio. **S**ane autem malum proredit ex timore superbie aut ex rancore malitiae: aut ex languore concupiscentiae. **C**ont haec tantum sunt tres beatitudines: scilicet paupertas spiritus et malum timoris: mitas et malum rancoris: luctus et malum libidinis. **I**tem processus in bono attendit secundum diuinam imitationem quae est secundum duas vias domini scilicet misericordiam et veritatem: de quibus in psalmo. **V**niuersae me domini misericordia et veritas. **I**gitur secundum has duas

bias sumunt due beatitudines: scilicet
 esuries iusticie. & affectus misericordie.
 Preterea statim in optio accedit in
 duobus: scilicet in lipida cognoscere: et
 in tranquilla affectione. Secundum hec
 sumunt due ultime beatitudines:
 scilicet mundicia cordis ad deum vide-
 dum. et pax mentis ad perfectum fru-
 dum. Et notandum quod ad bonum se-
 nit ordinate habet animam. si bo-
 na temporalia non diligit. si vera
 bona esuriat et siciat: si eisdem
 bonis ita adhaereat ut nulla
 pena ab eis separari valeat. Ad
 primum pertinet illud beati paupes
 spiritus: ad secundum. beati qui esuriunt &
 siciunt iusticiam: ad tertium. beati qui
 persecutionem patient propter iusticia-
 am. Ad malum vero ordinate se
 habet anima. si nullum malum pri-
 mo inferat: si sibi ab alio illatum
 vel gratis assumptum equanimiter
 ferat: si alij illatum malum pro-
 posse auferat: si studiose cauet.
 ut non inquinetur malo culpe.
 nec perturbetur malo pene. Ad
 primum pertinet illud beati mites:
 ad secundum. beati qui lugent. ad tertium.
 beati misericordes. ad quartum. beati
 mundo corde: ad quintum. beati pa-
 cifici. Sciendum etiam quod per beati-
 tudines excluduntur septem vitia
 capitalia. Paupertas spiritus exclu-
 dit superbiam. mansuetudo iram.
 luctus invidia: quoniam qui lugent pro
 peccatis aliorum non invidet illis: esu-
 ries iusticie accidia. misericordia
 auaricia. mundicia cordis gula:
 quia cordis mundicia non ser-
 uat ventrem ad modum bruti a-
 nimalis: pax excludit luxuriam.

am: quoniam gustato spiritu. desipit
 omnis caro. His igitur premissis
 de beatitudinibus in genere aliquot:
 nunc in specie de unaquaque beati-
 tudine videamus. **De paupertate spi-**

Prima ritus. **Capitulum xv.**
 beatitudo est paupertas
 spiritus: et potest sumi pro
 abstinentia ab amore mundi:
 id est ab amore carnalium volup-
 tatum ac diuitiarum et proprie excel-
 lencie. Hec tamen impletur amor
 mundi. Unde dicit super lucam.
 Paupes sunt: qui non querunt il-
 lecebrosa. Super mattheum quoque
 dicit. Paupes spiritu sunt humiles de-
 um timetes. Alia etiam glossa dicit:
 quod paupes sunt qui nichil habent
 et omnia possident. Spatialiter tamen pau-
 pes spiritu sunt contemptores mundi
 et humiles. Unde paupertatis deu-
 otio duas habet partes: rerum abdi-
 cationem et spiritus contumeliam. Contem-
 ptoribus vero rerum temporalium permittit
 et est regnum celorum quod iure opti-
 onis. Unde dicit Bernardus. Paupi-
 bus et meretricibus pariter permittit
 regnum celorum. Est etiam humilium
 regnum celorum: iuxta illud. Simi-
 te pueros venire ad me: talium
 est enim regnum celorum. Unde quilibet
 deuotus et maxime religiosus de-
 bet virtutem paupertatis et humili-
 tatis seu vilitatis diligere: et si
 sibi assumere non abicit si desi-
 derat regnum celorum possidere.
 De hoc beatus augustinus in perso-
 na domini sic dicit. Venale ha-
 beo. Quid domine? Regnum celo-
 rum. Quo emitur? Paupertate
 regnum: dolore gaudium. labore

reges. militate gloria: morte
vita. **Hec augusti?** **Sz** notan
dū qd nō oīs paupertas seu hu
militas accepta est deo: s; so
lū illa q̄ volūtate pp̄t amo
re dei assumit placita ē illi.
Vnde p̄ b̄m bernardū dicitur.
Nō paupertas v̄tus reputat:
s; amor paupertatis. Deniq; b̄m
paupes: nō rebz s; spū.
Dicit etiā de hoc crisostim⁹.
Et ei multi sūt hūiles nolē
tes. verū necessitate coacti:
non ē laus. Vñ illos dñs leti
ficat: q̄ seipos ex elatione leti
ficat. Ideo at̄ hic incipit radi
cat⁹ euellēs supbiā. q; her fuit
radix ⁊ fons malicie vniuersē:
cont̄ quā ponit hūilitatē ve
lut qdā stabile fundamētū:
qua subiecta cū stabilitate a
lia supedificat. **Hac** at̄ desti
ta: peunt q̄cūq; congregaueris
bona. **Hec crisostim⁹.** **Cōside**
randū etiā qd aliq̄ sūt spū di
uites. aliq̄ vō de spū nichil
habētes: aliqui at̄ spū pau
pes. **De** quibz richard⁹ de s̄o
victore sic dicit. **Alij** sūt spū
diuites. aliq̄ quodāmodo de spū
nichil habentes: aliq̄ spū pau
pes. **Spū** diuites sūt supbiē
tes: de spū nichil habētes
nimis pusillāimes: spū pau
pes hūiles. **Supbiētes** faciūt
nō faciēda p̄ elationē: pusil
lāimes faciēda p̄mittunt
p̄ pusillanitatē: hūiles non

faciēda p̄mittūt et faciēda
faciūt p̄ hūilitatē. **Paup̄tas**
itaq; spū nichil habēs defec
tiōis nichil supfluitatis: p̄ vi
ā regiā ducat ad b̄itudinem
supnā. **Hec richard⁹.** **Sic** igit̄
habem⁹ de p̄ma b̄itudine.

De mititate Caplm. xvj. C

Secūda b̄itudo ē miti
tas. q̄ sequit̄ imedia
te paupertatē: q; nō p̄
dest ee paup̄em et carē diui
cijs: nisi q̄s mitis et mā sue
tus fuerit. **De** hoc dicit b̄m
ābrosius. **Cū** simplicitati itent⁹
fuerō iops: sup̄ est ut mores
meos tēperē. **Qd** ei p̄dest
m̄ carē sc̄laribz. n̄ fuerō mi
tis. **Hec** ābrosi⁹. **Mitis** at̄ il
le ē quē mētis asp̄tas seua
manitudo nō affiat: s; simpli
citas fidei ad oēm iūuā pa
ciēt̄ paciēda instruit. **Vñ** di
cit b̄m augusti⁹. **Mites** sūt q̄
redūt ip̄robitatibz: et nō re
sistūt in malo. s; v̄gūt in bo
no malū. **Cū** igit̄ am⁹ ex
aliq̄ occasioe ad iracūdiā cō
mot⁹ fuit: n̄cē ē ut refrenet
ī se ip̄acie motū: ne v̄tutem
māfuetudis ac mititatis per
dat. **Ad** hoc hortat̄ b̄m ābrosi⁹
sic dices. **Mitiga** affectū ut
nō irascaris. aut c̄te iratus ne
peccaris. **Preclarū** ē enī mo
tū t̄pare p̄silio: nec minoris
v̄tutis dicit. **cohibē** iracūdiā
q̄ oīno nō irasci: cū plerq;

D.

istud leui. hoc fortius estinet.
Hec abrosi. **Sz** notadu qd sut
 nonnulli q mites ac mansueti
 ee vident q diu nichil adu-
 sitatis paciut: cu vo aliq oc-
 casio adusitatis illis occurrat.
 qd loge sit a vera mansuetudi-
 ne. eoz ipacia patefacit. De
 talibz dicit bns bnard. **Sut** a-
 liqui mites: sz q diu nichil a-
 git aut dicitur nisi p eoz ar-
 bitrio. Patzbit at qd loge sit
 a vera mansuetudie: si vel le-
 uis oriat occasio. **Hec** bnard.
Diligeda vo e hec mansuetu-
 dis vtus: q i hoine multa bo-
 na opat. De cui amedatoe
 iohes abbas motis synax. sic
 ait. **Mittis** e pacie firmam
 tu: caritatis porta. cofidencia i
 orone. spūs scti locus. xpi imi-
 tatio. angeloz appropriatio. de-
 monū viculu: et itra amari-
 tudine scutu. **In** cordibz ei mi-
 tuū reqesat dñs: aia vo itur-
 bas aturbata sedes demonū.
Hec iohes abbas. **Sz** cōsiderā-
 dū qd sut nonnulli ita mites:
 ut nullā curā habē velūt de
 vita aliena. **Nēinē** quippe
 curāt de bono amonē. nemi-
 nē de malo corripe. **Et** talis
 mansuetudo nō ē amēdabilis.
 sz potius rephensibilis. **Hoc**
 tāgit rychard de sctō victore
 ita dices. **Mites** sut lenes et
 paciētes: qui nēinē ledūt et
 iprobis cedūt. **Sut** at quidā

qui ita mites ee volūt ut nichil
 curēt de vita aliena. nēinē de
 bono amoneat: nēinē de ma-
 lo corripiat. **Sz** talis lenitas
 nō est multū laudāda: quia
 patit defectū ubi debet exeri
 ee vtutis effm. **Tales** igit de-
 bet ee mites ut nēinē ledat:
 mala illata paciēt sustineat:
 et nō solū suā. sz nec alienā
 negligat vitā. ut si opus fuit.
 et bonus ad meliora exhibe-
 at exhortationē. et malus de
 malo correptionē. **Est** ei mo-
 dus in rebus: qd sicut homo
 nō debet ee nimie aspitatis
 sic nec debet ee nimie leni-
 tatis: ut int dextrā et sinistm.
 p discretā mansuetudinē ad
 btitudis pueniat trā. **Hec** r-
 chard. **Qui** igit puenire de-
 siderāt ad hēditatē celestē et
 ad trā viuētū: debet mites
 ee et mansueti corde ut ipsam
 valeat posside. **De** hoc btus
 augustin sic dicit. **Buxent**
 igit imites et dimicēt p rebz
 tpalibz et tvenis. sz bti mites.
 qm ipsi hēditabūt trā: de q
 euelli nō pnt. **Illā** inquā ter-
 rā: de qua i psalmo dicit.
Porcio mea dnē. sit i terra
 viuētū. **Significat** ei quādā
 stabilitatē hēditatis ppetue:
 ubi p bonū affectū aia tūp
 loco suo reqesat sicut corp⁹
 in trā: et inde cibo suo alit
 sicut corpus ex trā. **Ipsa** est

reges et vita scōz. **H**ec augustinus. Sic igitur patet de scda beatitudine. **De luctu. Cam**

Tercia bñtudo ē xvij luctu. q̄ sequit̄ imediate mititate siue mā suetudinem: q̄ mā suetudine mitis debet reuocare añ mētis oculos p̄ccā q̄ fecit. et p̄ illis luctū habē. Ad hoc hortat̄ bñs augustinus sic dices. Cū hoc feceris ut sis paup̄ et mitis. memento q̄ peccator es: et lugeto p̄ cuncta tua. **Uñ** sequit̄: bñ qui luget. Et bñ t̄ia bñtudo est p̄ccā deflentū: q̄ trinitas ē q̄ p̄ccā donat. Luctu at̄ p̄ut sumit̄ pro bñtudinē ē gracia vehemēt̄ dolendi de malo qd̄ accidit: v̄l de bono qd̄ deficit. **Uñ** luctu ē luge p̄ p̄ccō et odie ip̄sū: ita ut iurgam̄ ad destructionē ip̄i. **Luge** at̄ de malo ut fugiam̄ ip̄m inq̄ntū auertit̄ ab amato: sic luge ē solū caritatis. **Luge** vō de aliquo spū ali ē cuiuslibet v̄tutis: q̄libet ei v̄tus luget de suo contrario. Et notādu q̄ quatuor sūt spēs luctu. **Prim⁹** ē luctu p̄ p̄ccō p̄ccō: de quo p̄ psalmistā dicitur. **Ex**itibus aquarū deduxerūt oculi mei: q̄ nō custodierūt legē tuā. **Sec⁹** luctu ē p̄ alienis p̄ccō: vñ dicit̄ iheremie nono. **Q̄s** dabit capiti meo aquā et oculis meis fonte lacmarū: et plorabo die ac nocte īterfectiōne filie ppli mei. **Terc⁹** est p̄ icolatū misericordie: de q̄ dauid. **Heu** in q̄ icolatū meus plon-

gatus ē. **Quarta** est p̄ dilatioe patrie: vñ i psalmo. **Sup** flumina babilonis illic sedim⁹ et fleuim⁹: dū recordarem syon. **Sz** considerādu q̄ sūt nōnulli qui dāpna rerū t̄paliū et mortē caroz suoz luget: dāpna v̄o spūaliū ac detrimēta v̄tutum luge nō curat. **Sz** q̄ solari a dno desiderat. nō ē ut p̄ p̄ccō suis luctū habeat: et p̄ defectu v̄tutū plāctū sibi assumat. De talibz dicit richard⁹ de scō victore. **Heu** q̄ multi luget caros suos: qui neq̄m luget semet ipsos. **Uñ** multi luget dāpna corpalia: qui luge et̄p̄nūt dāpna spūalia. **Uñ** aliq̄s ifirmatur aut morit̄ luget amia: q̄n at̄ peccat dāpnabiliter. nō luget. **O** sanitas isana: o visio ceca: o vita mortua. **De** istis q̄ nō sūt lugēda et parum lugēda ḡuiter luget: et ḡuiter lugēda. dāpna scz spūalia nō luget. **Lugeam⁹** igit̄ fr̄es: luge am⁹ amissionē bonoz operū et v̄tutū. **Lugeat** corrupt⁹ a missionē v̄ginalis itegritati: **lugeat** malicios⁹ amissionem pietatis. **lugeat** sup̄bz amissionē hūilitatis. **lugeat** iracundus amissionē m̄tne t̄nquil litatis. **lugeat** auar⁹ amissionē largitatis. **lugeat** ebros⁹ amissionē sobrietatis. **lugeat** accidios⁹ amissionē spūalis exultacōis: **lugeat** inuidus amissionē caritatis. **Uñ** nāq̄ q̄ luget modo p̄ p̄ccō: q̄a solabit̄ p̄ indulgētiā. deinde

p̄ccō

etiā p iusticiā: postremo at p
 gloriā. Possunt etiā dūcē tā
 eē genera spūalit' & fructuose
 coram oculis creatoris luge-
 riū. Alij nāq; lugēt p idulge-
 tia culpe: alij lugēt ex sua
 uitate grē diuinitis sibi colla-
 te: alij a pliori feruore accē-
 si lugēt ex desiderio future
 glorie. Et in hys oibz bti qui
 lugēt: qz qui semināt in lac-
 rimis i exultatiōe metēt. Abst-
 get ei deus onē lacrimā ab o-
 culis scōz suor: et nō erit
 a plius neq; luctus neq; clāor
 s; nec ullus dolor: qm pōza
 trāsiēt. Hec richardus. Et
 notādū q sūt nōnulli qui i
 luctu et lamēto pnie nō pse-
 uerāt: s; post gemitū quem
 p pāis suis habuerūt. ad di-
 uinas leuitates & ad vba sauiti-
 lia et ad alia iconueniētia se
 tradūt: et ideo solatiōe dina
 se puāt. De hoc bti bñardus
 sic dicit. Luctus eoz q pseuera-
 tiā non habēt nō meret cō-
 solationē. Alios inq; lugētē
 video: s; si de corde pcedēt nō
 tā facile soluent in visu. Nūc
 cū habūdācius ociosa & scur-
 rilia vba pfluāt q pus lac-
 me: huiusmodi de hys eē non
 arbitror quibz solatio dina
 pmittit: qm quidē post illas
 tā facile solatio admittit a-
 lienā. S; et hoc cōsiderādū. q
 multū valet ad habendū luctū
 & gemitū p excessibz et
 pāis pus ppetratis. ut homo
 horā mortis & metū ardentē

gehēne ante metis oculos ha-
 beat: et ut etiā p tali luctu cō-
 solationē a dño repmissam
 accipiat. Ad hoc faciendū hor-
 tat bti bñardus sic dices. In o-
 nibz opibz tuis mēorare nō
 uissima. Mortis horrore. iu-
 dicii tremēdū discrimē: arde-
 tis gehēne metū. ab oculis
 tuis elōgari nullatenus paci-
 aris. Cogita pegrinatiōis
 tue miserā: recogita ānos
 tuos i amaritudie aie tue:
 et cogita huāne uite picula:
 cogita fragilitatē ppriā. Et
 i huiusmodi cogitaciōe si pse-
 ueraueris: dico tibi parum
 senties qd foris uidet eē
 molestū: dū toto corde ita
 molestiā intiore occuparis.
 S; nec patet dñs sine solati-
 one te eē: qm ē pater mi-
 seriarū et deus totius solati-
 onis: et implebit oīno qd vēi-
 tas pollicet dices. Bti qui lu-
 get: qm ipi solabūt. Sic igitur
 habet de tria bñitudine.

De esurie & siti iusticie. Cap^m

Quarta bñitudo ē **xiiii.**
 esuries & sitis iusticie:
 et sequit' imediate
 luctū: qz hō post lamēta pe-
 nitēcie incipit iusticiā esurie & sitie.
 Vñ dicit bti ābrosius. Post
 q defleui uidelicet pāis: esu-
 rire & sitire incipio iusticiam.
 Vñ sequit': bti qui esuriunt
 et sitiūt iusticiā. Esuries vo-
 iusticie ē: vehemēs deside-
 um iusticie siue summi boni.
 Et notādū. q iusticia hie re

capi potest gñaliter p bonitate
 vel pbitate seu rectitudie in
 te. Cũto at quis esurie iusti
 tie habet: tanto maiorẽ leti
 cia habet opandi iusticia. Et
 maioribz naqz veñi boni non
 e satis qd sũt iusti: s; sp sicut
 opus iusticie et redde unicui
 qd qd sũt est. videlicet sibi. pri
 mis et deo. Na ppter esurie et
 sitim iusticie multi sũt mortui
 sũt mudo. eadẽ mortui multi
 sũt morte corpali. qz p illa mor
 ti se exposuerũt. Esurienda igit
 e iusticia. ut thezaurũ alijs
 thezauris puales. Vñ dicit
 eccliastia xxxix. Pone thesau
 ru tuũ in pceptis altissimi:
 et pderit tibi magis qd aurũ.
 Alios naqz thesauros relinquit
 homo cũ morit: s; hũc thesau
 ru videlicet iusticie eadẽ post
 mortẽ secũ defect. Vñ in apo
 calypsi dicit. Cũpa eũ illoz se
 quit illos. **S**z cõsiderandũ e qd
 oes hoies esuriũt et sitiũt.
 Alij esuriũt et sitiũt malũ. a
 lij bonũ. alij aurũ vel argẽtũ.
 alij possessiones innumeras.
 alij honores et scilicet voluptates:
 que oia saciare nõ pnt. Sola
 at est iusticia q pducit ad glo
 ria etnã: ubi sacietas eterna
 possidebit. De hoc richardus
 de scõ victore. sup illo vbo. bñ q
 esuriũt et sitiũt iusticia: sic di
 cit. Oes hoies esuriũt et si
 tiũt: s; alij esuriũt et sitiũt
 malũ: alij esuriũt et sitiũt
 bonũ. Alij eĩ esuriũt et sitiũt
 aurũ. argẽtũ et vestes pafas.

predia. vineas et possessioes inue
 ras. Ista tñ oia bona sũt in se:
 s; i hoc quodammodo mala esse
 dicũt qd a malis male esuriũt
 et sitiũt. Sic et dñs iquũ dixit
 mamona id e diuitias: non qd
 res diuitiarũ eent ique. s; p
 iquitatẽ acquisite. Alij esuriũt
 et sitiũt pccates. honores. alij vo
 luptates. alij salutacões i foro.
 et vocari ab hoibz rabi: s; ta
 les nõ pnt saturari. Totũ enĩ
 mũdũ nõ sufficit hoĩ. qui e dñs
 mũdi. Nõ enĩ implet oculũ visu
 nec auris implet auditũ: nec in
 cetis sensibz pnt ho saturari ex e
 orũ delictis. Quid rex da
 uid bñ cõsiderauit: qui qñis
 habet ad comedendũ et bibe
 dũ nõ solũ ad nccitatẽ. s; etiã
 si vellet ad supfluitatẽ: et tñ
 dixit. Satiabor cũ apparuerit
 gloria tua. Esuriam igit et
 sitiam nõ tñsitoria nõ tñena.
 s; iusticia: qz p esurie et sitim
 iusticie pueniẽ ad sacietatem
 eterne glorie. Hec richardus.
 Sic igit patz de quarta bñtude.

Q De misericordia. Ca^m xix. **Q**
 uinta bñtudo e mise
 ricordia: et seqtur im
 mediate iusticia. Vñ dicit qdã
 glosa. qd misericordia et iusticia ita
 iuncte sũt: ut altera ab altera
 debeat tpari. Iusticia enĩ sine
 misericordia crudelitas e: misericordia
 vò sine iusticia dissolutio. Vñ
 post iusticia de mĩa cõsequet
 diat. Bñ misericordes: qm p
 si misericordia cõsequentur
 Et nõndũ qd misericordia e virtũ

k

p̄ quā aīn̄ sub calamitate af-
 fluctoz mouet. **S**ed̄m damas-
 cenū vō misericōdia ē tristitia in
 alienis malis. **V**n̄ illi miseri-
 cordes sūt ⁊ dicūt: qui de malo
 altius q̄ de suo dolet. **D**e hoc
 remigius. **M**isericors dicit:
 q̄i miserū habes cor. q̄z aliq̄
 miserā q̄ suā reputat: et de
 malo alteri q̄ de suo dolet.
Hec remigius. **D**ebet ergo
 vnusquisqz fidelis cui suppet
 res t̄pales op̄ misericōdie ī pau-
 pes exercere eleosinas largiē-
 do: ut p̄ hoc deū creatorem
 oīm ad miserēdū sibi debito-
 re faciat: q̄z qd̄ paup̄ibz tri-
 buit in gazophylaciū xp̄i
 mittit et ī manu dei pot̄.
De hoc b̄s augusti⁹ sic ait.
Dicit tibi xp̄c. **D**a michi de
 eo: qd̄ dedi tibi de meo. **Q**ue-
 ro ⁊ michi nō donas. **D**a. et
 reddo. **H**abuiſti me largito-
 re: facio debitore. **H**ec augus-
 tin⁹. **I**te dicit. **M**an⁹ paup̄m
 sūt gazophylaciū xp̄i: vñ qd̄
 in man⁹ paup̄ez ponit in
 gazophylaciū xp̄i mittit: p̄-
 mo qd̄ plus ē in manu dei
 ponit: et iā auferri nō p̄t
 ei qui dedit: n̄ nō sit q̄ de
 manu ei⁹ possit eruere. **H**ec
 augustin⁹. **S**i vō aliquis reli-
 gios⁹ ē vel paup̄ qui nō habz
 vñde t̄buat necessitatē paci-
 enti: debet tñ facē qd̄ ī se ē
 videlicz sp̄ passionē apud pri-
 mos miserā paciētis exhi-
 bendo: q̄z nōm̄qz maioris ē
 meriti ex corde p̄rio sp̄ati:

q̄ t̄renā substāciā eide t̄bu-
 ere. **V**n̄ dicit b̄s gregori⁹.
Exiora largiēs rē ext̄ se
 metipsū p̄buit: qui at̄ fletū
 et sp̄ passionē p̄rio tribuit.
 ei etiā aliqd̄ de seip̄o dedit.
Hec gregori⁹. **Q**ui ergo mi-
 sericōdia a dño sp̄sequi desi-
 derat: ip̄e op̄ misericōdie ⁊ pie-
 tatis p̄prio ip̄ende studeat.
De quo dicit r̄chardus. **B**e-
 ati misericordes: qm̄ ip̄i mi-
 sericōdia sp̄sequunt. **S**i vñ
 ergo misericōdiā accipere:
 misericōdia exhibe. **Q**uā-
 te inq̄: et dimitte mī. **S**ed̄
 enī mensurā q̄ mensi fueri-
 tis: remetiet vobis. **B**eati
 quoqz misericordes: qui aliq̄
 in miserijs suis assistunt.
 et eos sc̄dm̄ possibilitatē su-
 ā defendūt ⁊ p̄regūt. **H**ec
 r̄chardus. **S**ic patz de q̄nta
 b̄titudine. **D**e mūdicia cordis.
Sexta bea **Cap. xx.**
Titudo ē mūdicia cor-
 dis. et sequit̄ ime-
 diate misericōdia: q̄z qui opa
 misericōdie exercet nisi hoc mū-
 do et simpli corde feat mer-
 cede et̄na se p̄uat. **V**n̄ di-
 cit b̄s abrosius. **Q**ui mi-
 sericōdiā defert misericō-
 diā amittit: nisi mūdo cor-
 de misereat. **N**ā si iactan-
 ciā querit. nullus est fruct⁹.
Vn̄ sequit̄. **B**eati mūdo
 corde. **M**ūdicia vō cordis
 est utriqz hoīs integritas. **D**i-
 uini amoris it̄tutu obser-
 uata: qua clarificat cor et

mūdat ad videndū deū & ardē
tiffie diligendū. De hoc ra
ban⁹ sup illud ubi. bñ mūdo
corde qm̄ ipi deū videbūt.
sic dicit. Nūdi cordis sūt q̄s
nō arguit ulla scia p̄cā: vñ
mūdo deus mūdo corde d̄spi
cit: et tēplū dei nō p̄t ēē pol
lutū. Deū em̄ mūdi cordis
vidēt hic p̄ grām in enigma
te: in futuro at̄ facie ad fac
em. Hec raban⁹. Necessē est
ergo qui deū desiderat vidē:
ut oculos cordis ab oī squalo
re p̄cā tergat. Vñ dicit leo
papa. Splendore veri lūnis
sordēs aīes vidē nō poterit:
et qd̄ erit iocūditas mētibz
nitidis. hoc erit pena macu
losis. Declinet ergo tēnaz
caligines vanitatū: et ab oī
squalore iūctatis. itēiores oca
li tergant: ut serenius itūty
tanta dei visione pascatur.
Hec leo. Eūtomagis at̄ vñ
quisqz a malis opibz se abs
traxerit et iusticiā dilexerit
ac bona opa fecerit: tanto
āplius scdm̄ possibilitatem
humanā mentis oculis de
um videbit. De hoc cōstans
sic dicit. Qui eī oēm facit
iusticiā et cogitat. mēte su
a deū videt: qm̄ iusticia fi
gura dei ē. Deus eī iustia
a est. Scdm̄ ergo q̄ aliquis
eripuerit se a malis et fecit
bona: scdm̄ hoc videt deum
aut parū aut āplius aut in
terdū aut semp̄ scdm̄ possi
bilitatē humanā. In scō autē

illo mūdi corde deū videbūt
facie ad facie: nō in speculo &
in enigmate sicut hic. Hec cri
sostima. Nūdem⁹ ergo nos nō
solū ab opibz p̄iis verūcā
a cogitacōibz imūdis: ut deū
vidē meream⁹ in celis. Quia
scdm̄ q̄ richardus de scō vic
tore dicit. Nūdo corde sūt
illi qui nec puluē iūtilis co
gitacōis. nec luto fedant⁹ p̄
ne delectacōis. Nūdo corde
sūt. quos nō tetigit nebula te
tre ignorācie: nec corrūpit ar
dor fede cupie. Nūdem⁹ er
go corda nra ab oī ignorācia
p̄ inisicōnē veritatis: et ab
oī puerfa cupia p̄ amore
virtutis: ut meamur deū vi
dē in gloria regni celestis.
Hec richard⁹. Sic igitur ha
bem⁹ de sexta b̄titudine.

S De pace. Ca. xxj.
Septima b̄titudine ē pax.
et sequit⁹ imēdiate
mūdiā cordis: q̄a purgato
corde ab oībus passionibz in
ciōz et carnalū delectacōnū
ac imūdarū affectionū: inci
pit homo pacē intiorē et tñ
quillitatē mētis possidē. Vñ
dicit b̄s ambrosius. Cū inte
riora tua vacua feceris ab
oī labe p̄cā ne dissentiones
atentionesqz ex affectu tuo
prodeat a te pacē incipis:
ut sic pacē alijs feras. Vñ
sequit⁹: b̄ti pacifica. Et no
tandū q̄ pax est status vtu
tis: in quo ē delectacō i deo
sine contradictione carnis. mū

et tranquillitate in se seruet
ac custodiat: et proximis su-
is sibi aduersantibus se pacifi-
cum et benignum exhibeat: ut
hereditate filijs reppmissa pos-
sede valeat. De huiusmodi
pacificis. richardus de sco mo-
tore sic dicit. Pacifici sunt. qui
in semetipsis pacem faciunt et sus-
tinent: qui inuicem aduer-
santia subigunt. vtutes eni-
gunt. et quicquid in se pisse co-
gitacionis. locacionis. operisue
deprehendunt. prudentes et potes-
ter expellunt: nec aliquid potest
bacionis in regno sue dominacionis
permittunt: et si quod eis aduersan-
tis intigerit pacem in sua ser-
uat: et cuncta cum cordis sui tran-
quillitate iudicat. Pacifici
sunt. qui cum eis a malis ma-
la inferunt. mala minime ret-
bunt: sed cum hijs qui oderunt pa-
cem sunt pacifici. Pacifici sunt.
qui non in se tantum pacem custo-
diunt: verum et alios discordan-
tes ad unitatem pacis redu-
cunt. Isti filij dei vocabuntur: quia
deus summa pax est et quia cum
tranquillitate iudicat. Filij dei.
fratres christi. Isti filij per gratiam.
christi filij per naturam: heredes
dei. coheredes autem christi. Hec richardus.
Sic igitur patet de septima
beatitudine. **De professione**
Octava beatitudo est pro-
fessio pacis. et sequitur imme-
diata pace: quia habita pa-
ce et tranquillitate cordis per

victoria viciorum et carnalium de-
lectacionum: abilior est homo et
expeditior ad suscipiendas perse-
cuciones a proximis illatis. Pra-
cor bene purgatum a cupidi-
tate rerum temporalium et ambitione
mundanorum delacionum. non val-
de perturbatur si a perversis hominibus
tam in dampno rerum quam etiam in
bis et ueliosis aliqua iniuria
patiat: quia qui gloriam mundi
non querit nec et ueliam pertimes-
cit: et ideo persecutionem pacem
sustinet propter iustitiam.
Et notandum quod quis fideles
propter fidem christi ab infidelibus
nunc nulla persecutionem paci-
ant: tamen cum aliquis propter veri-
tatem et iustitiam etiam a suis a-
liquo patitur. mercede martirij
non peribit. De hoc dicit
crisostomus super matheum. No-
at dixit. beati qui a gentilibus
persecutionem patiunt: ne putet
illum solum beatum qui persecutio-
nem patitur. Sed et si quis ex po-
tenteribus qui christiani videntur.
propter peccata sua a te forsitan cor-
reptus fuerit te persecutus: huius-
modi est cum iohanne baptista. Si ei
verum est. quod prophete martires sunt
qui a suis occisi sunt: sine du-
bio qui propter causam dei ali-
quid patitur. etiam si a suis pa-
tit. mercedem martirij habet.
Et ideo non posuit scriptura
personas persecutentium sed solam
causam persecutionis. ut non
aspicias quos te persecutatur. sed pro-
pter quid. Hec crisostomus. Co-
siderandum etiam. quod multi pa-

ut eo perfectus ad prima beatus
repromissa valeat puenire.
Sed et hoc considerandum. quod beati-
tudines congruit operacionibus sep-
tiformis gratie spiritus sancti: quod
affirmat beatus augustinus sic
dicens. Hinc est septem gradibus
congruit septiformis operatio
spiritus sancti: quam ysaias describit.
Sed ille a summo hinc ab ymo?
quod ibi docet filius dei ad yma
descensus: hic homo de ymis
ad similitudinem dei ascensus.
In hijs primis est timor qui congruit
in humilibus: de quibus dicitur.
Hic pauper spiritu id est non alta
sapientes sed timetes. Secunda est
pietas que uenit mitibus.
Qui est pie querit deum horat.
non reprehendit non resistit. quod
est mite fieri. Tercia est scientia
que uenit lugentibus: qui didi-
cerunt quibus malis nunc vic-
ti sunt. que quasi bona penerunt.
Quarta est fortitudo que conue-
nit esurentibus et sitiensibus: quia
desiderantes gaudium de uerbis
bonis: laborant a terrenis cu-
pietates auerti. Quinta est sci-
lium. quod uenit misericordibus:
quia unicum remedium est de tan-
tis malis erui dimittit alijs
et dare. Sexta intellectus. qui
uenit mundis corde: qui per-
gato oculo prout uidet quod oculi
non uidit. Septima est sapientia. que
uenit pacificis in quibus
nullus motus est rebellis: sed
obtemperat spiritui sancto. Hec au-
gustinus. Sic igitur de beati-
tudibus expositum et explanatum.

**De septem sacramentis: et papue de cor-
abita pe xpi. Ca. xxij. fili.**
Nunc in forma de be-
atitudinibus: nunc de sep-
tem sacramentis et maxime de sa-
cramento sacre eucharistie cupi-
o et desidero a te o pater e-
doceri. **Pater**
cure debes fili. quod sa-
cramenta noue legis
sunt septem: secundum diuinitatem homi-
ni in ecclesia existentium. Primum
est intratum scilicet baptismus:
secundum pugnatum ut confirmati-
o. tertium uires resumentium
ut eucharistia. quartum resur-
gatum ut penitentia. quintum exeu-
tum ut extrema unctio. sex-
tum ministratum ut ordo: sep-
timum nouos milites introdu-
ctum. ut matrimonium. Hec sa-
cramenta legis gratie christus
instituit tanquam noue legis la-
tor: in quo uocauit ad prima.
dedit precepta. instituit sacra-
menta. Christus est enim uerbum pa-
tris. et cum ipse sit summe uir-
tutis. summe ueritatis et summe
bonitatis. ratione bonitatis pro-
misit prima beatificatio. ratione
uirtutis dedit precepta dirigere
uia. ratione uirtutis instituit sa-
cramenta adiuuantia: ut sic per
sacramenta repararet uirtutes ad
implenda precepta: et per precep-
ta pueniat ad prima. Insti-
tuit autem christus sacramenta in uer-
bis et elementis: ut ait au-
gustinus. Accedit inquit uerbum
ad elementum: et fit sacramentum.
Sacramentum uero ut idem augustinus

sentia: q̄ ceteris oībz̄ antefert.
On̄ eucharistia ē sacramētū
 caritatis tā diuine q̄ nostre:
 q̄a deus ī hoc sacramēto mag
 ne dilectionis nobis signū of
 fedit: et nostre dilectionis af
 fectū p̄ idē sacramētū sp̄ua
 lit̄ et specialit̄ erga se īflā
 mauit. Et notādū q̄ c̄tissi
 me et veracit̄ et absq̄ omī
 dubitacōe ī hoc sacramento
 stinet corp⁹ xp̄i deus ⁊ hō.
 cū corpe et aīa. carne ⁊ sa
 guīe: sicut̄ prodijt ex utero
 virginis et in cruce pepē
 dit: ac sedet ad dexterā pa
 tris. Hoc affirmat beatus
 augusti⁹ ita dicens. Hoc acci
 pitz ī pane qd̄ pepēdit in
 cruce: et hoc accipite ī cali
 ce qd̄ effusū est de xp̄i latē.
In ip̄a carne hic ambulauit:
 et ip̄sā carnē manducāda
 nobis ad salutē dedit. Hec
 augusti⁹. **D**e sentit̄ abrosi⁹
 cū dicit. Panē istū quē su
 mim⁹ ī mysterio. utiq̄z illū
 itelligo q̄ manu sc̄i sp̄s for
 matus ē in utero virginis:
 et igne passionis decoct⁹ in
 ara crucis. Panis enī age
 lozū: fact⁹ est tibus hōmī.
Hec abrosius. **D**icit etiā de
 hoc damascen⁹. **E**d̄ itaq̄z
 in altari videt̄ sp̄s ē panis
 et vini: qd̄ at̄ sub sp̄e illa c̄
 dim⁹ verū corp⁹ ⁊ sanguis
 xp̄i est: qd̄ pepēdit ī cruce
 ⁊ qui fluxit de latē filij hōis.
Hec damascen⁹. **C**onsiderā
 dū etiā. q̄ sub sp̄e panis

38
 ē corp⁹ xp̄i p̄ inuersionē ⁊
 sanguis p̄ inuentionē: ⁊ aīa
 p̄ inuentionē: ac deitas p̄ omi
 onē. **I**sta ēi quoz nō possit
 diuidi: nec ab iūce separi.
Eodē mō dicēdū est de san
 guīe: et sub utiq̄z sp̄e tot⁹
 xp̄c stinet. **D**e hoc dic̄ tho
 mas de aqno. **N**ota q̄ facta
 consecratione panis. ē quidem
 corp⁹ xp̄i ibi ex vi sacramēti.
 et sanguis ex reali commūta
 tia: s̄ postmodū p̄ consecratio
 nē vini fit ibi commūso san
 guis xp̄i ex vi sacramēti. cor
 pus at̄ xp̄i ex reali commū
 tatiā: ita q̄ tot⁹ xp̄c est sub
 utiq̄z sp̄e. **H**ec thomas. **S**
 et hoc notandū. q̄ conuenit
 deo ēē ubiq̄z simpliciter ⁊ pprie:
 creature vero conuenit ēē in
 vno loco tm̄. Corp⁹ xp̄i me
 dio modo se habet. **C**ū enī
 sit creatura nō debet coeq̄ri
 creatori in hoc q̄ sit ubiq̄z:
 cū vō sit vnitū diuinitati.
 debet in hoc excellē alia cor
 pa ut simul ⁊ semel ī locis
 pluribz̄ possit ēē: sub isto sc̄i
 licet sacramēto. **V**nde quilibet
 fidelis et maxie q̄ es religi
 os⁹. cū ad reuendū altare
 accedis. sacrū dei tui corp⁹
 et sanguīne fidei oculis res
 pic̄: sic videlicet ut certissime
 et sine oī hesitationē toto cor
 de credas et ore cofitearis.
 q̄ illa hostia consecrata sit ve
 rus dei filij ex vīgine nat⁹
 q̄ mortu⁹ est ⁊ resurrexit.
 iudex viuoz ⁊ mortuozū:

cū p̄ ūba sancta opante spū
 scō panis in corp⁹ xp̄i trāsib
 stācat: et vno eodēq; mo
 mēto deus ip̄e qui presidet
 ī celo manibz eoz stinet in
 sac̄ficio: et xp̄c tractat xp̄m:
 cū sac̄dos manibz gestat dei fi
 liū. De hoc b̄ts bernard⁹ sic
 dicit. **C**redim⁹ ei q̄ nō ē ptas
 post deū sicut ptas vestra vos
 sac̄dotes. a deo vobis cessā.
O venanda sac̄dotū digni
 tas: int̄ quoz man⁹ velut ī
 utero marie v̄ginis dei fili⁹
 icarnat⁹: q̄d p̄ vos pz et fili⁹
 et sp̄s sc̄us mirabiliter opatur.
Sup hoc tā insigni p̄uilegio
 v̄ro stupet celū. trā mirat.
 horret ifern⁹. tremiscit dy
 abolus. veret homo. venat
 angelica creatura: q̄ vno at
 q; eodē mōmēto deus ip̄e q̄
 presidet in celo. manibz v̄ris
 ē in sac̄ficio. **O** venabiliū
 sc̄itudo manūū. o felix exer
 ciciū. o v̄e mūdi gaudiū:
 ubi p̄ma sumis iunguntur.
 cū xp̄c tractat xp̄m. sc̄z sac̄
 dos dei filiū: cū delirare sūt
 eē cū filiis hoīm. **H**ec b̄nard⁹.
Ex h̄is dictis collige possū:
 q̄ntā dignitatē deus stulit
 sac̄dotibz. Pretulit nāq; eos
 regibz et p̄ncipibz: et quod
 plus ē. p̄tulit eos q̄ntū ad
 officū ec̄c̄iā oibz āgeloz ag
 minibz. **T**estat hoc idē b̄ts
 bernard⁹ sic dices. **O** q̄ntā
 dignitatē stulit d̄ns sa
 c̄dotibz: q̄ntā ē p̄rogatiua
 sac̄dotalis ord̄is. Pretulit

enī eos oibz regibz et p̄ncipi
 bus t̄re: p̄tulit ec̄c̄iā ordinem
 h̄uc sac̄dotalē oibz hoībz: v̄mo
 ut altius loquat. p̄tulit eum
 angelis et archangelis. thro
 nis et d̄nacōibz oibzq; āgeli
 cis ordinibus. **H**ec b̄nardus.
Nec mirū. quia sacerdos cū
 sit hō et creatura: suū crea
 tore quodāmodo creat q̄n of
 ficiū misse pagit ac celebr̄t.
V̄n dicit b̄ts bernard⁹. **I**lle
 q̄ me creauit. creare michi
 se dedit: q̄ me creauit sine
 me. creat mediate me. **H**ec
 bernard⁹. **S**icut igit magne
 dignitatis et excellēcie ē or
 do sac̄dotalis. si ip̄m ordine
 sac̄dotes officū misse cele
 brado debito modo et d̄gruo
 executi fuerit: sic ec̄c̄uerso
 magni ē dedecoris et c̄nis.
 si sac̄dos indigne tractat cor
 pus n̄ri saluatoris. **N**ā os
 sac̄dotis efficit sepulchrū xp̄i:
 p̄ cotidiana sup̄tione sac̄me
 torū ei⁹. **Q**uō ergo ex ore
 illi⁹ egredit falsitas: p̄ quod
 ingredit veritas: aut quō
 se ingurgitabit ebrietate a
 illicita voluptate. qui xp̄m
 in se recipit in sac̄mēti sup
 tione: **D**e talibz sac̄dotibz
 b̄ts b̄nard⁹ sic dicit. **O** sac̄
 dos os tuū cotidie efficit se
 pulchrū xp̄i. **Q**uō ex ore tu
 o egredit falsitas: p̄ qd in
 gredit veritas: **Q**uō oculi
 tui respiciūt vanitatē: que
 respiciūt vitatē: **Q**uāe ma
 nus tue ad illicita extēdūt:

que tenet tenentē oīa. **A**uo
 te iugugitabis ebrietate? qui
 semp plen⁹ debes eē deo. **B**
 bernard⁹. **S**z qd pei⁹ e sut non
 nulli sacdotes. q postposito
 tōre dei se tradūt luxurie
 et icōtinēae: et tñ presu
 mūt ad xpi mēsam accede
 et ei⁹ scissimū corp⁹ māibz
 imūdis tractare et ore pol
 luto sumē. **H**ij tales q⁹uis
 pferat vba canonis et oret
 labijs. tñ expiūt i faciem
 saluatoris: et cū audet cor
 pus dñicū suscipe i os sor
 didū: leuius eis est si eum
 picerēt in lutū. **D**e hoc di
 cit bēs agustinus. **S**i sacdos fu
 erit vas icōtinēae et libidis.
 iuxta filiū vrgis statuet in
 altari ydolu veneris: et cū
 pferat vba canonis. os eius
 plenū ē amaritudie et dolo:
 et q⁹uis oret cū labijs tamē
 expiūt i facie saluatoris:
 et cū psumit sumē corpus
 dñicū in os pollutū: leuius
 ei eēt si eū picerz in lutū.
Hec augusti⁹. **D**eath em ber
 nard⁹ de hoc sic dicit. **T**urpis
 simū ē man⁹ deo dicatas
 et sacro crismate ascarata
 pudēdis igere: et post hoc
 corp⁹ dñicū factissimū cum
 eis tangē. **Q** q⁹ temerariū
 et q⁹ nefandū pollutis ma
 nibz tractare filiū vrginis:
 et imūdis labijs osculari:
 et ore sordido sumē. **Q**ue
 mēs nō rapit ad excessū.
 q⁹s oculis nō erubescit. cū

ius audit nō reueret: ubi mi
 di pūi proiat in sterq⁹linū.
 id ē in os indigne sumentis.
Tales vō sacdotes indigne
 corp⁹ dñi tractates et sumē
 tes magis deliquit q⁹ hij qui
 eū crucifixerūt in terris: q⁹a
 illi semel crucifixerūt: isti
 vō qntū in eis ē eū cotidie
 crucifigūt. **D**e hoc dicit bēs
 augusti⁹ in psona dñi sic.
De peccoz tu sacdos noli me
 āpli⁹ afflige pccas tuas. **M**
 enī ledit me vuln⁹ pccū tu:
 q⁹ vuln⁹ lateris mei. **H**ec bēs
 augusti⁹ de hoc itez sic ait.
Magis eī deliquit qui iā
 regnātē in celis atepnūt. sez
 idigne tractates et sumētes
 corp⁹ xpi. q⁹ qui crucifixerūt
 eū ābulantē in terris. nō q⁹i
 crucifixores s⁹ q⁹i tanti sacra
 menti indigni ofatores et pre
 sumptuosi pceptores: q⁹a illi
 semel crucifixerūt: isti vō
 inqntū in eis ē eū cotidie
 crucifigūt. indigne tractates
 et sumētes. **H**ec augusti⁹.
Dicit ecia de hoc bēs ābro
 sius. **Q**ui idigne sumūt cor
 pus xpi: idē est ac si infi
 ciat. **H**ec ābrosi⁹. **N**ō solū at
 qui in sacris ordinibz sūt cō
 statuti put sacdotes. verūca
 ā oēs xpi fideles debēt mag
 nā diligentia et studiū adhi
 bē. ne unq⁹ indigne et maxi
 me i pccis mortalibz acce
 dat ad sumendū corp⁹ xpi
 sacrosē: q⁹ tales p h⁹mōi
 idigna sūptionē totā trinitate

ihonorat. Un dicit bñs abrosio.
 Hoc polluit ois in cor accipiat
 qd nō solū corp⁹ xpī ipse la
 terat: s̄ totā trinitatē coadu
 natā corp⁹ atrocit̄ ihonorat.
 Hec abrosio. Sz ve hōi illi. cui
 ppt̄ pccā sua et indignā sus
 ceptionē corp⁹ xpī. ipā salū
 mūdi ē iudiciū et etna dāp
 natio. De hoc dicit bñs bñard
 dus. De hōi illi. cui salū mū
 di iudiciū ē. cui vita mors
 ē. cui absolutio dāpnatio ē.
 cui grā wa ē. cui calix ppi
 aacois vas ē indignationis.
 Hec bñard⁹. Na qui idigne
 corp⁹ ⁊ sanguinē sumit iudi
 cū sibi manducat et bibit:
 teste cassiano q̄ dicit. Qui car
 nalibz oblectat⁹ cotidie volup
 tatibz fuit et dulcedie. ipm̄qz
 abū supsevit sc̄e eucharistie:
 i dāpnationē sibi ⁊ iudiciū
 sumit penalitatis etne. Hec
 cassian⁹. Hec mirū: qd sc̄dm
 qd dicit bñs augusti⁹. xpī dāp
 nat qui libe peccat: et q̄ eū abs
 tione idigne p̄cipit. Talis nāqz
 hō p̄t dicit hylarius. deū ad
 viditā conatē: sc̄s a se fugat.
 hostē suū letificat. suā vitā ab
 breuiat: qui corp⁹ xpī idigne
 lacerat ⁊ māducat. Hec hyla
 rius. Nō solū autē hec mala:
 s̄ etiā alia q̄ plima idigne
 accedes ad sacmētū xpī icur
 rit. Indigna nāqz cōio. hōinem
 pccis illaqueat. dāpnationē p̄
 parat. p̄ximū scandalizat. mē
 tē excreat. t̄ptacoibz subiu
 gat. deū irritat: vitā tpalē bre

uiat: gratias et etius hōis spo
 liat. De hijs oibz dicit in psal
 mo p̄ ordinē. Fiat mēsa eorū
 corā ipsis i laqueū ecce p̄mū: et
 in retribucoes ecce sc̄dm: et in
 scandalū ecce t̄tū. Obscurent
 oculi eorū ne videāt. ecce q̄tū:
 et dorsū eorū semp incurua. ec
 ce q̄tū. Effunde sup eos ira
 tua ecce sextū: fiat habitatio
 eorū deserta ecce septim: et i
 tabernaculis eorū nō sit qui in
 habitet. ecce octauū. Cū ergo tot
 mala indigne t̄tantes vel su
 mentes corpus dñici. icurrat:
 necesse ē ut vnusqz se p̄bet
 et diligent̄ examinet: qualit̄
 ad illud t̄rificū sacmētū accedat.
 De fructu ⁊ utilitate quā asse
 quit̄ in grā accedētes ad sacm̄
 eucha. Ca. xxij. Filius.
Postq̄ informat⁹ su
 de p̄culo idigne trac
 tantū ac sumētū corp⁹ dñi
 cū: nūc de fructu ⁊ utilitate
 quā assequit̄ h̄ij qui i statu ḡ
 ae illud sacrosan̄ corp⁹ xpī p̄
 apuit cupio edoceri. **Pater.**
Scire debes an̄ oia.
 qd nulla salute asse
 qui p̄t aia sine hui⁹
 salutarē tibi videlicz corp⁹ ⁊
 debita susceptioe: teste remi
 gio qui dicit. Nulla nobis salū
 corp⁹ ⁊ aie. absqz xpī carnis
 et sanguis susceptioe. Nam
 p̄t dicit richard⁹ de sc̄o m̄to
 re. i hoc bñssimo sacramēto
 xpī videlicz carne ⁊ sanguinē.
 tota consistat salus fidelis aie.
 q̄a onē grācia quā habz hō.

mediate xpi sacramento illi tribuit.
 Unde dicit beda. **O**e quidem do-
 num celestis gratie. scilicet eucharis-
 tia tribuit mediate. **E**t nota
 dum quod dominus noster volens declarare
 magnam caritatem quam erga nos
 habet: non solum ad videndum. sed
 etiam ad palpandum et comedendum
 dum seipsum nobis tribuit. De hoc
 crisostomus sic dicit. **H**oc fecit christus
 duces nos ad maiorem amicitie fe-
 dus: suamque caritatem declarans
 erga nos. prestat se non solum
 videri desiderantibus: sed et palpa-
 ri et comedi ac amplecti. **H**ec
 crisostomus. **T**ractare autem et manduca-
 re corpus christi: est vita eternam
 habere. **U**nde ipse dominus dicit. **P**a-
 nis quem ego dabo caro mea est:
 pro mundi vita. **E**t bene dicit
 vita. **S**icut enim vita naturalis est
 in membris eo quod vivunt capiti
 a quo recipiunt influentiam sensus
 et motus: sic in fidelibus qui sunt
 membra christi vita spiritualis deser-
 uat: eo quod vivunt capiti christo
 per hoc amoris sacramentum. **B**e-
 ne autem dicit mundi: quia alia sa-
 cramenta solum proficiunt ipsi recipi-
 enti: solus enim baptisatus recipit
 gratiam baptismalem et non aliam.
Sacramentum autem eucharistie
 non solum proficit sacerdoti sumenti:
 sed etiam toti ecclesie. etiam illis qui
 sunt in purgatorio. **C**uius ratio
 est: quia eucharistia non tantum est sa-
 cramentum sed etiam ecclesie sacri-
 ficium. in quantum continet christi pas-
 sum. **E**t ideo dum offertur ab ip-
 so sacerdote proficit omnibus christi fide-
 libus. **S**i autem sumat alio modo

sicut a layco tunc proficit solum
 sumenti: quia officium eius non est
 offerre sacrificium: sed tantum sumere
 sacramentum. **S**equitur. **Q**ui man-
 ducat meam carnem et bibit
 meum sanguinem habet vitam
 eternam scilicet post hanc vitam
 dicit potest habere vitam eternam etiam
 in presenti. **S**icut enim abus corpo-
 ralis non solum nutrit et deser-
 uat vitam. sed deducit ad per-
 fectam quantitatem: sic eius sacra-
 menti pro ducit hominem ad gratie
 consummationem: que est gloria et
 eterna. **E**t hoc est quod dicit. **Q**ui man-
 ducat meam carnem non tantum sacra-
 mentaliter sed etiam spiritualiter parti-
 cipat effectum sacramenti: habet
 vitam eternam. quia habet deum
 inhabitantem qui est vita eterna.
Ad hoc etiam in presenti vita per-
 utilis est hec mensura. cum in illa su-
 matur hec eucharistia. quae quidem
 liberat a malo ac deseruat in
 bono: delet venialia: auget
 mortalia. **H**uius etiam virtute sa-
 cramenta uniuscuiusque etiam virtutes au-
 gent: et omnium gratiarum fructus ex-
 uberant. **U**bi sciedum quod eucharis-
 tia sacramentum est unionis: quia per
 susceptionem huius sacramenti effi-
 cimur omnes unum in christo: et ideo
 bene spiritualis manducatio voca-
 tur communio: nam per ipsam sanctam
 communionem quasi membra incorporamur
 christo. **U**nde dicit damascenus.
Propterea ratio dicitur et est vere.
 quia communicamur et unimur
 ad vitam per ipsam christo et parti-
 cipamus carnem et deitatem: quia
 ex uno pane assumimus omnes

unū corp⁹ xpi et unū sanguinē.
 et ad iuicē mēbra generam⁹
 icorpati xpo. **Hec** damasce⁹
Un p⁹ et p⁹ncipalis eius
 effect⁹ ē: iā unū corp⁹ xpi
 mystico p⁹ caritate magis v⁹
 nire. **Magis** at⁹ unire ē t⁹
 plicat⁹: aut q⁹ q⁹ unū ma
 iori vinculo. aut ille magis
 qui habet maiore caritate:
 aut q⁹ eodē vinculo unū st⁹at⁹.
 ut ille qui scdm eūdē habi
 tū feruentius amat: aut q⁹
 eodē firmius: ut ille qui in
 eodē habitu ē magis radi
 catus. **Dicit** ergo hoc sacmē
 tū magis unire q⁹ digne
 accedētem reddit feruentio
 re: et ex hoc q⁹ reddit cari
 tate magis ignitā adiuuat
 ad sumēda p⁹ccā venialis
 rubiginē: et ex hoc q⁹ magis
 firmat. adiuuat ad vitā ad
 vitandū oīa scelera: et ra
 cione utiq⁹ valet ad aug
 mētū v⁹tutum et maxie ca
 ritatis. **Feruo** ei caritatis
 cotidie minuit p⁹ccā: ideo oportet p⁹ hūc abū re
 staurari p⁹ditū. **Hec** ei esca
 spūalis in illis qui salubri
 ter p⁹cipiūt eā. et sensum
 munit ab illicitis: et i gra
 uioribz p⁹ccā custodit oīno
 a sensu. **Un** cū aliq⁹ vari
 us solito vel mitius sentit
 mot⁹ vicioz: grās agat hu
 ic sacmēto quod hoc opat⁹
 in ipō. **De** hoc b⁹s b⁹nard⁹
 sic dicit. **Duo** sacramentum

corp⁹is d⁹ni opat⁹ in nobis: ut
 videlicet sensum munit. et i p⁹ccā
 g⁹uiozibz tollat oīno sensū.
Verbi grā: si q⁹ n⁹m nō tā
 crebros ut solebat. nec tam
 acros sustinet iracundie mot⁹
 iudie. luxurie ac cetoz sup
 ple vicioz: grās agat corp⁹
 et sanguini d⁹ni n⁹m qm v⁹t⁹
 sacmēto opat⁹ in eo. **Hec** b⁹s
 b⁹nard⁹. **Nā** post hūc salubri
 mi cibi p⁹ceptionē fit homo
 māfuetioz ad correptionē:
 potētioz ad labore: et ferue
 tioz ac deuotioz ad cetarū
 v⁹tutū opationē. **De** effec
 tu ac v⁹tute hūc sacmēto
 sacrosā dicit b⁹s b⁹nardus.
Corpus xpi ē p⁹gnantibz di
 eta. egrotis medicina. debi
 les sportat. valētes delectat.
 lāguores sanat. sanitatē con
 seruat: fit hō māfuetioz ad
 correptionē. paciētioz ad la
 bore. ardētioz ad amore. sa
 gatioz ad cautela. ad obedi
 entia p⁹ncioz: ad grāru acti
 onē deuotioz. **Hec** b⁹s b⁹nardus.
Accedam igit⁹ ad hūc spūa
 le abū qui est panis vite.
 et cor hōis i oī bono s⁹firmat:
 et remissionē p⁹ccāz prestat.
De quo ysidor⁹ sic dicit. **Hic**
 abus non corp⁹ ip⁹guat: s⁹
 cor hōis s⁹firmat. **Hic** ē pa
 nis vite. **Qui** ergo vitā mā
 ducat: m⁹ nō potest. **Accē**
 dite igit⁹ ad eū et faciam⁹:
 q⁹ panis ē. **Accedite** ad eū
 et illūnam⁹: quia lux est.

Credite ad eū et liberamini:
 quia ubi spiritus domini ibi libertas.
Credite ad eū et absoluiamini:
 quia remissio est peccatorum. **N**ec phariseorum.
Et sciendum quod sicut filius
 recipit vitam a patre propter unitatem
 quam habet a patre: sic qui
 unitur christo per corpus illius sus-
 ceptionem habet vitam a christo:
 sed differenter. **D**e hac differen-
 tia thomas super iohannem sic ait.
Filius propter unitatem quam habet
 a patre recipit vitam a patre:
 ergo qui unitur christo habet
 vitam a christo: sed differenter. **N**am
 filius habet aliquid proprium: quod sic
 est a patre quod tamen recipit totam ple-
 nitudinem diuine nature: in tamen
 quod quicquid est naturale patri sit etiam
 naturale filio. **C**reatura vero acci-
 pit aliquam perfectionem et vitam
 particularem id est participatam:
 non autem essentialem quod ipsum
 est vita. **I**n quolibet autem genere
 rerum quod est per essentiam est causa
 eorum que sunt per participationem.
 sicut ignis est causa omnium igni-
 torum. **E**t igitur per essentiam est vi-
 ta: causa est et principium omnis
 vite. **S**icut igitur pater prima
 causa est vite viuentium: ita et
 filius. **Q**ui autem dicit: sicut misit
 me viuens pater et ego uiuo pro-
 pter patrem: loquitur de processione
 sua a patre. **C**uius uero dicit: qui man-
 ducant me et ipse uiuet propter
 me: loquitur de participatione
 corporis et sanguinis sui: quia nos
 efficiamus meliores. **N**ec thomas.
Considerandum etiam quod dominus noster

ihesus christus qui est sapientia patris
 increata uoluit propter nos carnem
 assumere et ipsam carnem in sacra-
 mento nobis prebere: ut per cibum
 carnis ad gustum nos uiuaret
 sue deitatis. **D**e hoc hugo sic
 dicit. **S**apientia increata que se per ui-
 sibilia manifestat: uoluit ostende-
 re de quo ipsa animarum cibus et re-
 fectio est. **E**t propterea carnem assump-
 tam nobis in edulium proposuit in
 sacramento: ut per cibum carnis ad
 gustum uiuaret diuinitatis. **N**ec
 hugo. **I**gitur ihesus in sacramento
 uerus cibus est et uere gusta-
 bilis: ut per gustum corporis eius
 perueniat ad gustum diuinitatis eius:
 quia ipsa est uia secundum humanitatem
 ad eius diuinitatem. **S**ume autem ne-
 cessarium est ad hoc ut ad gustum
 intime deitatis pertingat per cor-
 pus christi in sacramento: quod sensus
 corporalis aliquo sensibili signo
 determinet et foueat: et intel-
 lectus lumine supernali fidei for-
 tetur: et uoluntas caritate infla-
 metur: et sic per spirituale manduca-
 tionem corporis christi ad gustum
 abscondite diuinitatis pertin-
 gat. **U**nde dominus christus dicit. **E**-
 go sum ostium uidelicet sensui
 corporali per signa sensibilia
 monstratum: ego sum ostium in-
 tellectui per fidem rectam referen-
 tum: ego sum ostium uoluntati
 per caritatem feruendam apertum.
Gustatum et inhabitatum. **E**go
 inquit dominus sum ostium scilicet sen-
 sui corporali per signa sensibilia
 monstratum in sacramento: scilicet

p sensibiles species sacramen-
 les panis & vini. Vñ dicit hu-
 go. Ne huana infirmitas cō-
 tactu carnis in supradē hor-
 rez. ideo osuēti edulij specie
 carnē velauit. ut sensu foue-
 ret dū osueta papit. & etiā
 intellēs credēdo & affectu dili-
 gēdo determinate diriget ad a-
 bū quē p̄ signauit sub specie
 panis & vini. q̄ etiā significat
 pfectā refectiōē eē in hoc sa-
 cramento. Hec hugo. Itē ego sū
 ostiū intellectui p fidē pfectā
 referatū. Vñ cōstūm̄ i t̄tatu
 de simbolo dicit. Fides ē lumē
 aīe: ostiū vite: fūdamētū salu-
 tis etne. Et psalm̄ septim̄ dicit.
 Nisi credideritis. nō intellige-
 tis. Ergo p fidē intrat ad ve-
 ritatis agnitiōē. Et augustinus
 sup iohem dicit. Noli itelligē
 ut credas: s̄ crede ut itelligas.
 Intellēs ē enī merces fidei. Si
 des mūdēt te: ut itellēty re-
 pleat te. Hec aug. Intellectus
 ei huang sine radio fidei cō-
 diuina q̄ cecū ē. Vñ i possibi-
 le ē. ut intellēs. corp̄ xpi ut
 existit sub speciebus sacramentalibus
 itelligat. nisi lumine supnatū
 cūssie fidei illūnet & dirigat:
 alias nō videbit riuulos buti-
 ri et mellis aut iob. Qd expo-
 nēs b̄ts gregorius i moralibus
 dicit. q̄ butirū nascit̄ ex carne
 et significat xpi huānitatē:
 mel vō descēdit ex aere sue-
 uore et significat xpi diuini-
 tatē. Et hys duobz fluit riu-
 uuli cōreplacōis huānitatis

et cōreplacōis diuinitatis: quos
 solū fideles in tāta plenitudie
 q̄nq; papit. ut videat qd dicit
 non valent. Attigit enī fides
 iaccessa aut linard sup carna:
 q̄a p fidē intellectus illūnat &
 osuētus attigit hāc veritatē
 indubitāt q̄ xpc vē ē in sac-
 ramento. et deitas vē in xpo. Vñ
 huius sacramēti mysteriū nōnūq;
 dat agnosci quorūdā deuotis
 cordibus: et si nō semp tñ q̄nq; ex
 grā speciali. ut quodamō inef-
 fabilit̄ papiat veritatē huius sa-
 cramenti p grām eis infusa. p qm̄
 agnoscat huius inestimabilis sacramē-
 ti verissimā existentiā & prese-
 ntiā. ut p tūc fides quodammodo
 actualit̄ cessare videat & res-
 putet cūssie in verā pfectāq;
 agnitiōē. In hac at felix hora
 cū talis mirifica agnitiō cor pos-
 sederit. hō deuotus i magna xp̄ic-
 tiōē vel deuotiōē rapit. Nā
 si peccator aliquis fuit p suis exces-
 sibus i lacrimas resoluit: q̄a suum
 iudicē et qui iudicabit viuos &
 mortuos p̄ntialit̄ in hoc sacramē-
 to ad eē sentit. Si vō aliq̄s min⁹
 excessit v̄ ea q̄ amisit p logā
 p̄nā sufficēt det̄ sit: accepta
 fiducia de spe venie et de in-
 troitu celestis p̄rie i magnam
 exultatiōē aī et feruidā deuo-
 tiōē cordis exurgit & iardesat:
 q̄ illū in hoc sacramēto ad eē ag-
 noscat. q̄ vitā & gloria eternā
 suis dilectōibus post hāc vitā da-
 re osuēt. Et q̄nto q̄s corpe &
 corde fuerit mundior & in reli-
 giosa vita pfectior: tāto habū

dācus huiusmodi grā p̄fructur.
 Hoc tñ nō scdm̄ cōmūnē causū
 fit: cū oīm scāz elemēta & p̄n
 apia hec excedat agnitio. Nec
 etiā ip̄sis quidē carissimis hec
 grā sp̄ adest. deo meli⁹ eis p̄
 fidei p̄ncipia p̄uidēte: s̄ solū
 int̄dū. cū videlicet aīa ad sup̄na
 rapit et ad celestia mystēria
 agnoscēda eleuat: put tūc di
 uina grā hec ul' hys filia dig
 nat manifestare. que reuelat
 occulta. et ad inuisibilia et ar
 chana secretorū dei extollit. a
 quibz tñ cū auulsus fuerit. rur
 sus redit ad asueta fidei documē
 ta: porū pens ignat. Itē seq̄t.
 Ego sum inq̄t ostū uolūtati p̄
 caritate feruida ap̄tū gustatū
 et inhabitatū: quia q̄ mandu
 cat carnē meā & bibit sāgui
 nē meū. i me manet et ego in
 eo. Hec at māducatio fit sp̄ua
 lit. Māducare uō sp̄ualiter ē
 attingē ad rē hūmā. Hec at hui⁹
 sacramenti duplex ē: una at̄ta
 et significata. et hec ē xpc in
 teget qui atinet sub sp̄ebz pa
 nis & uini: alia ē res significa
 ta & nō atenta: et hec est cor
 pus xpi mysticū qd̄ ē ecclesia.
 Ille igit māducat sp̄ualit: qui
 xpo uiuigt p̄ fide & caritate.
 Fides enī p̄inet ad agnitōnē:
 caritas ad refectōnē: ideo etiā
 unit̄ corpi xpi mystico saliz ec
 clēsie. Ex ista at māducatōe.
 orit̄ attingētia sp̄ualis: alias
 xpo nō incorporem̄ dū ei car
 nē gustam⁹. De ista incorpōe
 august⁹ sup̄ iohēem sic dicit.

D sacramenti pietatis: o signū
 unitatis: o vinculū caritatis.
 Qui uult uiuē. accedat. credat.
 uozpet ut uiuificet. Et hugo s̄
 septim̄ āgelice perardue dicit.
 q̄ ista māducatio dicit̄ uiuifi
 ca: q̄a unū scāi facit vel effiat
 oēs quibz se p̄bet sumenda.
 Dicit igit māducat. illud cā
 tūoz q̄nto. comedi fauū cum
 melle meo. Fauus sicut dicit
 origenes ē caro uirginea: cellu
 lis disacta melle repletis. Igit̄
 qd̄ ē aliud comedi fauū cum
 melle meo: nisi māducaui cor
 pus uirginee carnis. Dulcissima
 diuinitate repletū. Et sic p̄
 gustū hūanitatē: puenit ad
 gustū diuinitatis. Unde q̄sq̄
 es religios⁹ et hui⁹ sacramenti
 sapore inext̄tū tibi experiri
 desideras: cura aīam tuā p̄
 us abstrahē a negocijs secu
 laribz a uicijs et carnalitati
 bus: ut ei⁹ sup̄tione p̄cedat
 p̄funda at̄ta et pura asessio.
 Itēq̄ actualis deuotio potius
 te trahat ad hoc sacramentū: q̄
 indulta asuetudo. Ardetissis
 etiā affectōibz et fassimis me
 ditatōibz tanq̄ uosis rubescen
 tibz. et lilijs albescentibz hospi
 ciolū cordis tui ei adorna: &
 thalamū tāto sponso p̄ uerā
 pacē cordis p̄para. Et cū p̄n
 tē suscepis. int̄ cordis brachia
 ip̄sū redina p̄ exclusionē oīs ter
 reni et carnalis amoris et iclu
 sionē sponsi celestis: ut mere
 aris unū cū ip̄o & uidē & gus
 tare q̄ suauis ē dñs. Felix qui

Ca. xxiii^o

hoc gustu mentis percipere meruit:
 qui hoc p vera expletia magis q
 p vba vel scpta agnouit. In
 hac felia vnione si accessa fu
 erit desup. ineffabilis pausa
 tio. raptia quedā stēplatio &
 iusitata fruatio illi sumi & ve
 ri pntis boni. q aliam sursum
 thar. et ad purā stēplationē
 dilecti paulisp tnsuigre fa
 ciat: grās referat bonozū
 oim largitori. nec se vbis ef
 fundat sed secretū teneat: et
 cū pfundo cordis gemitu in
 hanc vocē erūpat & dicat.
 Vere tu es deus abscondit⁹?
 et q oculus nō vidit nec au
 ris audiuit nō solū que deus
 electis suis i futo reseruauit:
 s; nec ea q in hac vita suis a
 matoribz dare s;ueuit. Vn q
 digne ad hoc accedit sacmētū & su
 mit. maxim gaudiū ex hoc i
 suo corde papit. Testat hoc
 bts bernard⁹ qui dicit. Qui
 scām eucharistia digne sumit.
 nūq; manus i tota vita sua
 gaudiū. refrigeriū q; expt⁹
 fuit: q qd in supioe corpis
 & sanguis xpi fidelit degusta
 uit. Nec mirū. Nec mirū.
 qā p dignā corpis xpi supio
 nē mēs deuota tnsmutat in
 deū: et cor gūarū fonte pota
 tur. De hoc dicit hylari⁹. Dig
 ne ac rite credit. q mens illa
 scā tota in deū salubrit tnsmu
 mutat: que digna scē supie
 eucharistie demonstrat. Item
 dicit fulgētius. Qui digne sac

tā eucharistia miserit i cor suū:
 i ipō pculdubio fluēt fontes q
 trarū. et refluēt ietnū. Nec ful
 gen⁹. Qui vō p hūc abū spū
 alē xpo incorpatū fuerit: cum
 ipō pmanebit in etnū. Vn dic
 damascen⁹. Qui digne p esum
 corpis & sanguis xpi incorpatū
 xpo fuerit: Una cū xpo ipse
 icorruptū & florid⁹ etnaliter p
 manebit. Notādū ē etiā. q i
 ter dona nulla grā ita valēt
 accēdit in amore dei: q ad mo
 dū corpis xpi digna susceptio.
 De hoc p quedā sic dicit. No
 ta q p oibz alijs grās. sui cor
 pis cōmūtio accēdit i nobis ca
 ritatē. Qui ei panē calidū iā
 acceptū de cibano comedēt:
 cū panē sumēt & calore. Sic q
 corp⁹ dñi comedit i cibano
 cordis sui maria caritate de
 coctū. in eodē etiā comedit ca
 ritatē. Ignitū qppe amor susci
 pit in corpe ei⁹: quo supio. et
 nos iardesam⁹. et iphi semp
 ā plus esurim⁹. Nec ille. Nec
 vō esures qnto maior fuit. tā
 to maiorē caritatē in hoīe ac
 cendit: et qnto qb maiorē ca
 ritatē habuit. tanto corp⁹ xpi
 itimius & validius māducabit.
 Testat hoc aselm⁹ qui sic dicit.
 Sacmētū dñici corpis ille pl⁹
 māducet qui plus amat: licz
 hui⁹ amoris in hac vita non
 nisi ut pignus quoddā accipi
 am⁹. plenitudinē ei⁹ i pmū
 in futo sclo expectātes. Nec a
 selm⁹. Cūuis ei pfecti viri
 et plus amando rursū et plus
 manducat et plus amat.

secrete

in cor hominis trespicit ascedit.

H

J

cū magna habūdātia gracie sumāt
 hoc sacmētū: nulla tñ ē cōpacio ad
 etnā gloriā in qua angeli et scōz
 aīe vident dñm facie ad faciē: et
 degustāt dulciter etnā xp̄i mune-
 ra. De hoc b̄s bernardus ī ser-
 mone de cena dñi sic ait. Nichi
 opponit̄ veritas sed ī sacmēto?
 angelus ex adipe frumētī saginat̄
 et nudo grano satunt̄: me oportet
 iterū quodā sacmētī cortice eē
 cōtentū. carnis fursure. pallea
 h̄e. fidei velamē: et hec talia sūt
 q̄ gustata offerūt mortē si nō de
 primiciis spūs q̄tulūāq; accipi-
 unt cōdimētū: qd̄ fit p̄ donū ītel-
 lēs. Deniq; absq; spū sacmētū ad
 iudiciū sumit̄: quia caro nō pdest
 q̄tq; et h̄a occidit. et fides sine o-
 pib; mortua ē: s̄ spūs sanctus ē q̄
 viuificat ut viuam⁹ ī eis. Q̄nta
 lib; at habūdātia spūs n̄r p̄guet
 cat. nō tñ pari iocūdate sumitur
 cortex sacmētī et adeps frumētī:
 fides et res. mēoria et p̄nā. etnā
 tas et temp⁹. vultus et speculū:
 ymago dei et forma serui. Rēpe ī
 oib; ē fides loquēs michi: ītelles
 vō paup̄. hec bernard⁹. S; et hoc
 cōsiderādū q̄ sac cōmuniō et p̄cep-
 tio hui⁹ salutiferi sacmētī. nō solū
 facit ī dei amore seruētes s; enā īd-
 dit hoīes ad resistendū tēptamētis
 dyaboli fornozes. qz malign⁹ spūs
 cū p̄spereit hospiciū cordis vni⁹
 cuiusq; deuoti p̄ hospite xp̄m esse
 occupatū. ītelligit p̄p̄t̄ diuinā
 p̄nā locū ad tēptādū sibi eē
 p̄clusū: et iō quodā paussus
 croce cōfusus abscedit. vnde

Dicit psidor⁹. Suscipe dñm illm
 tue mētis hospicio. Cū ar aduer-
 sarius tu⁹ hospiciū tuū videt
 occupatū celestis fulgore p̄nāe:
 ītelligit locū tēptamētis suis
 intclusū esse p̄ xp̄m. hec psidor⁹.
 Rā scdm̄ qd̄ dicit Crisostim⁹. ut
 leones flāmā sp̄rātes sic ab illa
 mēsa discedim⁹ tribules effecti
 dyabolo. hec Crisostim⁹. **Utz hoc
 sacmētū deleat venialia p̄nā.
 et utrū possit homo accēde ad
 hoc sacramētū in venialibus
 p̄nā. Ca. xxv. filius.**

Qupio etiā scire utrū hoc
 sacmētū deleat venialia
 p̄nā: vel utz possit homo accē-
 de ad cōmuniōnē scām existēs
 ī venialib; p̄nā. **Dater.**

Scire debes qd̄ sacmētū dñi
 ei corpis marie efficacē
 ē: qz hō cū accēdit ad hoc sac-
 mētū et sumit illud cū deuotōe
 q̄ p̄t. p̄nā venialia si q̄ habet de-
 lent: et ī grā dñi roborat. Tes-
 tat̄ hoc b̄s bernard⁹ q̄ dicit.
 In sacmēto altaris p̄cām veniale
 delet: homo ī grā roborat:
 aīa celesti dulcediē īebriat. Et
 nōndū qd̄ xp̄s semel obtulit hos-
 piū corpis sui ī cruce moriēdo
 pro nobis: nūc vō hec oblatio
 cotidie iterat̄ et repetit̄ cū ī
 altari offert̄: et hoc fit causa ī
 firmitatis nr̄e: qz cotidie pec-
 cam⁹ p̄nā illis videlicet venia-
 lib; sine quib; huāna īfirmitas
 viuē nō p̄t: et iō dedit nobis
 corp⁹ et sanguinē suū ī abū et
 potū: ut p̄ talē salubrē suscep-

nonē indulgenciā possim⁹ assequi
 peccōr. De hoc dicit b̄s augustin⁹.
 Cotidie licet oblatio iterat⁹ licet
 x̄ps sit semel passus: quia coti-
 die peccam⁹ peccis s̄n q̄bz mortu-
 lis infirmitas viuē nō p̄t. et q̄a
 cotidie labim⁹. cotidie pro nobis
 x̄ps misere imolat. Dedit etiā
 nobis hoc sac̄mētū salutis ut q̄
 nos cotidie peccam⁹. et ille iā
 mori nō p̄t. p̄ hoc sac̄mētū re-
 missionē cōsequam⁹. Cotidie ip̄e
 comedit⁹ et bibit⁹ i veritate: si ite-
 ger et vn⁹ manet. Dicit etiā
 de hoc b̄s ambrosius. X̄ps sel⁹
 vnā obtulit hostiā corp⁹ salz suū:
 q̄ at hoc sacrificiū sepius a nob⁹
 repetat. idē cotidie causa ē nr̄e
 infirmitatis: q̄ cotidie peccam⁹.
 Si q̄aenscūq; effundit⁹ sāguis
 x̄pi. i remissionē peccōr effundit⁹.
 Debeo illū semp accipe ut semp
 michi peccā dimittant⁹: qui sp̄
 peccō sp̄ debeo habē medianā.
 Cui enī vuln⁹ habet: medianā
 requirit. Vuln⁹ ē q̄ sub peccō sum⁹:
 medicina ē celeste et venerabi-
 le sac̄mētū. hec ambrosius. **Obi-**
 etiā cōsiderādū q̄ res hui⁹ sac̄-
 mētū ē caritas q̄ exat⁹ i hoc sa-
 c̄mētō: p̄ qd̄ peccā veialia remit-
 tit⁹. Maior ē enī v̄tus caritatis
 cui⁹ ē hoc sac̄mētū: q̄ veialū
 peccōr. De hoc thomas de aq̄
 no sic dicit. Sāc̄dū q̄ i x̄pi sac̄-
 mētō duo p̄nt cōsiderari. scilicet
 ip̄m sac̄mētū et res sac̄mētū: et
 ex vtroq; apparet q̄ hoc sac̄mē-
 tū habz v̄tutē ad remissionē ve-
 nialū peccōr. Nā hoc sac̄mētū
 sumit⁹ sub specie cibi nutritis:

nutrimētū at̄ cibi ē necariū cor-
 pi ad restaurādū id qd̄ cotidie
 deperdit⁹ ex actiōe caloris natia-
 lis. Sp̄ualit⁹ autē cotidie aliqd̄ i
 nobis deperdit⁹: ex calōe cōcupie
 p̄ peccā veialia q̄ diminuūt fer-
 uorē caritatis: et iō cōpetit huc
 sac̄mētō ut remittat peccā veialia.
 Vn̄ ambrosius dicit. q̄ iste paus
 cotidian⁹ sumit⁹ i remediū coti-
 diane infirmitatis. Res at̄ hui⁹
 sac̄mētū ē caritas. nō solū q̄ntū
 ad habitū. s̄ etiā q̄ntū ad actū
 q̄ exat⁹ i hoc sac̄mētō: p̄ qd̄
 peccā veialia soluit⁹. Vn̄ mani-
 festū ē q̄ v̄tute hui⁹ sac̄mētū
 remittit⁹ peccā veialia. quia
 peccā veialia et si nō cōtrariāt⁹
 caritati q̄ntū ad habitū. cōtrariāt⁹
 tñ ei q̄ntū ad feruorē actus q̄
 exat⁹ p̄ hoc sac̄mētū: rācoe
 cui⁹ peccā veialia tollūt. Ma-
 ior ē enī v̄tus caritatis cui⁹ est
 hoc sac̄m: q̄ veialū peccōr.
 Nā caritas tollit p̄ suū actū peccā
 veialia. q̄ tñ nō p̄nt totalit⁹ ipe
 dire actū caritatis: et eadē rō
 ē de sac̄mētō. hec thomas. **Obi-**
 v̄o possit aliquis accedē in peccō
 veiali ad istud sac̄mētū. De hoc
 sac̄dū q̄ si q̄s ē i peccō veiali et
 habz grām celebrādi missam
 a cōmunicādi. debet p̄us satis-
 face deo p̄ cōpūctionē cordis
 et orōēs et habeat bonū posi-
 tū de cetero nō peccādi: et secun-
 dū cōfides de dei misericordia et pieta-
 te accedat ad hoc sac̄m. De
 hoc b̄s aug⁹ sic dicit. Quāuis
 q̄s peccō mordeat veiali. peccā-
 di tñ de cetero nō habeat volūta-

vni. Ad hoc faciendū hortat
 b̄s aug⁹ sup̄ iohem sic dicens.
 Carne xp̄i nō edam⁹ tm̄ i sac̄
 mēto. q̄ eā mlti mali faciūt s̄
 vsq̄ ad sp̄s p̄cipacionē mādu
 tem⁹: vt i dñi corpe tāq̄ mē
 bra maneam⁹ et ei⁹ sp̄m vege
 tem. **Hec aug⁹.** Diligent eā
 cōsiderādū. q̄ sūt aliq̄ p̄cā ve
 nialia q̄ i nullo īpediūt effem̄
 hui⁹ sac̄mētū. sūt eā non
 nulla q̄ nō ex toto īpediūt ef
 fē hui⁹ sac̄mētū: s̄ i p̄te. Nā
 effect⁹ hui⁹ sac̄mētū nō solū ē
 adeptio h̄itual gr̄e ul' caritatis:
 s̄ eā q̄dā actualis r̄fectio
 sp̄ualis dulcedis. q̄ p̄ aliq̄ p̄cā
 veialia īpediūt. De hoc Tho
 mas de aq̄no sic dicit. Nōdū
 q̄ p̄cā veialia dupli. accipi
 p̄nt. vno mō put sūt p̄cā:
 alio mō p̄ ut sūt actu exercitā.
 Pmo q̄dē mō p̄cā veialia nullo
 mō īpediūt effem̄ hui⁹ sac̄mētū.
 p̄t ei cōtingē q̄ aliq̄ p̄ mltā
 p̄cā cōmissa veialia deuote ac
 cedat ad hoc sac̄mētū: et plena
 rie hui⁹ sac̄mētū cōsequat effem̄.
 Sdo at mō p̄cā veialia nō ex
 toto īpediūt effem̄ sac̄mētū s̄ i
 p̄te. nā effect⁹ hui⁹ sac̄mētū nō
 solū ē adeptio habitual gr̄e ul'
 caritatis. s̄ eā q̄dā actualis r̄fectio
 sp̄ual' dulcedis: q̄ q̄dē īpediūt.
 si aliq̄s accedat ad hoc sac̄mētū
 mēte distracta p̄ p̄cā veialia.
 nō at tollit augmētū gr̄e habi
 tualis ul' caritatis. Vñ ille q̄ cū ac
 tu veialis p̄cā accedit ad sac̄m̄
 hoc habitual' q̄dē. māducat sp̄
 ritual' s̄ nō actual'. et iō habi

tualē effectū hui⁹ sac̄mētū p̄cipit
 nō at actualit'. **Hec Thomad.** Ex
 hys igit v̄bis collige possum⁹
 q̄ aliq̄s existēs s̄i mōli p̄cō et
 accedes ad hoc sac̄m̄ i p̄cō veia
 li. et tñ satisfaciēs qd̄ i se ē v̄z
 doledō de hoc. et p̄ orōes deu
 tas ad illud v̄z se aptādo. et si
 talis nō sentit actualē deuocōē:
 i p̄ceptione sac̄mētū h̄itual'. tñ
 māducat sp̄ual'. et ideo h̄itua
 lē effem̄ hui⁹ sac̄mētū p̄cipit. Et
 quō p̄cā veialia nō tollāt effem̄
 hui⁹ sac̄mētū ut p̄missū ē. tñ ma
 i⁹ bonū ē si hō p̄ cōfessionē et
 p̄ alia r̄media eā ab h̄ mōi pec
 catis se studeat emūdiē. q̄ q̄to
 quis cū maiore puritate cordis
 ac corpis ad hoc sac̄m̄ p̄cipiē
 dū accesserit: nō dubiū quin ma
 iorē gr̄am et v̄beriorē fructū
 sp̄ualū bonoz ex hoc reperbit.
Veādū nāq̄ debet esse aīe de
 uote cū ad celeste sac̄m̄ sumē
 dū accesserit: ne celestis sponsa
 ad ip̄am veniēs aliq̄ maculā
 cui⁹ tūq̄ p̄cā eā veialis q̄ntū
 possibile ē iueiat. q̄ p̄ cōiōnē
 sac̄rā illi copulat. cui⁹ pulchri
 tudinē sol et luna mirāt. Vñ
 s̄dm̄ dem̄ apli. Nūdēm⁹ nos
 ab oī inq̄namēto carnis et sp̄s
 p̄ficiētes s̄i ficiētes i timōe dei:
 ut ei⁹ p̄cipacionē digni efficiam⁹:
 q̄ nichil purius ea mēte debet
 esse. q̄ i dei h̄itaculū p̄parāda
 est. S̄ et hoc nōdū. q̄ omp̄s
 deus p̄t suā pietatē et miseri
 cordiā nō abhorret eā eos q̄
 i maris flagitios **carliū** imū
 dicat ac voluptatū aliq̄n fue

rūt: nā tales nōnūq̄ p̄ cōuer
sionē et pactā p̄nūz ac vite e
mēdacionē. nō solū nō uerent:
s̄ oīno audent tractāe et sume
corp̄ dñicū in suaz salutē aīaz.
De hoc bñs bernard⁹ sic dicit.

Qui puritatis auctori ī puro
corde et corpe mīstrātes nō ve
rēt sp̄e angelū dñi q̄ secret me
dios et disp̄dat: s̄ oīno audēt
agnī imaculatū contigere car
nes et itinge ī sanguinē salua
toris man⁹ nepharias. quibz
pauloan̄ carnes prochdolor
metrias attractauerūt. hec bñard⁹

*Utrū meli⁹ sit freq̄t̄ vel rari⁹ ac
cede ad hoc sac̄m. Filius.*

Desidero eā ī fōr̄i de hoc:
utz meli⁹ sit freq̄t̄ acede
ul' rari⁹ ad hoc celeste sac̄mē

De hoc qd̄ ih̄u pater. Ca. xxvii

Dquis. utz sit meli⁹ sepi⁹
an tardius acede et corpus xp̄i
susape sac̄m. videt̄ q̄ nō pot
sit sup̄ hoc oībz dari regula vni
formis. *Varia* sunt em̄ oīm mei
ta. diuisa op̄ez studia. et diffe
rētia desideria: et mltiplices s̄
sp̄us op̄aciones. et diuisi status
ac eā ḡdus ī religione. et iō
sicut īegrotantibz nō vna p̄t for
ma seruari ī dandis medicinis
corp̄is. siue p̄t diuersitates cō
plexionū. aut vniū. aut loci. ā
t̄pis aut diete. ā aliaz cōsidera
cionū: pro quibz ā rari⁹ ā sepi⁹
aut ī maiori ul' ī minori q̄ntitate
eā eadē medicina dat̄. Ita est
de medicina sp̄uali: q̄ corp̄ xp̄i
ē intelligēda. Rudialibz eī curis
occupati rari⁹ se p̄nt ad illud

recipiendū expedire q̄ q̄ t̄m
sp̄ualibz sunt itenti: et alij ma
i⁹ alij min⁹ sunt cōspecti in
custodia vite sue. et mox et cō
sciē sue puritate. Alij eā ardē
aiozi desideio trahūt ad illū
salutaris cibi p̄cepacionē: alij
uō qd̄amō terrent̄ nī debent
accede. et nisi cōsciā vigeret
et cōsuetudo religionis īdicet
uel timor maioris elōgacionis a
deo īpellēt: valde raro acede
rēt ad illud trificū sac̄mētū.
Utrū t̄m aliq̄s ita religiosus videt̄
esse et factus exceptis sacerdotibz
q̄i semel ī ebdomada sufficiat
ei ex cōsuetudinē cōitare: nisi
sp̄ealis causa q̄nq̄ pl⁹ suadeat.
ut ī infirmitatibz. et sup̄ueniens
singulāt̄ solepnis festiuitas.
vel īusitate deuocōis īp̄eata
desiderij sitis pro illi⁹ suscep
cōe. q̄ sol⁹ sufficiat ardore se amā
tis refrigerac̄: et q̄ illis ardōis
īp̄eto nō nisi a sp̄u sc̄o īfudit̄:
iō legit̄bz hūane cōsuetudinē et
statibz mortū nō artat. Sa
lubre igit̄ est et vale q̄ homo
sepe se ad illū sac̄mētū suscep
cionē p̄aret: et q̄to deuocōis va
leat illud p̄ape. student. et p̄
suscepcoez ī studio deuocōis se
cōseruet attentā maxie religio
si: et q̄ se obtulerit deo ad pe
tue seruēdū. Sic eī est ī ma
iori custodia vite sue et cōsciē:
dū et an̄ et p̄ eucharistie p̄cep
cionē ob ruerēcā ei⁹ student
magis īnocēci⁹ viuē: et studio
deuocōis freq̄t̄ itendē. Et li
cet aliq̄n q̄s trepidet. t̄m cōfides

de misericordia dei fiducialiter
 accedat: quia si se indignum repu-
 tat cogitet quod tanto magis eger-
 nate habet require medicina. **Q**
 quoniam magis sentit se egrotum.
 Non enim opus est valentibus medicis sed
 male habitibus: et ideo gratias te iuge
 christo ut tu scificies ab illo. **N**ec
 propterea permittenda est factio cois si
 quoniam non sentit homo deuotiois
 gratiam cum se ad illam parare stu-
 det: vel cum in ipsa precepto vel pro
 se forte minus deuotum sentit quam
 vellet. **A**tende namque debet unus
 quisque diligentem quod hoc pietatis
 sacramentum est in remedium institutum fi-
 delibus: et ideo quoniam homo facit
 hoc quod potest habilitando se ad gra-
 tiam sufficit. **N**ec requirit deus ab
 homine hoc quod sibi videtur impossibile
 esse. **C**eterum igitur suscipies
 corpus dominicum facit hoc quod potest: di-
 uina pietas supplet per gratiam hoc
 ad quod peruenire sine gratia non potest.
Et ideo certis tibi precibus est accede-
 dum ex confidentia diuine pietatis.
 quod ex consideratione proprie fragilita-
 tis abstinentium: quibus utriusque pro
 loco et tempore reddat commendabile.
Neque egrotus festinat ad medi-
 cum: et pauper diuitis pulsat ad
 hostium. **A**ccede pulsa: nichil hesi-
 tans. **M**edica est et piissima dis-
 butio: largissima quoque remuneratio.
Ipsa quoque solo verbo restaurat uniuersa.
Sua pietas curat vulnera medet
 corda: tristitiam depellit. et cor
 di letitiam tribuit. **Q**uis ergo tam
 inconsulte audeat dicere: quod hi qui
 sunt spiritualiter infirmi. non debent acce-
 dere ad deum qui languores humanos

tulit et infirmitates ipse posuit
Ecce mulier immunda accessit retinere
 et tangens eum est sanata. **P**ecantem
 dum eius osculat pedes est mundata.
Cananea dum sequebatur: non desistit. ex
 audita est. **L**eprosi accedentes cura-
 ti sunt. **C**eca. demonia. palitica. et
 cuncta nature nostra dum credunt.
 accedunt: salutem consequuntur. **L**am-
 bicus de illo exibat: et sanabat
 omnes. **S**ed et publicani et peccato-
 res dum appropinquat ad deum veniam
 merentur. **Q**uoniam conuiuium atque
 hospitium eorum non spernit: quod non
 uelit uocare iustos sed peccatores in
 hunc mundum: unde non recouerent di-
 ca potest quod sicut aduenit in carne
 fuit in saluacione peccatorum: sic et
 hec salutis hospita sit fidelibus
 collata in remedium peccatorum. **U**nde per
 in ultima cena in institutione huius sa-
 cramentum sic dicebat. **H**oc
 est corpus meum quod pro uobis traditur.
Et hic calix qui pro uobis fundetur
 in remissionem peccatorum. **Q**uapropter cum
 fecit homo quod in se est. secure de-
 beat accedere ad hoc sacramentum
 absque trepidatione in fide et cari-
 tate: nichil hesitans de ipsius pie-
 tate. **U**nde graue est putat dicit beatus
 abrosius. quod ad mensam domini mundo
 corde et manibus innocetibus non ue-
 nimus: sed quoniam si de peccatis me-
 tumus etiam sacrificium non reddamus.
Cum magna ergo deuotione et rue-
 rencia ad hoc sacramentum accedendum
 est: et ideo si aliquis se cotidie ad hoc
 patium inuenit. maxime sacerdos. lau-
 dabile est quod cotidie sumat. **U**nde
 augustinus cum dixisset accipe cotidie
 quod cotidie tibi prodest subiungit:

sic uiue ut cotidie meāris acci-
 pe. Et q̄dē. p̄ mōchoꝝ apollo
 nūq̄ monebat. ut si fieri posset
 cotidie cōmunicaret mōchū: ne
 qui se lōge facit ab hys. longe
 fiat a deo. Et nōndū q̄ fuerē
 aia sacmēti hui⁹ tiorē habet a
 moꝝ cōuictū. Vñ tiorē ruerēcie
 ad deū dicit tiorē filialis. Et ad
 re em̄ p̄uot̄ desideiū sumē
 di: ex tiorē at̄ cōsurgit hūili-
 tas ruerēdi. Et iō utrūq̄ p̄ti-
 net ad ruerēciā hui⁹ sacmēti:
 et q̄ cotidie sumat̄ et q̄ aliq̄n
 abstineat. Vñ dicit b̄s aug⁹
 Cotidie eukaristie cōionē ac-
 cipe: nec laudo n̄ vitupēdō Itē
 dicit. licet dixit q̄ sp̄iā nō coti-
 die accipiedā eukaristiā. ali⁹
 affinet cotidie. faciat q̄ scdm̄
 fidē suā pie credit esse faciēdū.
 Neq̄ ei litigauerit int̄ se zache-
 us et cēturio: cū alt̄ eoz gau-
 des suscepit dñm. alt̄ dixit. nō
 sū dign⁹ ut itres sub tectū meū.
 ambo saluatoꝝ glificātes q̄
 uis nō vno nō. Amoz tñ et spes
 ad q̄ semp̄ septuā nos puocat.
 p̄ferit̄ tiorē. Vñ cū petra dñi
 isset. Exi a me dñe. q̄ hō p̄cōz
 sum. Rndat̄ ihs. noli timē. Cū
 sacerdotes tñ p̄t̄ hec forma tene-
 ri: ut n̄ nimis raro. n̄ sp̄ cōti-
 nue et ipt̄misse scām hostiā
 studeant p̄molāe. Nimis ei cōti-
 nue celebraē aliquā notāe vide-
 tur irruerēciā: cū vix aliq̄s
 tā deuot⁹ sit q̄ semp̄ eadē de-
 uocōē ferueat. et cū tā debita
 semp̄ ruerēcia illud faciat. et
 cordis ardore: q̄n aliq̄n tepent

optulūciq̄. Nimis eā raro
 celebraē quib̄ ex ruerēcia so-
 leat aliq̄n fieri et ex hūilitate:
 tñ q̄nq̄ corpore nutrit̄. q̄ mi⁹
 cūsp̄ct⁹ ē hō tūc i oibz q̄si nō
 idige videat. Tu custodia: cū
 nō p̄uot̄ accede ad mētā xpi.
 Hūilitas eā nō ē usqueq̄ se-
 cura p̄t̄ quā diu se subtrahit:
 q̄ sicut nō ē dign⁹ sepe papa
 xpi pape ita nec semel. Deo
 ei eū rapim⁹ nō q̄ q̄ digni-
 sim⁹: s̄ ut illo nos sepe uisitate.
 et habitaculū cordis et corp⁹
 nr̄i subtrāte magis digni ef-
 ficiam⁹. Quis ei irouerit: bñ
 dicit deus sicut olim domui
 obethedom bñdixit p̄t̄ archā
 dñi i q̄ māna seruabat. Sic
 et nos suscipiam⁹ eū i cōplū
 cordis et corp⁹ nr̄i: ut bñdix-
 tionē etnā ab ip̄o cōsequi me-
 am⁹. S̄ et hoc cōsiderādū q̄
 nōnūq̄ eā deuoti cū se ad hoc
 sacmētū p̄cipiēdū p̄parāt: et
 quib̄ nūm cōsuetū psalmoz et
 eā ozōnū psoluāt. et se p̄ cō-
 fessiois lauacry expurgent.
 corde tñ duro et affcū r̄manēt
 frigid⁹: n̄ grē sp̄ualis gustū
 aliq̄ p̄cipiūt. Circa q̄ faciēdū.
 q̄ mltis ex causis atq̄ moīs
 duricia talis. aīq̄ deuotā affli-
 gē cōsueuit. ut exptoz existat
 snā. S̄ vñ hoc tenēdū ē: ut
 quicūq̄ p̄ diligētē iquisitiōē
 aliq̄s eidē duricie causa dedit
 se nō inuenit. s̄ qd̄ suū erat
 fecit ad hoc sacmētū pro ut po-
 tuit se habitudo: si sup̄ hoc mē-
 tis duricia p̄missioē dina em̄

serit. q̄ elcōs suos mille moīs tri-
bulae cōsueuit nō debet aliquē
res her frāgē. nec se notabilit̄
p̄t hui⁹ moī causa a salutarī h̄
sac̄mēto subtr̄hē: sc̄iēs q̄ diuina
pietas salute aīe sepi⁹ secretis
sime et fidelissime opat̄: cū so-
lo fidei subsidio aīa inuit̄ nec
aliq̄ dulcedie spūali fulcat̄: nō
min⁹ q̄ si prosperitate spūaliū
carismatū affluet. nec tñ i hui⁹
se p̄t oportet caute tenet̄. Et
iō m̄dū tales vtili⁹ gr̄e subtra-
hūt̄: ut subtrahere auidi⁹ repe-
tant̄ et r̄cepte cauci⁹ cōseruet̄:
et ut sic aīa dilecta i hūilitatis
schola exerceat̄. Porro vni⁹
ē diligent̄ attendendū. sc̄iēs q̄
hic p̄missa spūalis sapor ac
it̄n⁹ qdā gust⁹ nō ē fidei de-
bit⁹ effect⁹ neq̄ ē p̄ntis t̄pis.
S̄ ē etne b̄titudis: et cū alicui
dat̄ i sac̄mēto ul' ex gr̄as agit
dea. cū nō dat̄ gr̄as agit et pa-
nent̄ sustineat̄: sc̄iēs q̄ nō est
i p̄tate hoīs s̄ sumi et benigni-
ssimi largitoris q̄ nō prout
quis vult: s̄ q̄n sibi placuit
dabit̄ put iudicauit̄ eā ad suā
laudē et suscipiētis vtilitate.
S̄ et hoc nondū q̄ illud su-
mū bonū ē tā copiosū et iñm-
tū. ut q̄tomagis p̄cipiat̄: tāto
p̄cipas qdāmo capacior ip̄s
efficiat̄. **Q̄n** et i hoc sac̄mēto
sepi⁹ cōtingit. q̄ q̄to ex timore
iordiat⁹ se quis notabilis sub-
trahit̄: tāto de die i die disse-
redo maiore i dispositione ier-
rit. Meli⁹ ē cetis paribz acce-
de ex aōre: q̄ abstinē ex t̄oze.

Meli⁹ ē singulis ebdomadibz ul'
eciā diebz accede cū v̄a hūilitate
et i p̄tione p̄ie cognicoe: q̄ sel'
i aīo ex p̄supcoe p̄ie iusticie: sic
tñ debet accede: ut ad illud sus-
cipiēdū p̄s se studeat cū deuocoē
q̄ p̄t et cordis puritate p̄parare.
Q̄ q̄ mlti sūt qui nō adhibēt di-
ligēciā nec curāt ponderare sac̄-
mēti hui⁹ p̄ciosissimā v̄tute et v̄-
litate. Accedūt qdā arida quadā
ducti cōsuetudie more cōmum-
tatis sectantes. Festinātes nō ut
accedāt: s̄ ut recedāt. Festinātes
nō ex affcū deuocois. s̄ ex desū-
diūm feruoris: et iō sicut vacui
accedūt. s̄ sic et ianes et sine
gr̄a recedūt. Et hui⁹ sūt sicut aīa
lia nō ruminācia: q̄ i lege tāq̄
imūda r̄icebāt. Nō em̄ studio
se cogitat̄ neq̄ p̄tractat̄ que
suscipiūt: ul' q̄ta bona seu ma-
la hinc iñ sequitur b̄n recipiēs
ul' male. **S̄** et si superficialr̄ for-
tassis et q̄si p̄fictorie hoc eoz
meozie occurrēt: statū velut p̄-
ua sintilla i frigido pectoe ex-
tinguit̄ et ultra nō cōpact̄. **S̄**
religiosa quisq̄ sumā diligen-
ciā debet adhibē p̄ mox custo-
diā et vite sc̄monia: ut p̄ sus-
cepcoē; hui⁹ sac̄mēti nō solū nō
appareat a gr̄a vacuus. s̄ eciā
fructū vite etne salutis exm̄
cōsequat̄. Considerādū eciā q̄
diuisi diuisis affectibz et it̄cionibz;
ad cōmunicādū trahūt̄: ul' cele-
brādū. Aliq̄s t̄it amor dei ut
dilectū ad se sepi⁹ iūtet̄ q̄q̄
i sepi⁹ amplexent̄. Aliq̄s i fir-
mitatis p̄ie it̄uit⁹. ut eū q̄si

D

medicū ad se vocent: p̄ quē ab
 oī infirmitate curent. Alios cō
 sciā delictorū suorū: ut p̄ eū q̄si
 p̄ hostiā placacōis ab oībz p̄cis
 expiati purgent. Aliq̄s p̄es
 sura alicui⁹ tribulacōis: ut p̄
 eū q̄ oīa p̄t ex oī adūitate a
 caus liberēt: et tūc⁹ protegāt.
 Aliquos desideiū alic⁹ grē ul'
 bñficiū ipetrādi p̄ eū: cui p̄t n̄q̄
 p̄t negne p̄ se itercedēte. Aliq̄s
 grāy actio pro bñficijs diui
 nis: cū nil digni⁹ habeat reddē
 deo pro oībz q̄ illi retribuit: q̄
 calicē salutaris accipe id ē ih̄m.
 Aliq̄s laus et honor dei et scōy:
 cū nō habeat mai⁹ quo possim⁹
 deū ul' suos scōs pro sua digni
 tate laudāre: q̄ xp̄m ymolādo
 deo p̄t. Aliq̄s caritas et cōpas
 sio proximorū: cū pro salute vi
 uorū et regne mortuorū nil ef
 ficaci⁹ impellet q̄ sanguis xp̄i
 qui pro nobis effusus ē: et hoc
 ē sumū auxiliū nr̄m cū oram⁹
 deū: ut illū intercessorē iuocem⁹
 ac habeat q̄ nos p̄t recōsilia
 ut: et sp̄ impellat pro nobis.
 Considerādū etiā vtz aliq̄ aliud
 q̄ p̄cām mortis: et p̄cipue noct
 na pollucō impediāt a p̄ceptōe
 sac̄mētū: siue a celebracōe missē.
 De hoc sc̄dm Thomā de aq̄no
 sciendū: q̄ ad hoc ut hō digne
 ad sac̄mētū accedat: tria requirūt.
 P̄mo mūdicia cōsciē: q̄ nō nisi
 p̄ p̄cām tollit. Sc̄do eleuacō mē
 tis ad deū p̄ actualē deuotionē:
 et hoc p̄ mētis ebetudine ul' oc
 cupacionē a euagacionē: it̄dū
 sine p̄cō amittit. Tercio etiā

tractatur aliqd' sac̄mētū p̄t re
 uerēciā man⁹ lauat. Dñ p̄mo
 et p̄ncipalit' p̄cām impedit: sc̄do
 ideuocō seu ebetudo mētis: t̄cio
 corp̄alis imūdicia: et hec tria
 q̄nq̄ cōcurrūt i aliq̄ pollucōe
 nocturna. q̄nq̄ duo ex hys: q̄nq̄
 vñū tm̄: et sc̄dm hoc homo ma
 gis ul' min⁹ impedit: et iō disti
 guēdū ē de pollucōibz. Nā pol
 lucio aliq̄n cōtingit ex illusione
 diabolica: aliq̄n ex sup̄fluitate
 ul' ex debilitate nat̄ie: aliq̄n
 ex cogitacōibz p̄cedētibz: aliq̄n
 ex crapula. Oībz p̄dictis pollu
 cōibz: cōis ē corp̄alis imūdicia:
 s̄ ebetudo mētis nō ē n̄ i illis
 pollucōibz q̄ accidūt cū ymagi
 nacōe: q̄ i illis q̄ sine ymagi
 nacōe accidūt: etiā nichil parti
 cipat videt. Nulla at̄ dictamū
 i se ē p̄cām: q̄ i sopnis cū ligat⁹
 sit vsus rōis nemo peccatē p̄t:
 aliq̄ tñ p̄t esse signū ul' effectū
 p̄cām. Considerādū ergo ē: vtz i
 causa pollucōis possit iueneri
 cogitacō turpiū. Q̄nq̄ ei cogi
 tacō h̄mōi turpiū ē s̄n p̄cō.
 sicut tñ i cogitacōe tm̄ manet:
 ut cū q̄s disputās de t̄libz oport
 tet q̄ loques cogitet: aliq̄n aut
 cū p̄cō verali aliq̄n sc̄z ad af
 fectionē cogitacō p̄t̄ges i sola
 delēcōe f̄mit: sc̄z s̄n cōsensu
 delibēatiuo. Q̄m̄at mortis ē
 q̄n sc̄z cōsensu adūgit: et qua
 cogitacōi t̄li de p̄p̄quo adest
 delēctō et delēcōi cōsensu:
 et idē i dubiū verti p̄t vtz se
 quēs pollucō ex p̄cō accidit
 ul' nō: et an verali ul' mortali.

Qñ ergo sic dubitat de cōsensu
 cū recurrat ad causā pollucōis.
 oīno abstinere debz. Si at̄ exp̄sse
 iueiat cōsensu nō p̄cessisse et ne
 cessitas ur̄geat. aut aliq̄ cau
 sa p̄ogoz. p̄t accede aut etiā
 abstinere. Si at̄ nō icūbat aliq̄
 n̄ritas meli⁹ ē abstinere p̄t re
 uerētia facinēti. si tñ celebrat
 nō peccat mortit si ueritat. Cñ
 at̄ accidit ex illusione. si illusio
 nis causa i nob̄ p̄cessit. idē ē
 iudiciū qd̄ de cogitacōe p̄ce
 dēte. Si at̄ cogitacō nō p̄cessit
 i nob̄. p̄mo p̄ca⁹ cōtraria cā.
 et hoc frequēt accidit et p̄cipue
 i diebz i quibz quis cōmunicā
 debz. signū ē qd̄ dyabol⁹ hōi
 fructū eucharistie p̄cipue au
 ferre conat. Cñ i tali casu cō
 sultū fuit cuidā mōcho ut i col
 lacōibz p̄m̄ legit. qd̄ cōmuni
 cāet. et sic dyabol⁹ vidēs se nō
 posse cōseq̄ itentū. ab illusione
 cessauit. Si at̄ ex cibo p̄cedēte
 a potu accidit. idē ē iudiciū
 qd̄ de pollucōe q̄ ex turpi co
 gitacōe p̄cessit. n̄ it̄m qd̄ nō ita
 de facili cōtingit peccatē mor
 lit i susceptōe cibi. sicut i cogi
 tacōe turpi. Et qd̄ aliqñ hec
 pollucō cōtingit sine ymagina
 cōe turpi. illa vō nūq̄. Illa at̄
 q̄ ex natue dispositōe accidit
 scz ex debilitate ul' sup̄fluita
 te. nō ē signū alicui⁹ p̄ca. si p̄t
 ebetacōez metis ducē si cū y
 maginacōe cōtingat i mūdiciā
 at̄ corpale habet. et iō si n̄ri
 tas im̄neat ul' deuocōe expos
 cat. d̄is nō ipedit. et p̄cipue

qñ sine ymaginacōe cōtingit ac
 cidit. tñ si p̄t reuerētia absti
 neat laudand⁹ ē. Et qd̄ nō ita
 de facili p̄t p̄cipi ex q̄ causa cō
 tingat. iō turp⁹ est sp̄ abstinere
 nisi n̄ritas icūbat. Et nondū
 qd̄ illusio nocturna nō solū euenie
 solet ex multitudie escarū. si nō
 nūq̄ cōtingit p̄t elacionē me
 tis cū aliq̄s longo tpe deez imū
 dū fluxū nō sentat. ul' cū mor
 imos p̄t talia a alios defecta
 iudicat. Pluries etiā cōtingit
 ex deonū iudicia. p̄mittēte deo:
 ut p̄ deez euetū se p̄m̄ i huū
 litate custodiat. Hec debz illuso
 postea p̄ die fatasmata sopni
 or̄ r̄uolue i cogitacōe: qd̄ ista
 itētia dyaboli ē ut ex sopnis
 etiā uigilātes possit iquināe.
 Ita tangit ihoēs abbas motus
 synai sic dices. Est nāq̄ i sop
 nis fluxus ex multitudie escarū
 et quietis. al̄ ē ex sup̄bia qñ
 i lōga et diutina nra i fluxu
 litate i flam. et rurs⁹ q̄ eo qd̄
 p̄m̄ iudicem. Si uo aliq̄s
 ab oibz causis p̄dictis se p̄m̄ p̄
 deit expurgatū. h̄tis hic d̄is
 ē impossibilitatis causa opator.
 Sepe eadē cōtingit ex deonū iu
 dia. et solū qd̄ euetū p̄cipis hoc
 deo ad tps i n̄pō fieri p̄mittē
 te. ut p̄ euetū sine p̄ca altissi
 mā possideat huūlitatē. Nemo
 em̄ fatasmata sopnior̄ ad se p̄
 postea p̄ die uelit r̄cogitacōe.
 etenim itētia ista deonū ē. ut
 ex sopnis nos uigilātes i quiet.
 Hec ihoēs abbas. Qualit̄cūq̄
 at̄ hec illusio eueniat. cōmēdabi

le ē ut p̄t ruerēā sac̄mētū a
 cōmuniōe ab̄stineat: n̄ necitas
 aliq̄ hoc exigat ul' dies solemp̄
 nis alicui⁹ festiuitatis imine
 at. S; et hoc nondū. q̄ si dicat
 aliq̄ q̄ nemo scit se esse sine
 pecc̄o: quo ergo accedere de
 bet ad hoc sac̄mētū. Ad hoc
 r̄ndet Thomas de agno sic di
 ces. Licet de hoc nō p̄t h̄i cō
 tido sc̄e. t̄n de hoc habet p̄
 pbabilis cōiectura: et p̄cipue
 p̄ quatuor signa q̄ p̄ōit bernar
 dus. Primo cū quis deuote
 v̄ba dei audit: q̄ q̄ ex deo ē
 verba dei audit. Secūdo cū q̄s
 se p̄mptū ad b̄n̄ opandū iueit:
 q̄ probatō dilcōis exhibitō ē
 opis ut dicit gregorius. Tertio
 cū quis a pecc̄is ab̄stinet i fu
 turū p̄positū habet. Quarto cū ex
 p̄t̄is dolet: quia i hys v̄a pe
 nitēcia cōsistit sc̄dm̄ gregorium.
 Vñ si aliq̄s p̄ hui⁹mōi signa
 fr̄a diligēt̄ disc̄ssioē sue cōs̄e.
 quis forte nō sufficiēt̄ ad cor
 p̄s xpi deuote accedat aliquo
 pecc̄o mortū i ip̄o r̄manētē qd'
 ei⁹ cogitacōez p̄t fugiat nō pec
 cat: v̄mo magis ex vi sac̄mētū
 pecc̄i r̄missioez cōsequit̄. Vñ
 aug⁹ dicit i quodā sermōe. q̄ q̄n
 corp⁹ xpi māducāt: viuificat
 mortuos. Nā t̄c pecc̄m̄ i cōt̄cōe
 gn̄ali dimissū ē: licet nō ita ple
 ne sicut ea q̄ i sp̄e cōfess̄a ē. Nōn
 dū etiā q̄ nullū sac̄mētū ē isto
 salubrius: quo purgat̄ pecc̄a
 vtutes augent: 2 mēs om̄ sp̄uā
 lū cr̄ismatū habūdācia ip̄i
 guat. Suauitatē etiā hui⁹ sac̄

mētū null⁹ explicacōe sufficit: p̄
 qd' sp̄ualis dulcedo i suo fonte
 gustatur: et recolat̄ mēoria illi⁹
 quā i sua passioē xps̄ mōstrat
 excellentissime caritatis. Vñ
 ap̄liozē materiā deuotōis et ḡ
 cie ille habet. q̄ vtrūq̄ suscipit
 v̄z sac̄mētū et r̄e sacramētū.
 hoc ē corp⁹ xpi et affectū cō
 ris dei et sp̄ualis cōsolacōis. q̄
 q̄ alterū t̄m: q̄ t̄lis sū habet
 donatē cū dono causa cū effectū.
 Offert̄ etiā hoc sac̄mētū pro vi
 uis et mortuis i eccl̄a. ut oibz
 prosit qd' ē pro salute om̄ i
 statutū: q̄ nullū r̄mediū tā ef
 ficax ē ad deleddū pecc̄m̄ q̄ ad
 modū d̄ni hoc sac̄mētū. Nā
 p̄ncipalr̄ ibi adest q̄ sol⁹ pecc̄a
 dimittit: hic ē em̄ q̄ maie mag
 dalene sua facinōa idulsa cū
 dicebat. Dimittit̄ tibi pecc̄a.
 Si ḡ maie magdalene q̄ p̄us
 eāt peccat̄: ut euāgelū testat̄.
 ad tactū pedū d̄ni et p̄t̄ effu
 sionē lacrimaz cū quibz rigauit
 ac lauit pedes xpi sūt pecc̄a di
 missa. q̄re nō credat̄ etiā sac
 doti si bona cōs̄eā et puro cor
 de accessit ad hoc sac̄mētū
 et tractauit illud: ac susp̄se
 rit dimittēda eē pecc̄a cū v̄n⁹
 atq̄ idē d̄ns sit. Vñ si qdē deus
 s̄ carne huāna idutus. h̄ic uō
 de⁹ et hō sub sac̄mētō velat⁹:
 v̄trobiz t̄n hic et ibi ver⁹ de⁹
 et ver⁹ hō. Cū igit̄ nullū sac
 mētū ita efficac̄ sit ad deleddū
 pecc̄a tā viuoꝝ q̄ mortuoꝝ ut
 p̄missū ē sicut ē eucharistie sac̄
 mētū. bonū ē salubre ut q̄libz

i ordine sacerdotali constituta et max
 ime religiosi studeat se ad hoc
 propediem p vite scimoniam et
 deuotione ita apte: ut valeat
 illud i remissione suoz pctoz p
 cape. Melius naq ac tuus e
 ut bonu qd quisq p morte sua
 sperat sibi fieri p alios ta i mis
 sis legedis q i alius puz opibz
 agat ipe studiose p se du uiuit.
 Beatus ei e p r solucioez corpus
 liberu erit ex hac vita: q p
 uicula libertate qre. **D**u debet
 pns scdm tota mente cōtempne
 et cotidiana deo lacrimaz ac cō
 pūctionū sacrificia offerre: et
 cotidianas ei⁹ carnis et san
 guis hostias ymolae. **N**ā si an
 morte ipi hostia accepta p cō
 pūctione cordis et lacrimaz ef
 fusione deo fuerim⁹: p morte
 saluari hostia nō indigebim⁹.
O De hoc bts gregorius i libro dya
 logoz sic dicit. Pensadū e q
 tuoz via e ut bonu qd quisq
 p morte sua spat agi p alios:
 agat du uiuit ipe p se. Beatus
 quippe e liber exire: q p vin
 cla libertate qre. **D**ebe⁹ itaq
 pns scdm tō mente cōtempne: coti
 diana deo lacrimaz sacrificia coti
 dianas ei⁹ sanguis et carnis
 hostias ymolare. **H**ec naq sin
 gularit victia ab etno iteritu
 ai⁹ saluat: q illa nobis morte
 unigeniti p misteriu pparat.
 q licet i seipis ymorit atq icor
 ruptibili uiues: pro nob itez
 i hoc misterio sacre oblatiois y
 molat. **Q**uis eam fidelū habe
 dubiū possit i ipa ymolatiois

hora ad sacerdotis uoce celos a
 perit. i illo ihu xpi misterio age
 loz choros adesse. sumis yma so
 ciam: tra celestibz iugi. vnu qdē
 ex visibilibz et iuisibilibz fieri.
Si necesse e ut cu hec agim⁹. nos
 metipos deo i cordis cōtricioe
 mactem⁹: qz q passiois dñice
 misteria celebram⁹: debemus
 ymitari qd agim⁹. **T**uc q^o pro
 nobis deo hostia est: cu nosmet
 ipos hostia fecit. **I**git du p idul
 ti tuis spaciū licet. du uider sus
 tinet du cōfusione mīz is qui
 culpas examinat expectat:
 fleam⁹ i lacrimis duricia metis.
 forme⁹ i primis gram benign
 nitatis: et fident dico qz salu
 tai hostia p morte nō indigebim⁹
 si an morte deo hostia ipi fuerim⁹.
Hec gregorius. **D**ebz eam qlibz
 religiosi p pcepta cōmunionē
 et gram cōpūctiois ac deuocōis
 aim i ipō suo uigore dño coad
 iuuante seruae. nec se ad cogita
 coēs noxias a leticia uana ul
 secularē trade: ne fructū que
 p susceptioez corpus xpi seu cō
 pūctione cordis lucrato fuerit:
 p hui⁹ moi leuitate ul negligē
 tia pdat. **A**d hoc faciedū hortat
 bts gregorius sic dices. **C**ū igit
 redeptoris nri corp⁹ et san
 guine accipim⁹. **D**ebe⁹ nos
 pro pctis nris i fletibz afflige:
 qten⁹ ipa amantudo pnie ab
 stiat a metis nre stomacho p
 uise huore vite: et p orōnis
 ac cōmunionis tpa qto deo iuuā
 te possum⁹ i ipō aim suo pōde
 et uigore seruae: ne p cogitacio

fluxa dissoluat: ne vana me-
te leticia surripiat. et lucu co-
puctiois aia p iactia fluxe co-
gitaiois pdat. Sic quippe ana
qd' poposat obtine meruit: qz
se p lacmas i eode me'is vi-
goze seruauit. De q' scriptu est.
vultu ei' no sut apli' iduisa
mutati. **Hec gregori'.** Sic ergo
p' de sacmēto corpis xpi.
Habem' igit' nūc de mūdicia
et puritate cordis explanatū.
et eā eā q' eandē puritatē p-
mouēt ac i suo vigore cōseruāt.
videlicet septē dona sps sacri.
octo bñtudiēs. et septē sacmē-
ta: int' q' p'apue sacmē dñici
corpis ad mūdādū cor hoīs et
eā cōseruādū i eadē puritate
efficaciā h' p'ogore. **Hec igitur**
mūdicia seu puritas cordis p-
tinet ad pfectos: quoz statū
ut super' dñm ē cōsistit pmo
loco i mūdicia et puritate cordis

**Distictio scda. De virtutibz theolo-
gicalibz i grē. Et statū pfectoz lo-
co scdo cōsistat i dilāone dei et
proximi. Item de fide.**

Capitulu pmo. Filius.
Distictio iformata sū de mū-
dicia cordis et eā alijs
ad ipam puritatē cordis p'ine-
tibz i quibz depedet pmo loco
statū pfectoz: nūc de scdo i quo
cōsistat statū pfectoz cupio a te
o p' edoceri. **Dat' ei'**

Scare debes fili. q' statū p-
fectoz scdo loco cōsistat in
dei caritate ac p'ximū dilāone.
qz q'to q's serueat e i dei et
p'ximū amoe: tato pfectior ē i

scimoiā spūalis vite ac certaz
vtutu cōsumacōe. Nā scdm ap'ly.
pleitudo legis ē dilāo. Et non
dū q' tres sūt vtutes theoloyce:
viz fides spes et caritas. P fide
nāq' puenit' ad spē. p spē uo
ad caritatē. Nā ubi fides deest:
spes esse nō p't. Vbi at nō est
spes: nec caritas h' p't. **De h'**
dicat richard' de scō victorē.
Sū fide ipossibile ē placē deo.
Nā ubi fides nō ē: nō p't esse spes.
Opoz em accēdētē ad deū cre-
de q' ē. et q' i grētibz se sit rmu-
neator. Alioqn q' spes esse potit'.
Vbi at nō ē spes: caritas ee nō
p't. Quis ei amet. de q' nūc bōi
spet. P fide q' p'mouem' ad
spē: et p spē p'ficiam' ad car-
tatē. **Et at sit fructū caritatis**
audis ab ore caritatis. Si q's dili-
git me diliget' a p're meo: et
ēgo diligā eū et manifestabo
ei merp'm. **Ex dilāone itaq' mā-**
festacio: ex manifestacōe cōte-
placō: et ex cōteplacōe cognitō.
Vides vñ et quo puenit' uel
q'bz gradibz ascendit' mediā
te fide spe et caritate. **De fide**
ad cognicōez dei: et p cognicōez
ad fidē et nā **hec richard'.** Vñ
aia optū ad superioze p'tē i qua
cōsistit ymago trinitatis: rāficā
habz p tres vtutes theoloyce.
Nā sicut ymago creatois cō-
sistat i trinitate psonaz et vni-
tate essencie. sic ymago r'crea-
cois cōsistat i trinitate h'itū cū
vnitāte grē. P hos aut tres
habitū vtutū aia fertur i
sumā trinitatē: scdm tria oppo-